

Menge' KERADYA

et menge' Bibilinan i Jesus

Kepurisan et itueng Surat neng Keradya

Itueng buuk et menge' Keradya et menge' Bibilinan i Jesus na megpelahyun et Menungang Abar sigun ki Lukas. Penegnaang geayen ibetang na ba' enukwan pinelatap et menge' nekeuna neng mengengandel i Jesus itueng Menungang Abar petudyu kenye “dut lungsud et Jerusalem, sengkelingkepa't probinsiya et Judea beke' Samaria, beke' sekdan dut ketimpusa't dunya'.” (Bersikulo 1:8).

Itue ketuturanan et pegpengandel ki Empung Jesus Kristo na negpetagna' eset bangsa't Judio na negpelahyun apang megmendyaring sembatung pengengandel eset sengkelingkepa't kedunyaan. Gaay tentuen et nenurat na menge' mengengandel i Jesus Kristo diki lang megpengeriwara' na megpangkateng memumulitika na negpeparu megbinasa' eset Bangsaang Romano. Na angkansa, itueng pegpepengandel na ketumanan etawa pegmendyari neng egama't taw't Judio.

Itueng buuk pasal et neinabu dut lebi neng 40 teun, tihad AD 30 seked 70 AD, mekabit 2,000 teun tagna' ti'.

Merga' dut buuk et Keradya ating keradya et Nakem et Empu' na dumateng na maya keseg et kepengdyarian eset menge' mengengandel dut Jerusalem nekeunang eldew et Pentekostes. Itueng Nakem et Empu' pelahyun na megsesyek beke' negpepebasag eset ketingtimungan et menge' mengengandel beke' eset menge' pegibuteng itue dut ginsa't mekeinabu neng mekesugid atue.

Ketulduan et itueng Surat

Pegpepepanyap eset menge' pepenewan neng pegpeabar *1:1-26*

Emuring ketehagan beke' netange' i Jesus *1:1-14*

Kesublian i Judas *1:15-26*

Pegpeabar dut lungsud et Jerusalem *2:1-8:3*

Pegpeabar eset probinsiya et Judea beke' Samaria *8:4-12:25*

Pegpeabar dut keyuntuka't dunya' pebiya' kesukuan i Pablo *13:1-28:31*

Unang Pepenewan neng Pegpeabar i Pablo *13:1-14:28*

Tingtimung dut Lungsud et Jerusalem *15:1-35*

Ikeruwang Pepenewan neng Pegpeabar i Pablo *15:36-18:22*

Iketlung Pepenewan neng Pegpeabar i Pablo *18:23-21:16*

Sembatung Pirisu dut Roma si Pablo *21:17-28:31*

1 ¹Pegmerganen neng Teopilo: Tinuturan ku eset daken neng unang buuk binuwat beke' pegtuldu' i Jesus sengketegnaan, ²seked dut eldew na Ya in ipinedibuwat ne dut langit. Mura si Jesus siminurung duntin, binilinan^a ye pebiya't Nakem et Empu' itueng menge' bibilinan na pinili' Ye. ³Ganang epat neng pulung eldew neketalib et kenyeng kemeteyan indyari pegkebiyag peuli', ya in nepebiri' kedye et mekansang neng timpu, apang pesebenaran dye na ya in biyag. Dye in nemekebiri' kenye, beke' nekipegtuturan ye kedye pasal et pengmilika't Empu'.

⁴Indyari sasat Ya in kebe'baya' dye mengaan pinemilinan kedye nega, kwan, “Dyangana' kew mena mugad dut lungsud et Jerusalem. Tegeya' myu duntin tinange' et Ama' ku neng pegsugiren ku dimyu in. ⁵Sabab negbewtismu pesi si Juan et danum, segwa' diki ne mekwit indyari bewtismuan kew nega et Nakem et Empu'.”

Pegsurung i Jesus dut Langit

⁶Angkansa ganang negtingtimung ne si Jesus beke' kenyeng menge' bibilinan, nemengingkut dye kenye, kwan, “Begerar, ikew ne be taku' menggey peuli' et tiban neng timpu ating patut na pengmilik dut menge' taw't Israel?” ⁷Siminambag ya, “Binetang et Ama' et menge' timpu beke' eldew atin et kenyeng diring kepengyedian, indyari diki ne keilangan mesewran myu nega ba' ingyan taku' atin. ⁸Segwa' begeyan kew et kepengyedian pegkeineug dimyu et Nakem et Empu', indyari kemyu tu' megmendyaring menge' saksi' ku dut lungsud et Jerusalem, dut sengketelingkepa't probinsiya et Judea beke' Samaria, beke' dut ketimpusa't dunya.” ⁹Pegkesugid et itue, ya in periribuwat ne dut langit sasat megesiyek dye dut kenye, indyari nelimbenan ne ya et kunem.

¹⁰Sasat memegtetengteng dye nega dut langit, timinyeg megtuy na eset abi' dye in duwang kelelekian megbebadyu' et meputi'. ¹¹Kwan dye, “Menge' taw't Galilea, manu taku' atu' kew na megtitingara' dut langit? Periribuwat na si Jesus dut langit, atin megpeuli' samat nebiri' myu neng ya in neng periribuwat.”

Kesublian ki Judas

¹²Negpeuli' menge' bibilinan i Jesus dut lungsud et Jerusalem, mawa' dut Bukid et menge' Puun et Olibo, na lengku menge' sembatu kilometro rayu' et panew dye sabab atin lang rayu' na pegtutugut mepenewan dye ba' Eldew et Kepeternan. ¹³Pegdateng dye eset kedyeng pegeeldengan eset lungsud in, neglahyun dye dut dibuwat sisingle. Itue menge' ingaran et menge' bibilinan

^a **1:2** Bibilinan - ingin bersen “Mengengabar” et Menungang Abar et Empu' dut menge' taw't sengkeduya'an, beke' pepengeran i Jesus Kristo.

negtimbang duun: de Pedro, Juan, Jakob, Andres, Pelipe, Tomas, Bartolome, Mateo, beke! Jakob neng yegang i Alpeo, si Simon neng memimisara, beke! si Judas neng yegang i Jakob. ¹⁴Daran dye pemegbe'baya' megpenelang meglelamud menge' kelilibunan, beke! si Maria neng indu' i Jesus, sampay menge' ketipusdan i Jesus.

¹⁵Mekelabay menge' senung eldew, negtimbang usa-usa menge' senggatus duwangpulong mengengandel. Indyari, timinyeg si Pedro eset elepan dye apang megpebunayag. ¹⁶Kwan ye, "Menge' ketipusdan, keilangang metuman itueng pegbersen atue't Kesuratan neng pegsugiren et Nakem et Empu' pebiya' et beres i Surutan Dabid tagna' pasal ki Judas neng nenguna eset menge' nengalew ki Jesus. ¹⁷Sene ti', kebaya' ya eset damen beke' kesembatu eset pegsuku' key et megpebunayag."

¹⁸Itueng kebeyaran eset kenyeng pegakal, inelen i Judas et sembatung sukud neng lugta'. Atu' ne ya nengurug, negba' et suwi', limimput kenyeng beteng beke' liminiwan kenyeng bituka. ¹⁹Nesewran itue et ginsan neng megeeldeng eset lungsud et Jerusalem, angkansa pesi pegngeranan uma na itue Akeldama eset kedyeng bebresan. Ingin bersen atin, Uma et Dugu'. ²⁰Sinugid i Pedro, "Tiban, nekesurat dut Menge' Kanta,

'Lahyunan lelegdangan ye ne pereyunan. Indyari dyangan ne legdangan et misan sinu nega.'

Nekesurat gasi,

'Keredyanen ne't iba in itueng kenyeng bubuwaten.'^b

²¹⁻²²"Angkansa subali' kay memili' et sembatung meiba-iba kay bilang saksi' dut pegkebiyag peuli' i Jesus. Keilangan itue sembatung menge' mekebe'baya' damen et ginsang timpu na mekepemiyagan eset damen si Empung Jesus, tegnanan neng bewtismuan ya i Juan seked na iperibuwat dut langit." ²³Nemili' dye et duwang lelaki, si Matias beke' si Jose na pegngerana't Barsabas beke' pegtingkagan gasi't Justo. ²⁴Indyari dye in negpenalang, kwan, "Begerar, sewd myu na ba' enu dut seled pusu' et ginsang taaw, ipekilelana' damen na ba' embe eset itueng duwa tu' neng pinili' mu, ²⁵apang megmendyaring bibilinan na metuman et keradya neng tinelikuran i Judas, ganang ya in siminurung dut lungsud na rapat eset kenye." ²⁶Nemegetgebutan dye ne, indyari si Matias mesukud. Ya key in nedugang dut sempulu' isa neng bibilinan i Jesus.

Pegdateng et Nakem et Empu'

2 ¹Ganang diminateng ne Eldew ne't Pentekostes^c, mengtimbang ginsan neng mengengandel dut rungrupangan ti'. ²Indyari megtuy nekingeg

^b 1:20 Kanta 69:25; 109:8 ^c 2:1 *Eldew et Pentekostes* - dut bebresan et Griego, atin "ikelimangpulong eldew" pegketbes Kenkaan et Neketalib. Pentekostes atin eldew et pista et menge' taw't Judio dut Kenkaan et Pengeyg neng Tirigu. Betsaen Exodo 23:16; 34:22; Lebitiko 23:15-21; Deuteronomio 16:9-12.

sembatung degurgur mewana't langit meblan ne't eriweswes et mebasag neng deres, siminled dut benwang pegrungrupungan dye ti' beke' ginsang seled et benwa nekingeg atin. ³Maya nebiri' dye sama't menge' dilep et apuy neng samat dila' ba' birinen. Liminatap menge' itue beke' nineug dut tegsembatu-sembatu et kedye. ⁴Pinenredan dye ginsan et Nakem et Empu'. Angkansa, nemenagna' dye nemekebres et leing-leing bebresan et menge' menunumpang neng sigun et pinebres kedye et Empung Nakem.

⁵Ating timpu, mekansang Judio neng mesinunuren et pegandel dye et Empu' nemenumbaley gasi dut Jerusalem teyeg dut lein-leing lungsud dye. ⁶Ganang nekingeg dye ating beres samat singgurung et mebasag neng deres nemengabi' kineldaman et taaw. Nemeglilu' dye banar sabab nekingeg et ginsan neng taaw menge' pegsusugiren et menge' bibilinan dut kekenyeng bebresan. ⁷Kaya dye neretian itue sabab et peglilu' dye. Sinugid dye, kwan, "Diki be menge' taw't Galilea ginsan neng lelaki neng megbebres?" ⁸E nukwan taku' itue? Mekekingeg tyu pegbersen dye et diri tyung bebresan. ⁹Kityu tu' menge' taw't Partia, menge' taw't Media, menge' taw't Elam, na megeldeng eset probinsiya et Mesopotamia, dut Judea beke' eset Kapadosia, eset Ponto beke' dut probinsiya et Asia. ¹⁰Iba tyu atue menge' taw't Prigia, menge' taw't Pampilia, menge' taw't Egipto, sampay dut menge' sakup et Libya mekabi' dut Sirene. Maya gasi kityu na menge' Judio banar beke' menge' taaw leing Judio neng nengandel et tuldu' tyu. Maya gasi sebarang menge' menunumpang na teyeg dut Roma. ¹¹Maya taaw gasi neng teyeg dut pulew et Kreta beke' teyeg et bangsa et Arabia. E nukwan nekingeg tyu ginsan na megbebres dye et lein-leing bebresan tyu pasal et menge' kelilu'lilung keradya et Empu'." ¹²Sabab et peglilu' dye neminan dye et pikir. Nemegingkut-ingkut dye, kwan, "Enu taku' retian et itue?" ¹³Segwa' sebarang iba in, pinesunguan dye ne neres, kwan, "Menge' langu lang atin!"

Peabar i Pedro Kedye

¹⁴Segwa' timiniyeg si Pedro beke' sempulu' isang bibilinan, beke' negberes et mebasag, kwan, "Menge' bi'bila' ku neng taw't Judio, beke' ginsan kew neng menge' megeeldeng et lungsud et Jerusalem, kingga' myu et menunga dakeng bersen apang mesewran myu. ¹⁵Kaya melangu itueng menge' taaw, na samat pegpikiren myu, sabab atin pe' lisag siyam et meriklem. ¹⁶Erapun, atin pe' netuman ne tiban itueng pegsusugiren i Joel na tarus tagna', kwan:

¹⁷'Kwan et Empu', Meinabu eset menge' emuring eldew buwaten ku itue. Begeyan ku et Dakeng Nakem apang sumled dut ginsan neng taaw. Indyari megpebunayag dimyung menge' yegang, libun lelaki, bebresen Ku; beke' mekebiri' et menge' terebinbinen teyeg daken dimyung menge' kesuburan,

indyari maya meteginep teyeg Daken dimyung kelelekian neng umuran.

18 Dut menge' eldew na atin peseleran Ku gasi et Nakem Ku eset Dakeng menge' tetehagen neng kelelekian beke' kelilibunan, indyari megpebunayag dye bebresen Ku.

19 Megpepebiri' ku et menge' keli'lilu' dut dibuwat langit, beke' menge' tenda' atu't lugta' samat kwantin: dugu', apuy, beke' mekapal neng tabuk.

20 Lumingeb eldew, indyari rumegang samat dugu' bulan mura dumateng Eldew et Empu', ating metaas beke' bantug na' eldew.

21 Indyari sebarang taaw neng tumeew Daken apang meingesian Ku, atin menge' taaw mebawi' et pegukum Ku.' ”

22 Pelahyun binres i Pedro, kwan ye, “Menge' taw't Israelita, kinggen myu itue. Itueng si Jesus neng taw't Nasaret, Ya in tinahag et Empu'. Pegpesebenaran itue et menge' kelilu'lilung kebesagan beke' menge' keknad-eknad, beke' menge' tenda' na binuwat et Empu' pebiya' Ye. Sewd myu itue sabab ginsan in neinabu ne dimyu. 23 Segwa' itueng si Jesus na isinabar eset dimyu kuyun dut gaay beke' pegsewd lagi et Empu' dut sengketegnanan nega, atin ipineransang myu dut krus^d et kayu beke' ipinepatey eset menge' mekeselaan. 24 Segwa' ya in binyag peuli' et Empu', beke' pinelayam eset kepengyedian et kemeteyan. Sabab kepeteyan diki mekedyari tumerna eset kenye. 25 Samat sinugid i Surutan Dabid tagna' pasal ki Jesus, kwan, 'Nebiri' ku na daran eset abi' ku Empu', Ya in iba ku angkansa diki ku meparu.

26 Sabab itu' nenep dakeng pusu', beke' melami na negkanta daken neng dila' dimu, pegketbes petetaren bilug ku sabab maya pegarap.

27 Sabab diki Mu Empu' mepesaran kurudua ku tu' dut dunya't menge' patey, beke' diki Mu itugut na muruk dut lebeng ating Pasek Metignang Memegsuku' Mu.

28 Tinuldu' mu eset daken menge' dalan surung dut biyag, sabab et Ikew iba ku, aku tu' apew-apew et keenepan.' ”^e

29 Pelahyun binres i Pedro, kwan ye, “Menge' sebaya' ku, mesugid ku eset dimyu neng tantu na kegunngurangan tyu neng si Surutan Dabid natey pegketbes linebeng, atue nega't kityu kenyeng lebeng seked tiban. 30 Segwa' sabab tarus gasi si Dabid, nesewran ye tinange' et Empu' kenye na megmendyaring surutan samat kenye in sembatung kenyeng menge' keupuan.^f 31 Na nebiri' yeng lagi' beke' nenarus i Surutan Dabid tagna'

^d 2:23b *krus* - mepedpa' beke' pegransang taaw dut duwang usuk et kayu neng pegbikianen na “krus”, seked patey dye. Betsaen Mateo 27:35; Markus 15:24; Lukas 23:33; Juan 19:18. ^e 2:25-28 Kanta 16:8-11 ^f 2:30 Kanta 132:11; 2 Samuel 7:12-13

pasal et keredyanen et Empu', na ipebiyag ye peuli' ating Mesias^g neng si Kristo, sabab bineres ye,

'Na kaya pinesaran ya in eset Narka', atin dunya' et menge' patey, beke' kaya tinugut na muruk kenyeng bilug dut lebeng.'

³²“Si Jesus in ating Mesias, sabab ya in binyag peuli' et Empu'. Indyari kaming ginsan saksi' et kenyeng pegbiyag peuli'. ³³Ganang iperibuwat ya eset kewanan et Empu', tinerima ye eset kenyeng Ama' tinange' et Nakem et Empu', pegketbes binggey ye eset damen itueng Nakem et Empu', samat nebiri' beke' nekingeg myu tiban na ating begey ye mepebunayag eset kityu. ³⁴Kaya diminibuwat dut langit si Surutan Dabid, erapun ya key negsugid,

'Negberes Begerar Empu' dut dakeng Empu', marung ke eset dakeng tampa' kewanan,

³⁵seked na tantung mepesuku' ku dimyu itueng menge' kebanta mu.^h

³⁶“Angkansa subali' myu mesewran, ginsang taw't Israel, na itueng si Jesus ne rinansang myu dut krus, Ya ne tu' binwat et Empu' na Begerar na Mesias, ingin bersen, si Kristo!”

³⁷Nesusa banar kedyeng pikiran ganang mekingeg itue, indyari iningkut dye si Pedro beke' ibang menge' bibilinan, kwan dye, “Menge' ketipusdan, enu ne dameng buwatan?”

³⁸Siminambag si Pedro, kwan, “Pegsusunan myu ginsan beke' telikuran itueng dimyung menge' keselaan, indyari megpebewtismu kew samat mengengandel i Jesus Kristo apang kemyu tu' empunen. Pegketbes tumerima myu begey et Empu', ating Nakem et Empu'. ³⁹Sabab itueng tange' et Empu' tudyu eset dimyu beke' eset dimyung menge' yegang, beke' dut ginsan neng mere'rayu', dut kede agitan et Begerar na' Empu' tyu.”

⁴⁰Mekansang nega tinuturan i Pedro apang pesebenaran itueng kenyeng sinugid, indyari negpesewd ya eset kedye, “Pereyuni' myu itueng belingkeg neng taaw tiban apang kemyu in mebawi' et Empu'.” ⁴¹Angkansa sebarang nengandel eset kenyeng sinugid in negpebewtismu. Ating eldew telung ribung ketawan ne nekedugang kedye neng menge' mengengandel.

⁴²Indyari negpelembus dye eenaran et penenuldu' et menge' bibilinan in, beke' nemegbe'baya' dye samat memegtitipused dut pegpukputek et bengbang bilang keredeman et kemeteyan i Jesus sampay dut pegpenelang.

Kebiyagan et menge' Mengengandel i Jesus

⁴³Sabab dut mekansang neng keli'lilu' beke' tenda' nebuwat pebiya' eset menge' bibilinan, negmilik eset ginsan meglelamud nunga

^g 2:31 *Mesias* - bebresan et Hebreo, ingin bersen “Atin Pinili' et Empu' Banar pemegbeg atue't sngkedunyaan kaya seskeran”. Nesalin et “Mesias” dut bebresan et Griego, “Kristo”.

^h 2:35 Kanta 110:1

beke' takut. ⁴⁴Indyari negbe'baya' ginsan neng mengengandel beke' pinegbulun dut ginsan kedyeng pengarta. ⁴⁵Pinegelen dye itueng lugta' beke' pengarta' dye, indyari pinegelnan pegbenbeginen dut ginsan kuyun eset pengengeilangan et kede sembatu. ⁴⁶Eldew-peldew dye in pemegtingtimung dut pengempuan na' benwa neng Templo. Pemegbisbitas et bengbang dut kedyeng benwa, beke' pemegsesaru na mesegya seled pusu'. ⁴⁷Pemegbebantug dye dut Empu' beke' pegesipan dye et ginsang taaw. Kede eldew pegdugangan et Empu' dut kedyeng ketimungan sebarang minge' mebawi' et minge' keselaan dye.

Pinegulinan Pangkul

3 ¹Kasa in dut minge' lisag telu et mapun, siminurung dut Pengempuan na' Benwa neng Templo de Pedro beke' si Juan sabab timpu itie et megpenelang. ²Eset mekabi' lelengewang neng pegngeranan et Meayad, maya sembatung lelaki na' pangkul ne lagi sengkeganak. Ya in pegbibiten esentin eldew-peldew apang meneew et pirak dut minge' megeled dut Benwa Pengempuan na' Templo. ³Ganang mebiri' ye de Pedro beke' si Juan sumled ne dut Pengempuan na' Benwa, ya in neneew et siin. ⁴Tinengtengan ya et duwa in, indyari sinugiran ya i Pedro, kwan, "Sumiyek ke damen!" ⁵Siminyek ne ya in kedye, pemikir ye begeyan ne ya et siin in. ⁶Segwa' sinugid i Pedro kenye, kwan, "Kaya pirak ku etawa bulawan, temed erapun maya ibgey ku dimu. Dut kepengdyarian i Jesus Kristong taw't Nasaret, kepanew ke." ⁷Kineptan ye eset kewanan keremut itueng pangkul mura timinyeg. Pegketbes nasag sekali' minge' tiked bubuk' et lelaki. ⁸Limineksut ya in beke' timinagna' nanew. Peleksut-leksut ya megeled dut Pengempuan na' Benwa megbebaya' dye, beke' mesegyang megbebantug dut Empu'. ⁹Nebiri' et ginsan na ya in megpewpanew beke' megbebantug dut Empu'. ¹⁰Neglilu' dye banar sabab et neinabu kenye ganang nekilala dye naya' ya neng miskin sene ti' megearung beke' meneew et siin dut Meayad neng Lelengewan et Pengempuan na Benwa.

Penuldu' i Pedro dut Pengempuan na' Benwa

¹¹Sasat megekpet ya kire Pedro beke' ki Juan eset bagi' na Templo neng sarimbar pegnerana't Portiko i Solomon, memegderarak na memegkekabi' eset kedye minge' taaw na nemeglilu' eset neinabu. ¹²Pegkebiri' i Pedro eset minge' taaw, pinegberes ye kedye, kwan, "Minge' taw't Israelita, manu angkan taku' neglilu' kew eset neinabung itue? Manu taku' angkan pegsiyekan myu kami et kwantin? Keblan myu taku' pinepanew kay ya pebiya't dameng diring kepengyedian etawa lengku sabab et dameng pasek ketignaan? ¹³Diki, erapun itueng Empu' et kityung keupu'upuan, de Abraham, Isaak beke' i Jakob, Ya in nenggey

et pinekemetaas et kebetugan eset Kenyeng Dedeakan neng si Jesus pebiya' itueng negulian. Segwa' Ya in binggey myu dut kepengyedian apang imeteyen beke' pineilu eset teyumanan i Gobernador Pilato, na inukuman ye na ipelayam ne Ya in. ¹⁴Ya in pasek metigna' beke' mebentel, segwa' negmendi' kew nega Kenye, beke' misan ga atin, tineew myu nega sembatung taaw na memematey atin key ipelayam. ¹⁵Pinatey myu pegmewanan et biyag, segwa' Ya in biniyag peuli' et Empu', indyari saksi' kay et itueng neinabu. ¹⁶Itueng kepengyedian i Jesus sampay pegandel kenye nepekseg eset lelaking itue na kebiri' beke' kilala myu. Neinabu itue sabab et pegpengandel kay ki Jesus. Itueng pegpengandel ki Jesus na tantung nekepegulin ginsan eset kenye samat dimyung ginsan mekebiri' in.

¹⁷“Indyari tiban menge' ketipusdan, sewd ku na dut pegimatey ki Jesus kaya nesewran myu dimyung pegbuwatan, megsepantun kwantin gasi dimyung menge' pegibuten. ¹⁸Segwa' eset binwat myu netuman ne itueng nekwit neng pegpepebunayag et Empu' eset pebiya't menge' tarus Ye tagna', kwan, na si Kristo' neng Mememawi' keilangan metiksa' sampay imeteyen. ¹⁹Angkansa megsusun kew ne beke' peuli' mengandel dut Empu' apang ugaren ye dimyung menge' keselaan. Indyari begeyan kew et Empu' menge' timpu et kepeternan teyeg et elepan et Begerar. ²⁰Indyari tehagen gasi et Empu' si Jesus, itueng Mesias na binwat ye tudyu eset dimyu. ²¹Ya in subali' tumerna mena dut lelegdangan et Empu' seked dumateng timpu et pegbebagu et ginsan neng ginis, kuyun eset pinebunayag et Empu' pebiya' et menge' metigna' neng tarus ye mewanan nega sene ti'. ²²Supama, sinugid i Moises, ‘Memili' Begerar neng Empu' et sembatung kedugu' myu beke' buwateng tarus samat daken. Kinggen myu ginsan neng bersen ye dimyu. ²³Indyari ginsan neng diki kumingeg eset tarus na atin ipeseriri dut menge' taaw et Empu' pegketbes binesanen.’”

²⁴Sinugid nega i Pedro, kwan, “Asal negpebunayag gasi pasal eset menge' eldew na itue na ating menge' tarus, tinegnanan ki Samuel beke' ginsang sumunud eset kenye. ²⁵Menge' tinange' et Empu' pebiya' et menge' tarus Ye tudyu eset dimyu eset pinegsulutuan binuwat et Empu' beke' dimyung keupu'upuan. Sabab binres Empu' ki Abraham, kwan, ‘Ipenunga ku ginsan neng taaw eset dunya' pebiya' et dimyung tungtung-inupu'.’^j

²⁶“Angkansa pinebiyag peuli' et Empu' itueng Kenyeng Dedeakan neng Mesias, indyari Ya in tinahag eset dimyung menge' taw't Judio una-una et ginsan apang ipenunga kew beke' tebangan tumelikud eset dimyung meraat neng pengebiyagan.”

i 3:18 Kristo ingin bersen Mememawi' etawa Mesias. j 3:25 Tagna' 22:18

Inalew et minge' Pegibuten neng Judio de Pedro beke' si Juan

4 ¹Ganang megebres nega de Pedro beke' si Juan dut minge' taaw, pegdateng minge' pari' sampay kapitan et minge' mengdidyaga eset Pengempuan na' Benwa beke' minge' Saduseo. ²Megiiseg dye ne banar eset duwang bibilinan in sabab pegpebunayag dye eset minge' taaw na si Jesus tu' negbiyag peuli', na itue kebenaran megbiyag peuli' minge' patey. ³Angkansa inalew dye duwa in, segwa' kinulung mena't pipirisuan seked kinedikleman, sabab atin neng masa gebi pe'. ⁴Segwa' megsepantun kwantin, mekansang nekekingeg et kedyeng penuldu' eset megpengandel ki Jesus, indyari nekeapet limang ribu itungan et minge' kelelekian na megpengandel.

⁵Kinedikleman nemegtimung dut lungsud et Jerusalem minge' pegibuten et minge' Judio, iba dye minge' megurang et bangsa beke' minge' menunuldu' et Keseraan binggey ki Moises. ⁶Kebaya' dye de Anas na pinekepegibuten et pari', sampay de Kaipas, de Juan, de Alejandro beke' ginsang keusbaan neng metaas na pari'. ⁷Pineelep dye si Pedro beke' si Juan beke' iningkut, kwan, "Dut enung kepengyedian etawa sinu negey dimyu et kepegbe'baya' pegbuwaten neng keulinen itue?" ⁸Siminambag si Pedro na lulus et Nakem et Empu', kwan ye, "Menge' pegibuten beke' minge' megurang et minge' taw, ⁹na ba' pegingkuten mu kami tiban pasal eset kenunganan kay eset pangkul na itue beke' ba' enukwan ya negulinan, ¹⁰sewra' myu ginsan beke' ginsang taw't Israel na itueng taaw megetiyeg eset dimyung teyumanan na tantung negulinan ne sabab dut kepengyedian i Jesus Kristong taw't Nasaret. Ya in dimyung pineransang dut krus, segwa' binyag ya peuli' et Empu'. ¹¹Si Jesus ne tu' pesalan et sinurat et Empu' dut Kesuratan tagna' ti', kwan,

'Itueng batu na minendinan myu na tegepetiyeg et benwa, na ya ne negmendyaring batung pnued.'^k

¹²"Sabab eset sirung et langit atue't dunya', maya sembatu lang na binggey et Empu' eset mekebawi' et taaw, na ngaran Ye si Jesus Kristo."

¹³Neglilu' minge' pegibuten et taw't Kekunsialan neng Sanedrin eset keureman pinebiri' de Pedro beke' i Juan. Lebi ne ganang mesewran dye na minge' bibilinan itue taaw lang, masi kaya nega pinegiskulan, nesewran dye ne ating kesewran beke' ketuwakalan i Pedro beke' i Juan sabab na neiba-iba dye i Jesus sasat biyag Ya nega in. ¹⁴Indyari ganang mebiri' dye itueng taaw neng pinegulinan na megetiyeg eset abi' dye, kaya nemekebres atu eset kedye in. ¹⁵Angkansa pineliwan mena eset pinegtimungan et Kekunsialan neng Sanedrin minge' bibilinan sampay taaw neng pinegulinan, mura nemegsudsugid minge' pegibuten, kwan,

^k 4:11 Kanta 118:22

16“Enu buwaten tyu eset menge' taaw tu'?” ingkut dye. “Sabab sewd ne't ginsang taw't lungsud et Jerusalem beke' diki tyu mepeilu na sembatung keli'lilu' neinabu pebiya't kedye tu'. 17Apang diki ne itue mepelatun-latun, dyenganen tyu ne dye na endey dye isudsugid dut misan sinu pasal eset ingarang i Jesus.”

18Angkansa pinetingkag dye peuli' de Pedro, beke' sinugiran na dyangan ne megbesberes etawa menuldu' nega pasal et ingaran i Jesus. 19Segwa' siminambag de Pedro beke' si Juan, kwan, “Kemyu ne mengukum ba' embe mebentel dut penyek et Empu', na menelinga eset dimyu etawa sumunud ki Empu'. 20Sabab diki mekedyari kay na diki menabar neng dameng nebiri' beke' nekingeg.”

21Indyari lebi ne ating binresan dye, mura dye pinepanew. Kaya mebirinan dye et kebelingkegan apang medusaan itueng duwa, sabab megbebantug et Empu' ginsan menge' taaw sabab et kelilu'lilung tenda' na neinabu. 22Sabab itueng lelaking pinegulinan dye lebi ne epat neng pulu' teun ne umur ye.

Penelang Apang Maya Kebesagan

23Ganang nepelayam ne de Pedro beke' si Juan, siminurung dye ne dut menge' kesebayaan dye neng mengengandel, indyari sinugid dye ne itueng bineres et menge' pegibute't pari' beke' menge' megurang et bangsa. 24Ganang mekingeg itue, negbe'baya' dye negpenalang dut Empu'. Sinugiran dye, “Pineketaas neng Begerar, ginuna mu et langit beke' lugta', sampay dagat beke' ginsang ginisan esentin. 25Kemyu negberes pebiya' eset Pasek Metigna' neng Nakem Mu ganang negsugid dameng keupu'upuang si Surutan Dabid na dimyung dereakan, kwan,

‘Manu taku' kelang iseg et menge' lein Judio sagka' Empu'?

Manu taku' megbahum menge' taaw neng kaya kepulusan?

26Nekepanyap mengatu menge' surutan eset dunya',

indyari negtingtimung menge' pegibuten atu eset Begerar Empu'

beke' ating Pinili' Ye neng memegbeg et ginsan.

Ya ne si Kristo.¹

27“Na banar neinbu ating Kesuratan sabab negmegtimung dut lungsud ne itue de Surutan Herodes beke' de Gobernador Ponsio Pilato, kebaya' menge' lein Judio beke' ginsang taw't Israel, apang megbahum atu eset dimyung pasek metigna' neng dedeakan na si Jesus, Ya in pineyran mu et lana apang memegbeg. 28Tinuman dye ginsan neng ginisan neng merapat buwaten neng binetang mu sene nega ti' pasal et kebegbesagan mu. 29Indyari tiban Begerar, kinggen Mu ba' enu menge' pegsesenggupan dye kami. Tebangan Mu dimung mengengeradya na mekepengabar et

¹ 4:25-26 Kristo etawa Mesias. Kanta 2:1-2.

mepangger eset dimung beres. ³⁰Iktanga' dimung lengen et kebesagan apang mekepegulin kay et menge' sakit beke' mekebuwat kay et menge' kelili'lilung tenda' sampay menge' ibang keli'lilu' pebiya' dimung pasek metigna' neng dedeakan na si Jesus.”

³¹Pegketbes dye megpenelang, yiminegyeg et pegtingtimungan dye. Ginsan dye in sinleran ne et Nakem et Empu' beke' mepangger na mengabar et bebresen i Empu'.

Pinegtengtebangan et Mengengandel

³²Negsembatu seled pusu' beke' seled pikiran et ginsang mengengandel, indyari kaya dye pegpikiren et misan sinu na diri ye lang pengarta' ye, imbes atin kedyeng ginsan. ³³Pelahun pegpesebanar et kelang kepengyedian menge' bibilinan eset pegbiyag peuli' et Begerar Jesus. Indyari pegbegey banar et Empu' kenyeng redyiki' eset kedyeng ginsan. ³⁴Kaya kekurangan eset kedye, sabab sinu-sinu kedye ne maya lugta' etawa menge' benwa, indyari itieng pinegelnan dye. ³⁵Atin pirak pegbegey dye dut keptan eset menge' bibilinan. Pegbenbeginen gasi itue kuyun dut pengegilangan et kede sembatu.

³⁶Supama, maya taaw ngaran ye si Jose. Ya sembatung taw't Lebitang pinengganak et pulew et Siprus. Kwantin binuwat i Jose, angkansa peningkag eset kenye Bernabe et menge' bibilinan, gay bersen, “Pengimuyuk etawa Metinebangan”. ³⁷Pinegelen ye kenyeng uma, pegketbes binggey eset menge' bibilinan itueng pinegelnan ti'.

Nengakal et De Ananias beke' si Sapira

5 ¹Segwa', maya memegesawa na negpeelen gasi et lugta'. Si Ananias ingaran et lelaki in, libun in si Sapira. ²Indyari kinurangan i Ananias itieng pinegelnan in, na sewd gasi et kenyeng esawa, pegketbes binggeyan ye gasi itieng dut keptan et menge' bibilinan in et behagi'.

³Angkansa sinugid i Pedro, “Ananias, manu taku' angkan pineselban ke i Seytan, indyari nengakal ke ki Nakem et Empu'? Manu taku' angkan kinurangan itieng pinegelnan et lugta beke' akalen mu na ikew ibgey ginsan neng pirak dut Empu'? ⁴Sasat kayangga pe' pinegelen lugta' in, diki be taku' dimu atin? Indyari ganang nepegelen, diki be dimu itieng nepegelnan? Manu tegaha' nepikiran mu kurangan atin? Lein dut taaw ke nengakal erapun eset Empu' ke key nengakal.” ⁵Ganang nekingeg itue i Ananias, ya in patey ne negba', indyari ginsan neng nekingeg eset neinabung itue in sinleran et kelang takut. ⁶Indyari timinyeg menge' kesuburan, binulungan bangkay in, pegketbes binibit dye ya dut liwan, indyari linebeng.

⁷Pegketalib et menge' telung kelisagan, diminateng kenyeng esawa si Sapira, segwa' kaya penedsewd eset neinabu. ⁸Megtuy nengingkut

si Pedro eset kenye, kwan, “Isugira' be daken ba' itue ga pinegelnan et lugta' myu in?” Sambag ye, “E' be, atin ga be.” ⁹Angkansa sinugid kenye i Pedro, “Manu taku' pinegsembetuan myu sulayan itieng Nakem et Begerar? Birina! Atin eset lelungewan ne itieng menge' nenglebeng eset dimyung esawa, indyari ikew gasi tiban bibiten dye dut liwan.” ¹⁰Megtuy negba' si Sapira eset titikeraan i Pedro pegketbes natey. Pegseled et menge' kesuburan, nebiri' dye na patey ne ya. Angkansa binibit dye gasi bangkay ye beke' ilimbeng dye eset abit lebeng et esawa ye. ¹¹Nemeketakut et kela' ginsang taw't mengengandel in beke' ginsang nemekeabar in pasal et itueng neinabu.

Nebuwat Mekansang ne' Tenda' beke' Menge' Keli'lilu'

¹²Mekansang menge' tenda' beke' keli'lilu' binuwat menge' bibilinan dut pinegtengaan et menge' taaw. Nemejtingtimung dut Portiko i Surutan Solomon ginsan neng mengengandel in. ¹³Kaya misan sembatu et menge' kaya pemengandel in nememaya' eset kedye sabab et takut, misan ne inesipan dye et menge' taaw. ¹⁴Segwa' pekansang neng pekansang itueng menge' kelelekian beke' kelilibunan pemengandel dut Empu' sampay naya' kedye. ¹⁵Sabab et ginsa't binwat et menge' bibilinan, binibit dut menge' dalam menge' tegesakit indyari pinengdatun eset menge' degdatag beke' demdam, apang pegtalib i Pedro mesugat et kenyeng eninu eset misan menge' senu mene eset kedye in beke' megnunga dye ne. ¹⁶Indyari diminateng gasi mekansang taaw mawa' dut menge' kebebenwanan dut pelibut-libut et lungsud et Jerusalem, pegbibiten kedyeng menge' tegesakit beke' misan sinleban na pepeliyutan et meyaat neng diwata, indyari dyeng ginsan pinegulinan.

Pineliyutan menge' Bibilinan

¹⁷Angkansa megimbeng ne gasi Pinekepegibuteng Pari' beke' menge' kesebayaan ye na kebaya' eset rupunga't menge' Saduseo^m. Pikiren dye ne keilangan maya buwaten dye atu de Pedro. ¹⁸Inalew dye menge' bibilinan pegketbes pinepirisu. ¹⁹Segwa' pegkegebi inukaban et dereakan et Begerar pipirisuan pegketbes pineliwan menge' bibilinan. Sinugid ye kedye, kwan, ²⁰“Sumurung kew dut Pengempuan na' Benwa neng Templo, indyari menuldu' pasal et bagung pemimiyag ne itue.” ²¹Nenelinga gasi menge' bibilinan, angkansa megkukueldeu ne diminuntin dye samat netahagan dye dut Pengempuan na' Benwa, pegketbes nenuldu' dye't menge' taaw duntin.

Ganang diminateng Pinekepegibuten et Pari' beke' kedyeng menge' kesebayaan, tiningkag dye ginsan neng meumur eset bangsa et Israel

^m 5:17 *Saduseo* - sembatung kekampi et pari' eset menge' taw't Judio.

dut pegrupung et ginsang taw't Kekunsialan neng Sanedrin. Pineisi' dye dut pipirisuan menge' bibilinan. ²²Segwa' pegdateng duntin et menge' mengdidyaga in, kaya dye ne esentin. Angkansa negpeuli' dye ne dut kelang benwa et Sanedrin, indyari kwantin penuturan, ²³“Nebiri' kay nekekunsi' et menunga itueng pipirisuan indyari megetiyeg mengdidyaga in dut lelengewan. Segwa' ganang ukaban kay ne, kaya ne taaw nebiri' kay dut seled!” ²⁴Ganang mekingeg itue, nelipeng menge' pegibuteng pari' beke' kapitan et mengdidyaga eset Pengempuan na' Benwa, beke' diki mesewran dye pikiran na ba' enu neinabu eset menge' bibilinan.

²⁵Segwa' maya diminateng beke' negsugid eset kedye, kwan, “Birina'! Itueng menge' kelelekiang pinirisu myu in, duun dye ne't Templo pemunuldu' eset menge' taaw.” ²⁶Angkansa itieng kapitan siminurung dut Pengempuan na' Benwa, kebaya' kenyeng menge' tindeg. Nepebaya' dye, segwa' diki dye nengleges sabab metakut dye ne kalu' dye in bekalen et menge' taaw.

²⁷Pineelep dye dut taw't Kekunsialan neng Sanedrin itueng menge' bibilinan, indyari inukum et pinekemetaas neng pari'. ²⁸Kwan ye, “Asi'asi' banar kaya ne tinugutan kay kemyu mengabar dut ingaran na itue, erapun birina' myu be dimyung binuwat! Latap ne eset ginsa't lungsud et Jerusalem dimyung penuldu', indyari gaay myu nega kami negkesala' eset pegkepatey et taaw ne atin!”

²⁹Segwa' siminambag si Pedro beke' ibang menge' bibilinan in, kwan, “Itieng Empu' key subali' kay endelen, lein itieng taaw! ³⁰Empu' neng kityung keupu'upuan na nemiyag peuli' ki Jesus neng pinatey myu in neng pineransang myu dut krus neng usuk. ³¹Pegketbes pineribuwat ya et Empu' dut kenyeng kewanan apang Mekepenguna beke' Mememawi', apang begeyan et Empu' menge' taw't Israelita na lawak apang megsusun ampa' empunen et kedyeng keselaan. ³²Saksi' kay eset menge' keginisan neng itue, kami beke' Nakem et Empu' neng pinebaya' et Empu' eset menge' pengandel dut Kenye.”

³³Ganang mekingeg itue, megkekek ne't iseg menge' pegibuteng metetaas et Kekunsialan neng Sanedrin, indyari gaay dye ne ipepatey menge' bibilinan. ³⁴Segwa' timinyeg sembatung Pariseong megnenggaran et Gamaliel na tegepegtuldu' et Keseraan et egama beke' peguntebien et ginsang taaw. Tinahag ye ipeliwan mena diki mekwit-kwit menge' bibilinan. ³⁵Indyari negberes dut menge' metetaas, kwan, “Taw't Israelita, inget kew na menala' eset menge' taaw ne itue. ³⁶Kayangga pe' nekwit pegsebut et pebibelung si Teudas, na ya in kunu' sembatung metaas neng pegibuten, nekeakit et epat neng gatus ne taaw na lumamud kenye. Segwa' ganang natey ga in, nemegpekparak na ginsan ating menge' netulduan ye in, indyari netbes lang et kaya misan nepulusan. ³⁷Pegketbes, simimbut gasi si Judas neng taw't Galilea, na ating masa tempu't pegpepelista, indyari nekeakit gasi et mekansang neng taaw. Ganang ya in

natey ne gasi, nemegpekparak gasi ating menge' taaw siminunud kenye.

³⁸Angkansa pegsugiren ku dimyu, dyangan myu penglemuran menge' taaw ne itue, pesari' myu dye! Na ba' pegbebehuman dye etawa pegegeesen dye tu' mawa' dut taaw, dye in meraag. ³⁹Segwa' na ba' mawa' dut Empu', diki myu itue mebelebagan beke' tumbu' nega na pegsegkaan myu Empu!'?"

⁴⁰Nenelinga dye eset penuldu' i Gamaliel. Pinesled gasi peuli' menge' bibilinan, indyari pegketbes pinukul dye beke' bulagen mengabar pasal et kepengyedian i Jesus. Indyari dye in pinelayam. ⁴¹Megeenep na nemengugad itieng menge' bibilinan eset elepa't Sanedrin, sabab ginaay et Empu', sabab dye in mepebetang eset kelelewan alang-alang dut pengandel dye ki Jesus. ⁴²Indyari eldew-peldew megsurung dye dut Pengempuan na' Benwa neng Templo beke' dut menge' kebebenwanan. Indyari kaya terna pemenuldu' dye duntin beke' pemengabar pasal ki Jesus neng pengerim itueng Kristo, etawa Mesias.

Pegpili' et Pitung Menenabang

6 ¹Ganang timpung atin megkekansang ne mengengandel, indyari menge' Judio neng megbebres et Griego nemenawey et menge' Judio neng megbebres et Hebreo sabab menge' kelilibunan neng balu dut bagi' dye ti' mekepesaran ne eset pengeldew-peldew dut pegbagi' et ikebiyag dye. ²Angkansa tinimung et menge' sempulu' duwang bibilinan tu' ginsang kerupungan neng menge' mengengandel, indyari sinugid kedye, "Diki kay mekedyari pesaran pegpeabar et beres et Empu' apang kumpet lang et pegbagi' et ikebiyag. ³Angkansa menge' ketipusdan, pemili' kew ne eset menge' kesebayaan myu neng pitung kelelekian, na kilala myu na mepengendelan, meutek beke' dut ipnu' et Empung Nakem. Indyari ibetang kay dye eset keradyang itue. ⁴Indyari ipetudyu kay gasi ginsang dameng timpu, eset pegpenelang beke' dut pegpeabar et beres et Empu'." ⁵Negeayan et ginsang kerupungan itueng binahum et menge' bibilinan, angkansa pinili' dye si Esteban, sembatung lelaki neng mepangger pengandel dut Empu' beke' baha't Nakem et Empu', beke' gasi de Pelipe, Prokoro, Nikanor, Timon, Parmenas beke' si Nikolas na taw't Antiokia, sembatung lein Judio na negayat eset egama et Judaismo. ⁶Pineelep dye eset menge' bibilinan na negpenelanganin dye, ganang pinengdepnan dye menge' keremut eset kedye in.

⁷Indyari pelahyun na megpeabar menge' mengengandel itueng bebresen et Empu' dut mekansang taaw. Pekeldam neng pekeldam sekali' menge' mengengandel in dut lungsud et Jerusalem, beke' mekeldam neng menge' pari' megpengandel ki Jesus.

Pegalew ki Esteban

⁸Pegbegeyan et Empu' ki Esteban redyiki' beke' mekepengyedian, angkansa pesi nemuwat ya et mekeldam neng kelang keknad-eknad beke' menge' tenda'

dut elepan et menge' taaw. ⁹Segwa' nekipegsedsagka' eset kenye menge' senung nekclamud dut sembatung pegbikianen na Sinagoga neng Menge' Pinelayam, na sengkerupungan et menge' taw't Judio teyeg et menge' lungsud et Sirene beke' et Alejandria, sampay senung-senung menge' Judio teyeg menge' probinsiya et Silisia beke' et Asia. ¹⁰Segwa' kaya dye nedaag si Esteban sabab et kesesewran et beres ye pebiya' et Nakem et Empu'. ¹¹Angkansa petagu' na nemenutsut dye menge' senung kelelekian na megsugid et kwantin, "Nekingeg kay na pegudyu'-udyuen si Esteban ki Moises beke' Empu'." ¹²Na ba' kwantin ineriwara' dye na miseg ki Esteban menge' taaw sampay menge' kenggungurangan eset lungsud beke' menge' menunuldu' et Keseraan. Ya in inalew dye pegketbes pineelep eset taw't Kekunsialan neng Sanedrin. ¹³Indyari pinegelep dye gasi menge' meeakal neng saksi' atu ki Esteban. Kwan dye, "Taaw na itue kaya petetngew et besberes et meyaat atu dut pasek metigna' neng Pengempuan na' Benwa tyu beke' eset Keseraan binggey ki Moises. ¹⁴Nekingeg kay na pegsugiren ye na rumbaken et Pengempuan na' Benwa si Jesus neng taw't Nasaret, indyari sembian et menge' keeratan pinepusaka' eset kityu i Moises in." ¹⁵Tinengtengan si Esteban et ginsan neng megearung eset elepan et Kekunsialan neng Sanedrin. Nebiri' dye na kenyeng rupa samat rupa mene et dereakan et Empu'.

Pegdawa si Esteban dut Elepan et Kekunsialan neng Sanedrin

7 ¹Indyari si Esteban tu' iningkut et pinekemetaas neng pari', kwan, "Banar be taku' itueng ginsan?"

²Siminambag si Esteban, "Menge' ketipusdan beke' menge' kenggurangan, kingga' myu itueng ibres ku. Itueng metaas beke' mekepengyediang Empu' nepebiri' eset kityung keupu'upuang si Abraham sasat itue dut probinsiya et Mesopotamia nega, mura liminegdeng dut lungsud et Haran. ³Bineres et Empu' eset kenye, kwan, "Tirengan mu dimung lugta' beke' menge' keusbaan mu, indyari sumurung ke dut kelugtaan ipebiri' ku dimu." ⁴Angkansa nugad ya dut lungsud et menge' taw't Kaldeo, indyari liminegdeng ne't lungsud et Haran. Pagka' natey ne kenyeng ama', ya in pineubu' ne' Empu' dut lungsud ne itue neng peglelegdangan tyu tiban. ⁵Segwa' kaya ya binggeyan et Empu' misan sengpalad neng lugta', segwa' tinange' Ye itueng lugta' megmendyaring kenye eset sakup ye, beke' dut menge' tungtung-inupu' ye, misan ne kayangga pe' yegang ye atin neng masa. ⁶Indyari itue sinugid kenye et Empu', kwan, "Lumegdeng dut ibang bangsa dimyung menge' tungtung-inupu'. Uripenen dye duntin beke' peliyutan dut seled epat neng gatus teun. ⁷Dusaen ku ating bansang menguripen kedye. Pegketbes mugad dye duntin beke' mengempu' eset daken dut lungsud ne itue." ⁸Indyari tinahag et Empu' si Abraham pegtutuli' bilang tenda' et kenyeng pinegsulutan eset kedye. Angkansa ganang pinengganak si Isaak, tinuli'

ye itue dut ikewalung elded. Kwantin gasi binuwat i Isaak ki Jakob neng yegang ye, beke' si Jakob binwat dut sempulu' duwang yegang ye neng lelaki, na dye negmendyaring atin sempulu' duwang kegunggurangan et kityung bangsa et Israel.ⁿ

⁹“Na' itueng menge' yegang i Jakob nengimbeng ki Jose neng ari' dye, angkansa pinegelen dye ya na bilang uripen dut bangsa et Egipto, segwa' eset kenye itueng Empu'. ¹⁰Indyari binawi' ya dut ginsan et kenyeng keliyutan. Binggeyan ya et Empu' kesesewran beke' tinebangan ya na ipenunga ganang umalep ya dut ki Paraon neng surutan dut bangsa et Egipto. Indyari ya in binuwat i Paraon Gobernador et Egipto beke' ginsang sengkebebenwanan et surutan. ¹¹Na' diminateng tegurap beke' kelang ketiksaan dut sengketelingkepa't bangsa et Egipto beke' Kanaan, indyari kaya meisian et kekanen kityung menge' keupu'upuan. ¹²Angkansa ganang neebaran i Jakob na maya tirigu dut bangsa et Egipto, pineruntin ye menge' yegang ye neng kityung keupu'upuan dut megunang panew apang memengley. ¹³Dut ikeruwang pegduntin dye, negpekilala ne si Jose eset kenyeng menge' ketipusdan, indyari nekesewran et Paraon pesalan et keusbaan i Jose. ¹⁴Pegketbes atin, pineisi' i Jose si Jakob beke' kenyeng menge' kekempungan, pitumpulu' lima ginsan. ¹⁵Indyari siminurung si Jakob dut Egipto. Indyari mekansang teun leyd, duntin ne ya natey, kwantin gasi kityung menge' sempulu' duwang keupu'upuan tyu. ¹⁶Binibit menge' bangkay dye dut lungsud et Sekem, indyari binetang ne dut lelebengan neng inlen i Abraham eset menge' keyegangan i Hamor tagna'.

¹⁷“Nekwit ne dut Egipto menge' keupu'upuan i Abraham. Ganang megkekabi' ne timpu et pegtuman et Empu' eset kenyeng tange' ki Abraham, mekeldam ne menge' taw't Israelita eset bangsa et Egipto. ¹⁸Na nemegsubli gasi surutan dut Egipto, indyari itueng bagung surutan na kaya mekekilala ye ki Jose. ¹⁹Inekalan itueng surutan kityung tutusan, sampay pineliyutan ye dye sampay tinehagan ye kityung keupu'upuan et pinelegesan na itimbang kedyeng memulek apang matey.

²⁰“Atin neng masa ipengganak si Moises, sembatung yegang na pegmerganen et Empu' beke' menunga dagbes ye. Telung bulan mena itue tinengman dut benwa et kenyeng ama'. ²¹Indyari ganang lineges pineliwan ya in ne, inembuan ne ya et yegang neng libun i Paraon, pegketbes pinekilalana samat diring yegang ne in. ²²Tinulduan ne ya in neng ginsang kesesewran et menge' taw't Egipto, indyari negmendyaring bantug eset beres beke' eset buwat.

²³“Ganang epat neng pulung teun ne umur ye, nepikiran ye sumurung dut kenyeng se'sali' neng taw't Israelita apang birinen ba' enu kedyeng

ⁿ 7:8 Itueng sempulu' duwang kegunggurangan et bangsa't Israel neng pegbiklanan na menge' patriarka.

kebtangan. ²⁴Nebiri' ye megpesekitan et sembatung taw't Egipto sembatung taw't Israelita, angkansa tinebangan i Moises itue, indyari bilang pegbeles pinatey ye taw't Egipto na atin. ²⁵Keblan i Moises meretian atin et kenyeng menge' se'sali' Israelita na dye in bewinen et Empu' pebiya' ye, segwa' kaya lang itue meretian dye.

²⁶“Kinedikleman maya nebiri' ye duwang taw't Israelita nemegbanta, indyari ginees ye na dye in bulagen. Kwan ye, ‘Menge' bila', manu taku' kemyu tu' pemegbanta? Sali' kew taw't Israelita.’ ²⁷Segwa' sinikwey ga si Moises in et lelaking meiseg dut iba ye, indyari negberes, kwan, ‘Sinu taku' nenggerar dimu apang mengmendyaring pegibuten beke' mengungkum kay?’ ²⁸‘Gay mu be taku' aku peteyen samat binuwat mu kegapun eset taw't Egipto in?’ ²⁹Ganang nekingeg itue i Moises, nelegyu ya in, indyari liminegdeng dut bangsa et Midian. Nengesawa ne ya duntin beke' negyegang dye et duwang lelaki.

³⁰“Mekelabay epat neng pulung teun, nepebiri' ki Moises sembatung dereakan et Empu' eset sembatung megdedleg neng mebaba't puut kayu dut kelnangan na kaya merayu' dut bukid et Sinai. ³¹Neknaran si Moises eset kenyeng nebiri', indyari ganang kebian ye apang inetewen et menunga, nekingeg ye beres et Begerar na Empu', kwan, ³²‘Aku itueng Empu' et dimyung menge' keupu'upuan, itueng Empu' de Abraham, Isaak beke' i Jakob.’ Si Moises tu' neggerar ne't takut beke' diki ne eteyan kesiyek. ³³Sinugid kenye et Empu', kwan, ‘Ugara' dimung tempa' set tiked mu sabab pasek metigna' itueng lugta' neng pegeetiyegan mu. ³⁴Mekebiri' ku banar pepeliyutan et menge' taw't Egipto menge' taaw ku, beke' mekekingeg ku peningkag et menge' Israelita. Indyari nineug ku apang dye in bewinen. Ani' ke, tehagen te ikew dut lungsud et Egipto.’^o

³⁵“Itueng si Moises minendian et menge' Israelita ganang kedyeng ibres, kwan, ‘Sinu taku' nenggerar dimu apang mengmendyaring pegibuten beke' mengungkum kay?’ Segwa' itue negang si Moises gasi ginerar et Empu' bilang pegibuten beke' mememawi' eset tabang et dereakan et Empu' na nepebiri' eset kenye dut mebabang puut kayu na megdedleg.^p ³⁶Si Moises nega gasi nematun eset keupu'upuan i Israel mawa't ketiksaan dut Egipto. Apang meinabu itue, ya in nemuwat et menge' keli'lilung keradya beke' tenda' dut Egipto beke' dut Dagat na Meregang, beke' dut kelnangan sasat nemegpanew dye dut seled epat neng pulung teun. ³⁷Ya nega Moises na negsugid eset menge' taw't Israelita, ‘Memili' Empu' dimyu na sembatu eset dimyu na buwateng tarus samat daken.’^q ³⁸Si Moises key in kebaya' dut kerupungan neng menge' taw't Israelita dut kelnangan. Ya key

^o 7:31-34 Betsaen Exodo 3:1-10 ^p 7:35 Betsaen Exodo 2:14 ^q 7:36-37 Betsaen Exodo 7:3; 14:21; Bilang 14:33

in nekipegsudsugid eset dereakan et Empu' na negberes eset kenye, beke' eset kityung menge' kegunngurangan dut bukid et Sinai. Ya key in timinerima et menge' beres na megbegey biyag mawa' dut Empu' apang ibgey kityu.

³⁹“Segwa' kaya si Moises inandel et kityung menge' kegunngurangan, segwa' minendinan dye ya. Gay dye na megpeuli' dut bangsa et Egipto. ⁴⁰Indyari sinugid dye ki Aaron neng uka' ye, kwan, ‘Bealan mu kami et menge' empu'empuan na muna eset damen, sabab kaya ne nesewran kay na ba' neenu ne itueng Moises ne atin na negpeliwan damen dut lungsud et Egipto!’ ⁴¹Indyari nemuwat dye ne sembatung empu'empuan neng samat dagbes et ibun neng sapi'. Pinegumenatan dye nega itueng menge' keradya et keremut dye, beke' binggeyan et menge' bebgey dye. ⁴²Sabab esentin, tinelikuran dye et Empu' beke' pinesaran mengempu' eset menge' bituen beke' eldew sampay bulan bilang menge' empu'empuan. Itue ga kuyun dut ipinesurat et Empu' tarus ye dut Kesuratan, kwan,

‘Ginsan menge' taw't Israel, lein aku tantu na sinimeyaan myu et menge' simaya' beke' menge' setwa' na pinatey dut kelnangan neng seled epat neng pulung teun duun.

⁴³ Diki ne, sabab ating pegbibiten myu neng ranggar i Molok neng empu'empuan myu, beke' dagbes et bituen et empu'empuan myung si Renpan.

Binuwat myu menge' patang apang pengempuen. Angkansa ipenimbag ku kemyu dut sembela' nega neng bangsa et Babilonia.’^r

⁴⁴“Tagna' ti', kegunngurangan tyu maya benwang pinegsulutan^s et Empu' beke' neng taaw eset nekeunang dye in dut kelnangan. Binuwat itueng benwa kuyun dut Keseraan et Empu' ki Moises beke' eset sungtuhan pinebiri' eset kenye. ⁴⁵Pinusaka' itue et kedyeng menge' yegang beke' binibit ganang sekupen dye itueng lungsud neng menge' bangsang pineleug eset kedye et Empu' eset pengunguna i Josue. Beke' itue dumaranduntin seked dut ketimpuan i Surutan Dabid. ⁴⁶Minerga' et Empu' si Surutan Dabid beke' neneew itue et ketugutan na megpetiyeg et benwa't Empu' i Jakob. ⁴⁷Segwa' yegang ye si Solomon mene negpetiyeg et benwang itie.

⁴⁸“Segwa', megsepantun kwantin ketaas-tasang Empu' in, kaya lang meglegdeng eset menge' benwa na binuwat et taaw. Kuyun dut pegsugiren et tarus et Empu' tagna' ti', kwan Empu',

⁴⁹ ‘Langit Daken neng erungan,
indyari itueng dunya' eetagan et Dakeng menge' tiked.

^r 7:42-43 Amos 5:25-27 ^s 7:44 *benwang pinegsulutan* - betangen gasi Tabernakulo.

Eteg be negang benwa na ipetiyeg myu eset Daken
etawa enu beng lungsud na pegpeternan Ku?

⁵⁰ Diki be taku' aku nemuwat neng ginsang itue?' ”^t

⁵¹ Indyari sinugid i Esteban dut kekunsialan, kwan, “Mekektul ulu myu! Kayangga pe' pegpinda dimung seled pusu! Mendi' myu kinggen keberbenaran et ketulduan et Empu! Na ba' enu binwatan tagna' et minge' kegunggurangan tyu, kwantin nega pegbuwatan myu. Daran myu pegetuanan itueng Nakem et Empu'. ⁵² Sinung tarus et Empu' kaya pineniksa et dimyung kegunggurangan? Kaya! Pinatey dye minge' kesewd menarus dut pegatu' et Pasek Metignang Mesias, neng Tehagen et Empu'. Na ya in pinegdagang myu beke' pinepatey. ⁵³ Timinerima kew et Keseraan binggey et Empu' pebiya' et minge' dereakan ye, segwa' kaya myu pegesipen itie!”

Binakal et Batu si Esteban

⁵⁴ Ganang mekingeg itue et minge' sakup neng taw't Kekunsialan neng Sanedrin, dye in megkekek ne't kelang iseg ki Esteban. ⁵⁵ Segwa' si Esteban, sinleran ne't Nakem et Empu', na siminyek dut langit, indyari nebiri' megserinew neng kebentugan et pelibut et Empu' beke' si Jesus na megeetiyeg eset kewanan et Empu'. ⁵⁶ Kwan ye, “Seiki' be, mebiri' ku na ukab kelengitan beke' Yegang et Taaw megeetiyeg eset tampa' kewanan et Empu!” ⁵⁷ Tinembel dye kedyeng telinga beke' nemegbensag. Pegketbes, nemegdingdingan dye rinuhub eset kenye. ⁵⁸ Ginuyud dye si Esteban peliwan et lungsud apang bekalen seked matey. Pinenglukas et minge' saksi' kedyeng repanan, indyari tinektak eset titikeran et sembatung subur na ingaran ye Saulo. ⁵⁹ Indyari ganang pinegbebakal dye si Esteban na pegpenelang et kwantin, kwan, “Empung Jesus terimanen mu dakeng kurudua.” ⁶⁰ Indyari siminelukud si Esteban beke' negbensag et mebasag, kwan, “Begerar, dyangan mu ne dye sukuten et keselaang itue!” Ganang negberes itue, ya in natey ne.

8 ¹ Indyari, kesulut dye si Saulo dut pegkepatey i Esteban.

Ketiksaan beke' Pegparak et Ketingtimungan et minge' Mengengandel

Atin neng eldew timinagna' kelang ketiksaan eset minge' mengengandel et minge' ketingtimungan dut Jerusalem. Ganang minge' bibilinan mene netinda duun, ginsan neng minge' ibang mengengandel nemegpekparak ne eset probinsiya et Judea beke' Samaria. ² Na' si Esteban gasi in limbeng ne't minge' taaw neng kelang pegarap dut Empu' na nemengrupuk ne banar. ³ Sementara' pegeriweraen ne banar i Saulo minge' mengengandel et minge' ketingtimungan in. Pegselden ye ne

^t 7:49-50 Isaias 66:1-2

kebenwa-benwanan, pinengrayak ye menge' pemengandel ki Jesus in, sampay diki ne pilinen lelaki etawa libun pinemerisu ye dye.

Mengabar si Pelipe dut Probinsiya et Samaria Menungang Abar

⁴Na' menge' mengengandel nemegketkanat na sumurung dut kede lungsud et menge' taaw na endelen itueng Menungang Abar pasal ki Jesus Kristo. ⁵Siminurung si Pelipe dut sembatung lungsud dut probinsiya et Samaria, beke' ipineabar ye duntin pasal i Jesus neng Mesias tinahag et Empu'. ⁶Ganang neebaran et keldamen et menge' taaw sampay nebiri' itueng menge' keli'lilung nebuwat ye, nengingeg dye ne banar et pegbersen ye in. ⁷Sabab megegerwak menge' meyaat neng nakem sasat megliliwan dut mekansang taaw neng nesleran dye in. Nepegulinan ye mekansang neng pangkul beke' menge' piley. ⁸Angkansa sabab et ating neinabu dut lungsud dye in, nesegyaan banar menge' esentin.

Si Simon neng Balikmata

⁹Eset ating probinsiya et Samaria, maya gasi meglelegdeng duntin sembatung lelaki ingaran ye Simon. Atin pe in pinelilu' ye menge' taw't Samaria pegpepebiri' et balikmata. Pepsugiren ye dut menge' taaw na ya in tantung mekepengyedian. ¹⁰Indyari ginsang taaw nengingeg ne kenye, tumagna' dut pegibuten sumked dut uripen. Kwan dye, "Itueng lelaki na ating kepengyedian et sembatung empu' neng pegtingkaga't si Basag neng Kepengyedian." ¹¹Nekwit neng timpu na nepenelinga dye ya sabab et keli'lilu' et kenyeng balikmata. ¹²Segwa' ganang ituldu' i Pelipe Menungang Abar pasal eset pegmilik et Empu' sampay ki Jesus Kristo megmendyaring Mesias, mekansang dye in nemengandel beke' negpebewtismu, lelaki libun. ¹³Misan si Simon nengandel ne, indyari ganang nebewtismuan ne ya in, daran ne megbaya' ki Pelipe. Neglilu' ya ganang nebiri' ye menge' kelilu'lilung keradya beke' menge' tenda'.

Menge' Keradya et menge' Bibilinan i Jesus

¹⁴Ganang nekekingeg menge' bibilinan eset Jerusalem na nemengandel ne't beres et Empu' menge' taw't Samaria, pinesurungan dye si Pedro beke' si Juan dun kedye. ¹⁵Pegdateng, nenelangin dyeng duwa dut Empu' supaya kalu' dumapel dut kedye Empung Nakem. ¹⁶Sabab, e' nebewtismuan dye ne gasi dut ingaran et Begerar Jesus, segwa' misan pe' sembatu dut kedye kayangga pe' nedeplan et Nakem et Empu'. ¹⁷Ganang nedpen dye ne i Pedro beke' i Juan et keremut dye, atin pe' diminapel ne et kedye Nakem et Empu'.

¹⁸Pagka' nebiri' i Simon na diminapel ating Nakem et Empu' sabab et pegdepen et keremut et menge' bibilinan, angkansa sinukayan ye't pirak si Pedro beke' si Juan. ¹⁹Kwan ye, "Begeyi' myu aku et ating

kepengyedian ne itue, apang sebarang medpen ku et keremut ku atin, deplan et Nakem et Empu'."

²⁰Segwa' sambag i Pedro et kenye, kwan, "Elula' ku't keunung ke't pirak mu in dut Narka'! Sabab pegsedseleren mu ating begey ingasi' et Empu' mekedyari lang melen. ²¹Angkansa, kaya lang lamud mu et itueng keradya kay tu', sabab pegyeyekinen mu in diki lang patut dut Empu'. ²²Selyu pegsusunan mu ating keyeatan et pegyeyekinen mu in beke' pegpenelang ke dut Begerar Jesus, kalu' lang gasi maapen ke se't samat ating ginis neng pegsedseleren mu in. ²³Sabab, mekesipat ku ne na asal ipnu' ke et pegimbeng. Sama ke't pegsisigtan et keyeatan nega in." ²⁴Sinugid i Simon ki Pedro beke' ki Juan, kwan ye, "Ba' mekedyari dimyu, ipenelanga' myu aku dut Begerar, apang ating ginis neng sinugid myu in diki meinabu daken."

²⁵Pegketbes negpekubanar pasal et nebiri' dye sampay pegpeabar dye et beres et Begerar Jesus, negpeuli' dye dut Jerusalem. Sampay negsindalan dut mekansang kerurungan et menge' taw't Samaria na nepebnaran dye gasi et Menungang Abar pasal ki Jesus.

Si Pelipe beke' sembatung Pegibuten et Bangsa et Etiopia

²⁶Na dinaak et dereakan et Empu' si Pelipe, kwan ye, "Pegpanyap ke beke' surung dut tampa' barat dut dalan na' pesanad et lungsud et Gasa teyeg dut lungsud et Jerusalem." Itue dalan et kelnangan. ²⁷Angkansa, negpanyap si Pelipe beke' siminurung. Mendyari nebiri' ye sembatung pegibuten et bangsa et Etiopia neng mengengeradya et Kandas etawa Reyna, ating libun neng mememegbeg et menge' taw't Etiopia. Ating lelaki megmimilik gasi et kementirian ye. Siminurung ya dut Jerusalem apang mengempu'. ²⁸Ganang pegsesekatan ye keritun, meguli' ne. Pegbebetsaen ye ating buuk et tarus na' si Isaias tagna' ti'. ²⁹Mendyari, sinugiran et Nakem et Empu' si Pelipe, kwan, "Peringani' atin keritun ti'."

³⁰Angkansa, negde'dali' diminarak si Pelipe, seked mekabi'. Nekingeg yeng pegbebetsaen neng buuk i Isaias na' tarus. Iningkut ye, kwan, "Mekeretian mu be taku' pegbebetsaen mu in a?"

³¹Indyari siminambag pegibuten, kwan, "E nukwan ku taku' meretian itue ba' kaya gasi megpeatur et daken?" Sekali' ginayat ye si Pelipe seked nekesakat ne't keritun.

³²Itueng behagi' et Kesuratan neng pegbebebetsaen ye, kwan, "Antangan ye samat bibili neng kaya gikgibek na pegbibiten dut susumbelian.

Etawa, antangan ye sama't sembatung ibun et bibili set elepan et mengingipat na' peggugupitan bulbul ye, temed kaya lang gikgibek ye.

³³Sabab et kekimbekaan ye kaya ya inukum et metigna'.

Misan sembatu kaya keusul et tutusan ye.

Umur ye kaya lang pinesangdan atu't dunya!.”^u

³⁴Itueng pegibuten nengingkut ki Pelipe, kwan, “Ipetura' be daken ba' pepsugiren i Isaias na' tarus tu', sindir ye et diri ye etawa pegsindiren ye ibang taaw?” ³⁵Tinegnanan i Pelipe negpeatur kenye teyeg et Kesuratan na' atin. Sinugid i Pelipe kenye pasal et Menungang Abar pasal et ki Jesus Kristo.

³⁶Dut pegpelembus dye't pegpanew dut dalan, nekebia' dye et danumen. Sekali' negsugid ating pegibuten in, kwan, “Na', itue ne e danum. Enu nega sebaan, ampa' diki ku mekedyari kepepebewtismu?”. ³⁷Siminambag si Pelipe, kwan, “Mekedyari ke bewtismuan, ba' ating pegandel mu in dut pusu' mu.” “E' tu', keberbenaran,” sambag ye. “Pegandel ku na si Jesus Kristo atin Yegang et Empu'.” ³⁸Angkansa pinetaren ne et ating pegibuten pegsesekatan dye in. Nineug dyeng duwa de Pelipe beke' et pegibuten in dut danum. Sekali' binewtismuan ya i Pelipe. ³⁹Ganang pegbitua' dye ne dut danum, sekali' si Pelipe megtuy ne pineugad et Nakem na' Empu'. Kaya dye ne negbi'biri' peuli'. Segwa' ating pegibuten in negpelembus lang et pegpanew ye et meksan banar. ⁴⁰Segwa' pinebibit et Nakem et Empu' si Pelipe dut lungsud et Asoto. Tihad duntin, negsindalan et menge' taw't kebebenwanan na' mebianan ye, pinenulduan ye et Menungang Abar pasal ki Jesus Kristo seked nekerateng ya et lungsud et Sesarea.

Negayat i Saulo Mengengandel ki Jesus neng Kristo et Empu'

(*Keradya 22:6-16; 26:12-18*)

9 ¹Sasat nega, mebasag nega pegsesenggupan i Saulo menungsang beke' imeteyen menge' pepengenanar i Begerar Jesus Kristo. Angkansa, sinurungan ye ating pegibuten et ginsan na' pari'. ²Nengangat ya et menge' surat tudyu dut menge' benwa neng pegtingtimungan et menge' Judio dut Damasko apang sebarang mebianan ye neng memegsusunud et Dalan i Jesus Kristo, misan sinu asal, elewen ye, pelibun, pelelaki. Pungpungen ye dye apang pemiten ye dye ipemeuli' dut Jerusalem. ³Ganang megkekabi' ne pegpanew i Saulo dut lungsud et Damasko, sekali' nenyar dut pelitlibut kenye silu' neng kepupulew banar teyeg dut langit. ⁴Angkansa, tinegsurmed ye et lugta', beke' nekingeg ye sembatung beres, kwan, “Saulo! Saulo! Manu taku' pepsungsangen mu aku?” ⁵“Sinu ke taku' selus, Begerar?” ingkut ye. “Aku ne tu' si Jesus neng pepsungsangen mu in,” sambag gasi et ating beres in. ⁶“Segwa', tiyegi' ne, beke' sumled ne et lungsud, isugid dimu duntin ba' enu teup keredyanen mu.”

⁷Na', nemeketaren beke' kaya nemekegibek menge' taaw gasi neng memegbebaya' ki Saulo in. Mekekingeg dye't beres, segwa' kaya gasi

^u 8:32-33 Isaias 53:7-8

mekebiri' dye misan enu. ⁸Timinyeg si Saulo beke' minukrat ye mata ye. Segwa' kaya ne meketuun. Angkansa dinundun dye mene ya seked dut Damasko. ⁹Seled telung eldew na ya kaya lang neketuun sampay kaya gasi nekekaan misan nekeinum kaya.

¹⁰Dut Damasko, maya gasi sembatung pengenaren i Jesus, ingaran ye si Ananias. Dut penerebinbin ye, tiningkag ya et Empu', kwan, "Ananias!" "E', itue ku, Begerar!" sambag i Ananias. ¹¹Sinugid kenye et Begerar Jesus, kwan, "Pegpanyap beke' sumurung ke dut benwa i Judas dut dalan pegngeranen et Metigna'. Ingkuta' duntin taaw na pegngeranen et si Saulo na' taw't Tarso. Megpenelangin ya tiban dut Empu', ¹²beke' dut penerebinbin ye ti', nebiri' ye sembatung lelaki, ingaran ye si Ananias na siminled, tebes kunu' dinpen i Ananias et keremut ye apang ketuun peuli' ya in." ¹³Segwa' siminambag si Ananias, kwan, "E', Empu', nekingeg ku ne dut menge' kineldaman na' pasal et ating taaw, ba' enukwan yaat et ginis neng kineradya ye dut menge' taaw mu dut Jerusalem. ¹⁴Sampay diminateng ya atu't Damasko na maya puhun ye't menge' pegibuten banar et menge' pari', apang pengelewen ye ginsan kay na mengempu' dimu." ¹⁵Segwa' sugid kenye et Begerar Jesus, kwan, "Surung dun, sabab itueng taaw e ginaay ku. Ya usalen ku apang mebunayag bebresen ku dut menge' taw't lein Judio sampay dut menge' memegbeg dye, beke' dut menge' taw't Israel. ¹⁶Sabab ipebiri' ku ki Saulo ginsan ba' enukwan keliyutan neng keilangan lebayan ye, sabab lang et aku sampay bebresen ku."

¹⁷Netuman, siminurung si Ananias beke' siminled et benwa. Indyari dinpen ye't keremut ye si Saulo. Kwan ye, "Bila' na' Saulo. Pinesurung aku atue et Begerar, si Jesus neng nepebiri' et dimu in dut dalan ti', ganang megsusurung ke teyen tudyu atue. Pinesurungan ye daken ikew apang, kunu', ketuun ke peuli', beke' meipnu' ke et Nakem et Empu'." ¹⁸Na' sekali' maya neregtag antang sama't sisi' in eset menge' mata i Saulo sampay neketuun ne ya. Timinyeg ya megtuy apang pebewtismu. ¹⁹Nekekaan ne ya, beke' negulinan peuli' pemegmesagan ye.

Nengabar si Saulo dut Lungsud et Damasko Pasal i Jesus

Nemeneteg et senung eldew dut Damasko si Saulo sampay iba ye menge' pepengenan i Jesus. ²⁰Pinenled ye sekali' menge' benwa neng pegtitingtimungan et menge' Judio. Pinabar ye duntin pasal et ki Jesus na Ya ne Yegang et Empu'. ²¹Nemeglilu' sebarang nekekingeg, angkansa, nemegingkut-ingkut, kwan dye, "Diki be itue neng taaw e dut Jerusalem na' nengimatey et sebarang mengempu' ki Jesus? Diki be inatu' ye tiban apang elewen ye dye beke' pemungpungen sampay ipemeuli' ye dye dut pegibuten banar et pari' ti'?" ²²Segwa', luwas nega nasag banar pengabar i Saulo beke' mepangger pegpebnar ye na si Jesus atin ne Kristo. Pegdaagen ye menge' Judio neng memeglegdeng et Damasko. Angkansa kaya lang memekesambag dye et kenye.

²³Pegtalib et mekansang na' eldew, nemegtimung ating menge' Judio apang pegsulutan dye imeteyen si Saulo. ²⁴Segwa', sewd i Saulo ne ating paru kenye in. Eldew gebi apa' dye kenye dut lelungwan et lungsud apang imeteyen ya. ²⁵Segwa', peggebi nemenunu' kenye set kelang tibung menge' memegsunud kenye in, beke' tinuntun dye ya dut sembelang metaas na bakud neng batu et Damasko.

Pegdateng i Saulo dut Lungsud et Jerusalem

²⁶Pegdateng i Saulo dut lungsud et Jerusalem, sinulayan ye kepelamud dut menge' mengengandel i Jesus duntin. Segwa' kaya lang nemengandel dye na si Saulo mengengandel gasi ki Jesus sali' dye. Angkansa, nemenakut dye ginsan et kenye. ²⁷Segwa', ginayat ya i Bernabe beke' inibutan ye dut menge' bibilinan ti'. Pinabar ye dut kedye ba' enukwan pegkebiri' i Saulo et Begerar Jesus beke' nemisara ki Saulo Begerar ganang dut dalam ti'. Tinuturan ye gasi ba' enukwan urem i Saulo nengabar et pasal i Jesus Kristo dut Damasko. ²⁸Angkansa, liminegdeng si Saulo et kedye tetegeyan beke' rinurut dye Jerusalem. Nengurem gasi duntin negpabar et pasal et Begerar neng si Jesus. ²⁹Nekebisara-bisara nega beke' nengdawa et menge' Judio neng megberes et Griego. Segwa', pinaru dye ya imeteyen. ³⁰Ganang nebaran itue et menge' ketipusdan neng mengengandel, insi' dye si Saulo dut lungsud et Sesarea beke' pineuli' dut lungsud et Tarso.

³¹Angkansa, tinaren menunungsang, negkesenangan menge' ketingtimungan et mengengandel dut sengkellungsuran et Judio beke' et Galilea sampay et Samaria. Negpangger beke' kiminansang dye sabab et tabang et Nakem et Empu'. Nemengebiyagan dye et maya takut dut Empu'.

Dut Lungsud et Lida beke' Jopa si Pedro

³²Negpewpanew si Pedro apang mesumbaley ye menge' mengengandel neng memeglelegdeng dut Lida. ³³Duntin nebiri' ye sembatung lelaki na ingaran ye si Eneas. Pebubuntul itueng taaw walung teun ne sabab et patey menge' ugat ye. ³⁴Mendyari, neres et kenye si Pedro, kwan, "Eneas! Pinenunga ke ne i Jesus Kristo. Pegbangun ne beke' igmeta' ne igaan mu in!" Nekebangun sekali' beke' neketiyag ga in si Eneas. ³⁵Nemekebiri' kenye ginsan neng taw't Lida beke' taw't Saron. Angkansa, nemengandel dye et Begerar Jesus.

³⁶Na dut lungsud et Jopa, maya gasi sembatung libun na' mengengandel. Ingaran ye si Tabita. Et Griego, ingaran ye si Dorkas, gay bersen Usa. Mekansang menungang keradya ye na' menge' penabang ye menge' kemiskinan. ³⁷Mendyari negsakit ye et ating masa seked natey. Indyari nebesan ne bilug ye beke' dinatun itue dut dibuwat seled bibilik. ³⁸Mekabi' gasi lungsud et Jopa dut lungsud et Lida. Angkansa, ganang nebaran et menge'

mengengandel na dut Lida si Pedro, pinedeakan dye ya et duwang kelekian apang engaten dye ki Pedro na kwan, “Ketikasa' baya' mena sekali' damen dut Jopa.”³⁹ Angkansa tuminyeg si Pedro beke' nibut kedye. Pegdateng duntin, pineribuwat dye ya dut bibilik. Sekali', ginsan neng menge' kelilibunan na' nebebeluan in nemengabi' et kenye na' memegsisiyak. Pepebiri' dye ki Pedro menge' tapis sampay ibang repanen neng pinemaal i Dorkas kwi't tagna't pebibiyag nega ya.⁴⁰ Mendyari, pineliwan dye ginsan i Pedro. Siminelukud ya beke' nenelangin dut Empu'. Pegketbes, tineyuma ye ating patey beke' kwan ye, “Tabita, pegbangun ne!” Negmukrat mena si Tabita, beke' pegbiri' ye tu' si Pedro, negbangun ya sampay narung.⁴¹ Kineptan i Pedro lengen i Tabita apang ketiyeg. Pegketbes pinetingkag i Pedro menge' mengengandel beke' ating menge' libung nebebeluan. Pineteyuma ye et kedye si Tabita na biyag.

⁴² Limingkep itueng abar dut sengkellungsuran et Jopa. Mekansang menge' taaw na nemengandel ne dut Begerar Jesus.⁴³ Nekwit gasi legdeng dut Jopa i Pedro dut ki Simon neng mememetuug et menge' kulit.

Terebinbin i Kornelio

10¹ Dut lungsud et Sesarea maya sembatung lelaki na ingaran ye si Kornelio. Kapitan ya et menge' sundalu et Romano, neng pegbetengan et Rehimyento Italiana.² Ya in taw't lein Judio, segwa' meinempuen gasi itueng taaw sampay sengkebenwa ye beke' maya takut dye dut Empu'. Daran tabang ye et menge' miskin neng Judio, beke' epus lang megpenelangin ye dut Empu'.³ Kasa ti' et lisag telu et mapun, neterebinbin ye banar na kunu' megeled et benwa ye sembatung dereakan et Empu'. Terebinbin ye timiningkag, kwan, “Kornelio!”

⁴ Sekali' siminiyek ya et megtetakut banar dut dereakan, beke' siminambag kwan, “E' enu atin begerar?”

Sambag gasi et dereakan et Empu', kwan, “Menge' penelang beke' menge' pegtabang mu in kiningeg beke' nebiri' ne et Empu', sampay rinendem Ye ikew.⁵ Angkansa tiban daaki' et senung ketetawan supaya pebaya' sembatung lelaki dut Jopa na' ingaran ye si Simon neng pegngeranen gasi et si Pedro.⁶ Ating lelaki meglelegdeng ki Simon neng memetuug et menge' kulit. Dut abi't dagat benwa ye.”

⁷ Pegketbes meres et kwantin ating dereakan et Empu', nugad ne. Si Kornelio gasi neng sinugiran in, neningkag et duwang ketawan na' tetehagen ye et benwa beke' sembatung sundalu neng meinempuen gasi na' sembatu dut meninimuru ye.⁸ Pinatur ye ginsan kedye ba' enu neinabu, mura dinaak ye dye dut Jopa.

Terebinbin i Pedro

⁹ Na pegkelenag ne, ganang mekabi' ne't lungsud et Jopa ating telung tinahag i Kornelio in, si Pedro gasi tu' nenginik dut dibuwat pantay

neng sapew et benwa apang megpenelang dut Empu'. Temed ating masa megeapet ne mata't tengeldew. ¹⁰Pegurapan ye ne teyen banar beke' gaay yeng mengaan. Segwa', sasa't pegpepenyapen pe' pegkaan dye, sekali' nenerebinbin ya. ¹¹Neukaban kunu' langit beke' nebiri' ye pegtutuntun et lugta' sembatung antang sama't kelang kumut neng peggegantung et epat na' pidyuru'. ¹²Duntin ne ginsan ginisan et ayup neng menge' memegpanew beke' memeglempey et lugta' sampay menge' memeglepad et lelengew, ginsan laangga' mengaan dut taw't Judio. ¹³Mendyari, nekekingeg ya et beres na, kwan et kenye, "Teyeg Pedro, pegsumbali' beke' mengaan ke." ¹⁴Segwa', siminambag si Pedro, kwan ye, "Embe banar ye, Begerar, misan ingyan diki ku atin mekeradya. Sabab diki ku mekedyari mengaan et ating meridi', beke' diki lang kepetpatut kanen dut menge' taw't Judio."

¹⁵Nekingeg ye peuli' beres, kwan, "Kasi' ipentanga' et meridi' na' atin pinantang et Empu' na menunga." ¹⁶Ketelu itue neinabu mura nepesintak ne ating kumut peribuwat gasi dut langit.

Engeyen i Kornelio si Pedro

¹⁷Ganang pegpipikiren pe' i Pedro retian et ating terebinbin ye in, nemengdateng ne gasi menge' pinengdaak i Kornelio in. Pagka' neturunan dye ne ba' embe benwa i Simon nemeglembus dye duun eset lelengewan et bakud. ¹⁸Nemengingkut dye na ba' duntin pegeldengan i Simon neng pegngeranan gasi et si Pedro.

¹⁹Pegsesedseleren nega teyen i Pedro ba' enu retian et penerebinbin ye in ganang negsugid kenye Nakem et Empu' kwan, "Kineg, memegtulus dimu telung kelelekian. ²⁰Angkansa, pegpanyap ke sampay ineug ne, kas ke megbe'bangka' na maya' ke et kedye. Sabab aku atin nengdaak kedye."

²¹Angkansa nineug si Pedro, beke' nengingkut ya kedye kwan, "Aku ne tu' taaw neng pegtutulusen myu. Enu taku' sebaan et panew myu daken?" ²²Sambag dye kwan, "Dinaak baya' kami i Kapitan Kornelio. Metigna' ya beke' maya peguntabi' eset Empu', sampay kela' banar pegampun kenye et menge' taw't Judio. Sinugiran ya et sembatung dereakan et Empu' na engeyen ke dut benwa ye apang kunu' mekingeg ye gasi ba' enu ipeatur mu." ²³Na mendyari pineiga' i Pedro ating kelelekian senggebi.

Diminateng si Pedro ki Kornelio

Pegdiklem, negpanyap si Pedro beke' naya' et kedye beke' nememaya' gasi et kenye sampay menge' mengengandel teyeg dut Jopa. ²⁴Pegdiklem et ating eldew, diminateng ya dut Sesarea. Duntin megtetagey kenye si Kornelio beke' menge' keusbaan sampay menge' bi'bila' banar neng pinengangey ye in. ²⁵Ganang sumled ne teyen si Pedro, megtuy sinusup ya i Kornelio et nepekleb set titikeran i Pedro et pegampun. ²⁶Segwa' kwan i Pedro, "Katew teyeg, aku taaw nega se'sali' ikew."

²⁷Pelembus lang et sudsugid dyeng duwa, ganang megsesled dye et benwa. Nebiri' i Pedro mekansang banar neng taaw duntin. ²⁸Neres si Pedro kedye kwan, “Sewd myu na sembatung Judio pegdyenganen et egama ye ba' meme'baya' etawa menumbaley et sembatung lein Judio. Segwa', pinesewd et Empu' daken na misan sinu kunu' endey ku ipeantang et diki keteup-teup etawa meridi'. ²⁹Angkansa, ganang inangey myu aku, kaya lang giminaga ku, sabab gay ku mesewran ba' enu tiningkagan myu daken in.”

³⁰Sambag i Kornelio, kwan, “Kinepatan ne tiban sama't itue negang meglilisag telu et mapun tu', mendyari, nenelangin ku dut Empu', atu't benwa ku tu'. Sekali', megtuy maya timinyeg set teteyumanan ku sembatung lelaki neng megpepekayan et meseru. ³¹Kwan et lelaki, 'Kornelio, kiningeg et Empu' penelangin mu, beke' inenpan ating menge' pegtabang mu in dut kemiskin. ³²Daaki' misan sinung taaw dut Jopa supaya isian si Simon neng pegngeranan gasi et si Pedro. Meglelegdeng ya dut benwa i Simon neng memetuug et kulit. Abi't dagat benwa ye.' ³³Indyari pinedeakan ku ikew megtuy. Meksukur gasi nekatu' ke nega. Angkansa tiban netimung kay atue dut kebirian et Empu' apang kumingeg et ba' enu pegpepeturun dimu et Begerar Empu'.”

Nekingeg et Taaw Lein Judio et Menungang Abar pasal ki Jesus

³⁴Mendyari, neres si Pedro kwan ye, “Tiban ku netentuan banar na se'sali' pemiri' et Empu' dut ginsan neng taaw. ³⁵Pegenpan et Empu' sebarang maya peguntabi' et kenye beke' sebarang memegkeradya et metitigna'. Kaya ye pegpiline misan enuteg bangsa, taw't Judio etawa lein taw't Judio. ³⁶Sewran myu et abar binggey et Empu' dut menge' taw't Israel. Pinebunayag ye dut kedye Menungang Abar pasal et kesenangan dut Empu' pebiya' ki Jesus Kristo. Demikian Ya Begerar gasi et ginsan taaw. ³⁷Sewran myu ba' enu neinabu dut sengkellungsuran et Judea na timinihad dut Galilea, ganang pinabar i Juan pasal et bewtismu. ³⁸Pegbersen ye tu' pasal et ki Jesus Kristo neng taw't lungsud et Nasaret. Dinuul Kenye et Empu' itueng Pasek Metignang Nakem Ye sampay keksegan bilang ketentuan na Ya ga in pinili'. Sabab eset kenye Empu', misan embe tenan ye kenunganan pegkeredyanen ye. Pepenunga ye ginsan sebarang pepeliyutan i Seytan.

³⁹“Deulu' kami itue menge' saksi' dut ginsan neng kineradya ye dut bangsa et menge' Judio sampay dut Jerusalem. Megdemikian gasi dut pegransang dye ki Jesus Kristo dut krus seked patey. ⁴⁰Segwa' pegiketlung eldew binyag ya peuli' et Empu'. Demikian sali' megpebiri' ya damen. ⁴¹Diki negpebiri' dut ginsan taaw, erapun et damen lang na menge' saksi' neng pinili' et Empu' megunang masa nega ti'. Pegketbes ya pinebiyag peuli', kami kesaru ye nengaan beke' nenginum. ⁴²Binilinan

ye kami menuldu' eset menge' taaw sampay megpesebanar na ya in nepili' et Empu' na megmendyaring ukum et biyag beke' patey. ⁴³Ya ne in pegsindiren et menge' tarus et Empu' dut pegpebunayag dye et sebarang mengandel ki Kristo keterima et kemeapan et menge' keselaan dye pebiya' et kepegyedian i Jesus Kristo.”

Nemeketerima et Nakem et Empu' menge' taw't Lein Judio

⁴⁴Ganang megbebres nega si Pedro, nineug Nakem et Empu' dut ginsan neng menge' memegkikingeg et beres. ⁴⁵Menge' mengengandel na' Judio^v neng nememaya' ki Pedro in nemeglilu' sabab nebiri' dye misan menge' lein Judio nemeketerima gasi et begey neng Nakem et Empu', na binggey kedye et Empu'. ⁴⁶Megdemikian nekingeg dye nega gasi menge' lein Judio nemekebres et lein-lein bebresan sampay nememantug dut Empu'. Angkansa kwan i Pedro,

⁴⁷“Dye in sali' tyu nega gasi na' pinemgeyan et Nakem et Empu'. Na! Ba' kwantin sinu nega kelaang kedye apang mebewtismuan dye et danum?” ⁴⁸Indyari dineakan ye na bewtismuan dye apang ipebiri' na kedyeng Begerar neng si Jesus Kristo. Pegketbes tineew dye ki Pedro na tumerna duntin et senung menge' elded.

Pebunayag i Pedro dut Ketingtimungan et Mengengandel dut Jerusalem

11 ¹Nebaran et menge' bibilinan i Jesus sampay et menge' mengengandel dut sengkellungsuran et Judea na misan menge' lein Judio nemenerima gasi et beres et Empu'. ²Angkansa ganang timinungul ne si Pedro dut Jerusalem, sinawey ya et menge' mengengandel na' Judio. ³Nememres dye kwan, “Manu nepebe'baya' ke dut menge' lein Judio sampay nekisaruru ke et kedye?”

⁴Angkansa pinatur et mesayu i Pedro kedye ginsan neng ba' enu neinabu tihad nega't sengketeagnanan. ⁵Timinagna' si Pedro, kwan ye, “Sasat dun ku't lungsud et Jopa, ganang megpenelangan ku dut Empu', sekali' tinerebinbin ku teyeg dut langit sama't kelang kumut na' peggantung eset epat neng pidyuru' na' peruruwey et abi' ku. ⁶Sasat dinengdeng ku't menunga, duntin nebiri' ku ginsan ginisan et menge' mekeklag neng ayup na' memegpanew beke' memeglempey et lugta', sampay menge' begit na' memeglepad et lelengew. ⁷Mendyari nekekingeg ku et beres, kwan, ‘Teyeg Pedro, megsumbali' beke' mengaan ke.’ ⁸Segwa' siminambag ku, kwan, ‘Diki, Begerar, diki lang selus mekedyari keredyanen ku atin. Demikian kaya lang gasi pangaan ku et ginis na' meridi', etawa diki lang kepetpatut kanen in.’

^v 10:45 *mengengandel na' Judio* - dut orig Kesuratan, “mengengandel na bangsa tinulian in.”

⁹“Temed nekingeg ku peuli' ating beres na' teyeg dut langit, kwan, 'Kasi' ne ipentanga' et meridi' ating menge' pinenunga et Empu!' ¹⁰Ketelu itue neinabu, mura pinestak ne peribuwat dut langit ating ginis.

¹¹“Sekali' megtuy nemengdateng set benwa neng peglegedengan ku in na' telung kelelekian teyeg dut Sesarea neng pinedaak et daken. ¹²Neres et daken Nakem et Empu' na kwan, 'Endey ke megbe'bangka' maya' et kedye.' Nememaya' gasi et daken itueng enem neng ketipusdan. Indyari siminled kay et benwa i Kornelio. ¹³Duntin pineatur i Kornelio damen na nekebiri' ya et sembatung dereakan et Empu' neng petitiyeg dut seled benwa ye na negsugid kenye, kwan, 'Daaken mu tehagan mu dut Jopa apang engeya' si Simon neng pegngeranan gasi et si Pedro. ¹⁴Sabab ya megsugid dimyu et pasal et ikebawi' mu sampay dimung sengkebenwa.' ¹⁵Ganang megtetagna' ku pe' teyen megbebres, sekali' nineug ne et kedye Nakem et Empu', samat pegineug ye et kityu tagna' ti'. ¹⁶Angkansa, nerendeman ku na enung sinugid i Begerar Jesus, kwan, 'Si Juan pemewtismu dut danum, segwa' bewtismuan gasi dimyu dut Nakem et Empu!' ¹⁷Na ba' Empu' negey kedye lein Judio et begey et Nakem et Empu' neng sama't bingey ye gasi kityu ganang nengandel tyu et Begerar neng si Jesus Kristo, sinu gasi aku apang menglaang et Empu!'”

¹⁸Na! Ganang nekingeg dye itue, nemengew ne et pegsawey. Gam lang nememantug dye dut Empu'. Kwan dye, “Angkansa ba' kwantin, bingeyan et lawak gasi et Empu' menge' lein Judio apang megsusun beke' keisi' dye't bagung biyag na kaya seskeran in.”

Ketingtimungan et Mengengandel dut Lungsud et Antiokia

¹⁹Mendyari nemegpeparak menge' mengengandel sene ti' sabab et pegsungsang na' neinabu ganang imeteyen si Esteban. Maya nemekerateng dut probinsiya et Penisia, iba gasi dut pulew et Siprus beke' iba gasi nemekerateng dut lungsud et Antiokia. Misan embe meretengan dye, ipegabar dye beres et Empu', segwa' dut menge' taw't Judio lang. ²⁰Segwa' maya iba dye neng taw't Siprus beke' taw't Sirini na pegdateng dut Antiokia. Pinenulduan dye gasi et Menungang Abar pasal et ki Jesus Kristo dut menge' taw't lein Judio. ²¹Neset kedye keseg et Begerar neng Empu' apang penuldu' beke' mekansang nemengarap sampay nemengandel et Begerar Jesus.

²²Pagka' neebaran itue et ketingtimungan et mengengandel dut Jerusalem, indyari dinaak dye si Bernabe pesurung dut Antiokia. ²³Ganang diminateng ne ya, nebiri' ye redyiki' et Empu' eset kedye. Angkansa nenep si Bernabe beke' pinenginduan ye dye ginsan na daran megmetigna' dut Begerar Jesus eset ginsa't kebesagen dye. ²⁴Menungang taaw si Bernabe beke' ipnu' et Nakem et Empu' sampay mepangger pegandel ye dut Empu'. Angkansa mekansang negegayat dut pengandel eset Begerar.

²⁵Mendyari siminurung si Bernabe dut Tarso apang tulusen ye si Saulo. ²⁶Ganang nebiyanan ye ne, pinebaya' ye dut Antiokia. Nemeneteg dye duntin et seled seng teun, sampay nemegtingtimung iba dye menge' ketingtimungan et mengengandel beke' nemenuldu' duwa dye dut mekansang taaw. Na, dut Antiokia timinagna' tiningkag na tegesunud i Jesus Kristo ating menge' "Mengengandel i Kristo".

²⁷Ating masa gasi maya menge' tarus et Empu' neng nemengdateng et Antiokia teyeg dut Jerusalem. ²⁸Sembatu et kedye timinyeg, ingaran ye si Agabo. Sabab et basag et Nakem et Empu', negpebunayag ya et maya megderateng kelang urap se't sengkedunyaan. Netuman itue masa et timpu i Emperador Klaudio. ²⁹Angkansa, negpikir menge' mengengandel i Jesus na megpebibit et tabang dut menge' mengengandel neng memeglelegdeng et Judea sigun et dut megesan et tegsembatu-semabatu kedye. ³⁰Tinuman dye, beke' pinebibit dye ki Bernabe beke' ki Saulo tabang dye dut menge' megurang et megpegtitimungan et mengengandel dut Jerusalem.

Inimatey si Jakob beke' Piniriso si Pedro

12 ¹Ating masa tinegnanan i Herodes na' Surutan na pineliyutan senung menge' mengengandel i Jesus. ²Sampay pineimatey ye et tukew si Jakob neng tipused i Juan. ³Pagka' gasi nerengdeng ye itue pegeneapan et menge' Judio, angkansa si Pedro gasi pinealew ye. Neinabu itue sasa et Kenkaan et pegngeranan na' Bengbang neng Kaya Pikembang. ⁴Ganang nalew ne si Pedro, na' pinepirisu itue, beke' pinedyeganan et epat neng panen neng teg-epat na' sundalu. Yakin i Herodes iarap si Pedro dut menge' taw't Judio apang ukumen ye pegketbes ating Kenkaan na' pegngeranen gasi et Neketalib.

⁵Na' si Pedro dun nega't seled pipirisuan. Segwa', menge' mengengandel kaya bugtu' amay-amay neng pegpenelangan dye et Empu' si Pedro.

Kelilung Pegpeliwan ki Pedro dut Pipirisuan

⁶Na' ganang gebi et ating masa na ipeliwan si Pedro i Herodes apang ukumen ye, megiga' si Pedro se't pinegketngaan et duwang sundalu. Pegpupungen si Pedro et duwang rantay, beke' maya nega ibang mengdidyaga kenye dut lelewangan et pipirisuan. ⁷Sekali' megtuy maya timinbu' dut kenye sembatung dereakan et Begerar, sampay timinlang dut sisingled et pipirisuan. Kinuritan ye kikilid si Pedro apang tiyagen. Kwa't dereakan et Empu', "Pegbangun sekali!" Na' enu taku', megtuy lang nebabad ating menge' rantay neng pinungpung menge' keremut ye in. ⁸Mendyari kwa't dereakan et Empu' kenye, "Na', pegbadyu' beke' pegtempa' ne." Tinuman i Pedro ginsan atin. Indyari sinugid kenye et dereakan et Empu', kwan, "Peglapis ne et mekapal neng badyu' mu in

beke' pesunud ne daken.”⁹ Indyari nepesunud et kenye. Liminiwan si Pedro, segwa' ating peginabu kayangga pe' sewd i Pedro na banar, keblan ye't megteteginep lang.¹⁰ Ganang netliban dye ating meguna sampay ikeruwang mengdidyaga, nekerateng dye dut besi' neng lelengewan et lungsud. Na' neukaban lang et kwantin yaya ye, beke' nemengliwan dye. Pegpelembus dye't panew, pegdateng dut sembatung dalan, megtuy ne nalam et kenye ating dereakan et Empu'.¹¹ Indyari, neintetewan i Pedro ating peginabu, angkansa kwan ye, “Tiban ku pe' netentuan ginsan! Asal pelan tinahag et Begerar ating dereakan ye apang kelias ku et keremut i Herodes sampay eset menge' pegyeyekinen et menge' taw't Judio na meinabu daken.”

¹² Ganang nerengdangan i Pedro, siminurung ya dut benwa i Maria neng indu' i Juan na' pegngeranan gasi et si Markus. Mekansang menge' mengengandel duntin nemegtimung et megpenelangan dut Empu'.¹³ Timiningkag ne si Pedro dut liwan et lelengewan, sekali' kiminabi' sembatung budyang na' ketabang et benwa. Iningtan ye si Roda. Inintetew ye ba' sinu iti'.¹⁴ Pagka' neintetewan ye pengluluwaan i Pedro beke' sabab et delen, angkansa kaya ye ne inukaban lelengewan, gamlang negdarak pesled apang ipabar ye na dut liwan et lelengewan si Pedro.¹⁵ Sambag dye kwan, “Kas pegdungdupang.” Segwa' leges ye kwan, “E' be banar si Pedro!” Angkansa kwan dye, “Tetaka dereakan ye ne lang.”¹⁶ Segwa' pelembus nega et pegtingkag si Pedro. Mendyari pegukab dye't lelengewan tuun beke' pegbiri' dye si Pedro ga in. Angkansa nemeglilu' dye banar, temed mengmemana.¹⁷ Mendyari sininyalan dye i Pedro et endey gumibek. Indyari pineatur kedye i Pedro ba' enukwan ya pineliwan et Empu' dut seled pipirisun. Sinugid kedye i Pedro kwan, “Ipenugira' myu itue dut menge' ketipusdan neng mengengandel, sampay ki Jakob.” Tebes nugad ne si Pedro pesurung dut ibang lungsud.

¹⁸ Pegdiklem et keririkleman, na' neriwara' ne menge' kesundeluan sabab et pegkalam i Pedro. Diki lang mekira-kira dye ba' enu neinabu kenye.¹⁹ Angkansa, pinetulus si Pedro i Herodes. Pagka' kaya dye nebiyanan, sekali' pinengsummeria ating menge' mengdidyaga beke' tuminahag ye na subali' imeteyen dye ne. Pegketbes timinugpa si Herodes dut Sesarea mawa' et Judea sampay liminegdeng duntin.

Pegkepatay i Surutan Herodes

²⁰ Nekwit na lagi megiseg si Herodes dut menge' taw't Tiro beke' dut menge' taw't Sidon. Angkansa pinegsulitan dye kumabi' ki Blasto neng pepengendelan ye dut benwa i Herodes. Binisara dye ya na maya tabang ye. Nemenurung dye ki Herodes apang mengangat dye kenye et kesenangan sabab dut bangsa i Herodes pegmewanan et pegkaan et menge' taaw.²¹ Pegdateng et eldew et timpu, negbadyu' si Herodes et

pekayan et surutan. Narung ye et erung-erungan et metaas, beke' neres et kedye. ²²Segwa' nemengmara menge' taaw, kwan dye, "Lein lang taaw megbebres, erapun Empu!" ²³Na' megtuy pinesekitan et dereakan et Empu' si Herodes. Kinan ya et menge' uled beke' natey, sabab inembuan ye ating kebentugan na subali' surung dut Empu'.

²⁴Segwa' pelembus gasi mengabar menge' mengengandel et beres beke' bebresen et Empu' apang kiminansang menge' mengengandel i Jesus.

Si Bernabe beke' si Saulo Negpeuli' ne mawa't Jerusalem

²⁵Na' ganang netbes dye ne suku' dye na' keradya, si Bernabe beke' si Saulo negpeuli' ne dut Antiokia mawa't Jerusalem. Pinebaya' dye si Juan neng pegngeranan gasi et si Markus.

Nepili' beke' Pinepanew de Bernabe beke' Saulo Bilang Mengengabar

13 ¹Na', maya menge' tarus et Empu' beke' menge' menunuldu' eset ketingtimgungan et mengengandel dut lungsud et Antiokia. Kebaya' na atue de Bernabe, si Simeon na pegtingkaga't Negro, si Lusio na tege-Sirene, si Manaen na kesingumur sampay iba et gobernador si Herodes dut Galilea, beke' si Saulo. ²Sementara' dye in pemengempu' dut Empu' beke' pemegpuasa, sinugid eset kedye et Nakem et Empu', kwan, "Seriria' myu de Bernabe beke' Saulo dut keradya neng pinandu' ku eset kedye." ³Pegketbes dye nekepuasa dye beke' nenelangin, dinatun dye kedyeng menge' keremut dut duwa, indyari dye in pinepanew ne.

Pegtuldu' dut pulew et Siprus

⁴Angkansa dinaak et Nakem et Empu', nepekenapan de Bernabe beke' Saulo dut lungsud ne't Selusia. Indyari minewanan duntin neglayag pesurung dut pulew et Siprus. ⁵Ganang nekerateng dye dut lungsud et Salamina, ipinebunayag dye beres et Empu' eset menge' pegtimgungan neng sinagoga neng menge' Judio duntin. Kebaya' dye si Juan Markus bilang ketabang.

⁶Sineringkuar dye't libut sengkepulewan seked dut lungsud et Papos. Neretengan dye duntin sembatung mememadyik neng Judio na pemelbaal na ya in tarus et Empu', temed diki ne. Si Bar-Jesus kenyeng ingaran. ⁷Ya in iba i Gobernador Sergio Paulo, sembatung lelaki neng meutek. Pinetingkag et Gobernador de Bernabe beke' Saulo sabab gaay ye mekingeg beres et Empu'. ⁸Temed sinegaan dye et mememadyik na si Elimas, ingaran i Bar-Jesus eset bebresa't Griego, apang diki mekeandel ki Jesus itueng Gobernador. ⁹Indyari nepuspus et Nakem et Empu' si Saulo, na pegtingkagan gasi et Pablo, tinengtengan ye si Elimas, beke' binres et samat kwantin, kwan, ¹⁰"Ikew yegang i Seytan! Kebanta ke et ginsan neng metigna!! Ipnu' ke et merinundingen beke' keyeatan! Manu

taku' daran mu pegpebulingkeg et keberbenaran tudyu dut Empu'?
 11 Tiban, meminasa dimu et Begerar na' Empu'! Mebleg ke et mekwit!
 Diki ke kebiri' et telang et eldew.”

Pegketbes megtuy neresanan i Elimas na samat tinegmunan et meitem neng kunem kenyeng menge' mata, beke' ya nenulus et mengdundun kenye. 12 Ganang nekebiri' et neinabu, nengandel ne ki Jesus itueng Gobernador, beke' nenglilu' ya eset menge' tuldu' tudyu dut Begerar Jesus.

Penuldu' i Pablo dut Lungsud et Antiokia neng Pisidia

13 Mewanan dut lungsud et Papos, nemeglayag ne si Pablo beke' kenyeng menge' kesebayaan dut lungsud et Perga dut probinsiya et Pampilia, temed nepeparak ne si Juan Markus eset kedye beke' negpeuli' ne dut lungsud et Jerusalem. 14 Mewanan dut Perga, neglahyun dye beke' diminateng dut lungsud et Antiokia na sakup neng Pisidia. Ganang Sabbath, ating Eldew et Kepeternan, siminled dye dut sinagoga beke' nemengarung. 15 Netbes mebatsa menge' senung bagi' et menge' elare't buuk neng Keseraan beke' et menge' tarus et Empu', negpesugid kedye menge' pegpemengendela't sinagoga et menge' Judio, kwan, “Menge' ketipusdan, na ba' maya kew ipenuldu' eset menge' taaw, meres kew ne be!”

16 Angkansa timinyeg si Pablo beke' sininyalan dye na endey megibek. Kwan ye:

“Menge' taw't Israelita beke' menge' taaw neng lein Judio na pegempuen dye Empu', kumingeg kew! 17 Itueng Empu' et taw't Israelita na pinili' et kityung keupu'upuan apang megmendyaring taaw Ye. Dye in binuwat Ye et sembatung kelang bangsa sementara' megeeldeng samat taaw tumpang eset bangsa et Egipto, indyari pineliwan duntin pebiya' eset Kenyeng kelang kepengyedian. 18 Beke' sinendalan et Empu' menge' senung sala' dye, sasat dye pegpepanew-panew dut kelnangan seled na samat epat neng pulung teun. 19 Pegketbes tepuen et Empu' pitung bangsa eset lugta' et Kanaan, beke' binggey Ye itueng lugta' neng menge' atin taaw eset Kenyeng taaw neng Israel bilang pusaka' dye. 20 Neinabu atin dut seled na samat epat neng gatus limampulu' neng teun.

“Pegketbes binggeyan kedye et Empu' et menge' memimisara seked et timpu ki Samuel na' tarus et Empu'. 21 Indyari nemeneew dye et surutan, binggey kedye et Empu' sembatung lelaki mewanan eset tutusan i Benjamin, si Saulo na yegang i Kis. Negsurutan si Saulo seked epat neng pulung teun. 22 Indyari ganang ya inugad et Empu', pinesubli si Surutan Dabid apang megsurutan eset kedye. Angkansa kwantin pesebanar et Empu' tudyu eset kenye, ‘Nebiyanan ku ki Surutan Dabid na yegang i Jesse lelaking kuyun et atey ku, sembatung lelaki na panyap metuman eset ginsan neng pegtehagan ku.’

23 “Mewanan eset tutusan et lelaki neng itue, binggey et Empu' dut bangsa et Israel si Jesus, kenyeng tinange' na Mekepemawi'.
 24 Mura diminateng si Jesus, epegtuldu' i Juan eset ginsan et taaw dut sengkembengsaan et Israel na teyen megmendyaring pegsusunan na telikuran itueng kedyeng menge' keselaan beke' megpebewtismu.
 25 Ganang megketbes ne pegbubuwaten i Juan, sinugid ye dut menge' taaw, kwan, ‘Sinu be taku' aku eset kira-kira myu? Lein lang aku ating Mememawi' na pegtegeyan myu. Temed ya megderateng na pesusunud ne eset daken. Indyari diki aku merapat megmendyaring misan tegeugad mene et tampa' Ye samat buwaten et uripen.’

26 “Menge' ketipusdan ku neng mawa' dut dugu' i Abraham, beke' eset menge' taaw neng lein Judio na pengempu' dut Empu', kityu key pinebitan et abar ne itue petudyu dut kepuwasan. 27 Kaya lang pegkilelanan et menge' megeeldeng eset lungsud et Jerusalem beke' kedyeng pegibuten na si Jesus itueng Mememawi' dinaak et Empu'. Kaya dye gasi pegpikiren menge' teked et menge' tarus et Empu' na pegbetsaen kede Eldew et Kepeternan; temed dye key gasi nekepetuman et peneked na atin ganang betangan dye et kepeteyan si Jesus. 28 Megdemikian misan dye in kaya lang meget neng keterangan apang ya in dusaen et kepeteyan, pegtewen dye nega ki Pilato na ya in ipepatey. 29 Indyari ganang metuman dye ne ginsan neng nesusurat petudyu eset kenye, maya menge' taaw na insi' dye ya dut krus et kayu beke' limbeng dye ne eset gieb et batu. 30 Temed ya in binyag peuli' et Empu'! 31 Indyari dut seled et mekansang neng eldew nepebiri' eset menge' nememaya' kenye ganang ya in siminurung ne dut lungsud et Jerusalem mewanan dut probinsiya et Galilea. Tiban dye ne in menge' saksi' ye eset kityung menge' taw't Israelita.

32 “Indyari atu' kay apang ipebunayag eset dimyu itueng menge' Menungang Abar. Itue ne menge' tinange' et Empu' eset kityung menge' kegunngurangan, 33 na kenyeng tinuman eset kityu neng tutusan dye ganang biyagen ye peuli' si Jesus. Itue ne nesurat eset ikeruwang Kanta, kwan,

‘Ikew daken neng Yegang, tiban Aku mengdyaring dimung Ama!’^w

34 Pesalan et pegkebiyag peuli' eset kenye apang diki mekelabay et pegkeburuk, kwantin gasi tinange' et Empu' dut menge' taaw Ye, kwan, ‘Ibgey ku dimyu pasek metigna' beke' meerepeng peruntungan, na tinange' ku ki Surutan Dabid.’^x

35 Indyari sinugid gasi dut ibang Kanta i Dabid, kwan,

‘Diki mu itugut na mekerasa et pegkeburuk dimung pasek metigna!’^y

^w 13:33 Kanta 2:7 ^x 13:34 Isaias 55:3. Atin tinange' i Empu' ki Surutan Dabid tagna' ti', na maya upu' ye megyegang dut timpu surungan na memegbeg dut menge' taw't Judio ngian-ngian. ^y 13:35 Kanta 16:10

³⁶Ganang metuman i Surutan Dabid itueng sedseleran et Empu' eset kebiyagan ye, ya in natey beke' limbeng eset seled lelbengan et kenyeng menge' kenggurangan beke' nekelabay et pegkeburuk. ³⁷Segwa' si Jesus na binyag peuli' et Empu' na diki nekelabay et pegkeburuk. ³⁸Angkansa menge' ketipusdan, merapat na mesewran myu teyen, na pegtuldu' eset dimyu na itueng pegpeampun et keselaan pebiya' et kebuwatan i Jesus. ³⁹Indyari ginsan neng mengandel eset kenye pegempunen eset ginsan neng keselaang diki mekepegampun eset dimyu pebiya' eset pegtuman et Keseraan binggey ki Moises. ⁴⁰Angkansa meginget kew apang diki meinabu eset dimyu itueng sinugid et Empu' pebiya' menge' tarus Ye, ⁴¹kwan dye, 'Kira-kirana' myu, kemyung mepengdupang!
Memeknegan kew beke' medusaan sampay mepatey!
Sabab buwatan ku eset dimyung ketimpuan,
sembatung ginis na diki myu endelen,
misan maya ne menuturan itue eset dimyu!' ”^z

⁴²Ganang megliliwan ne't sinagoga si Pablo beke' si Bernabe, ginayat dye et menge' taaw na meres peuli' pasal eset menge' indeginis na itue eset sumunud ne Eldew et Kepeternan. ⁴³Pegketbes et tingtimung, nemenelundug kire Pablo beke' Bernabe mekansang neng Judio beke' negayat eset egama et Judaismo. Negberes eset kedye itueng menge' bibilinan de Pablo beke' tinulduan dye na megpelahyun eset pengebiyagan neng sugat eset redyiki' et Empu'.

⁴⁴Ganang siminunud Eldew et Kepeternan, lengku ginsan neng menge' taaw eset lungsud in netimung ne apang kinggen beres et Empu'. ⁴⁵Nemengimbeng ne menge' taw't Judio ganang nebiri' dye nemegsitsiet neng menge' taaw, angkansa nilew dye beke' binelebagan ginsan neng pegsugiren i Pablo.

⁴⁶Temed meksege na sinugid de Pablo beke' Bernabe, kwan, “Dut dimyu mena merapat ipebunayag beres et Empu'. Pigay sinikwey myu ne itue, beke' inukum myu dimyung bilug na diki merapat eset biyag na kaya seskeran, angkansa sumurung kay dut menge' lein Judio apang mengabar itueng Menungang Abar. ⁴⁷Sabab kwantin tinahag damen et Begerar, 'Binetang ku ikew na megmendyaring silu' et menge' taw't lein Judio apang mepebunayag mu kepuwasan ku seked dut kepuspus et dunya!' ”^a

⁴⁸Ganang mekingeg itue menge' taw't lein Judio, nenep dye beke' megbantug dut Empu' sabab eset beres Ye. Beke' ginsan dye ne nepili' et Empu' apang maya biyag na kaya seskeran, nemengandel dye ne.

⁴⁹Angkansa liminatap eset sengketelingkepa't kelugtaan itueng beres et Empu' pasal ki Begerar Jesus. ⁵⁰Temed sinutsutan et menge' taw't Judio

^z 13:41 Habakuk 1:5 ^a 13:47 Isaias 49:6

na kaya mengandel menge' kelilibunang meinempuen eset Empu' beke' kilala dut keneldaman, megsepantun gasi menge' pegibuten neng keleleka't lungsud, apang ineriwara' dye de Pablo beke' Bernabe, pegketbes pineugad dye eset lugtang atin. ⁵¹Angkansa tinultug et duwa in tehuk eset kedyeng menge' tiked bilang saksi' atu eset menge' taw't esentin, indyari dye in siminurung ne dut lungsud et Ikonio. ⁵²Nebaha ne't enep beke' et Nakem et Empu' menge' mengengandel eset lungsud Antiokia.

Pablo beke' de Bernabe Menuldu' dut Lungsud et Ikonio

14 ¹Megsepantun kwantin gasi neinabu eset lungsud et Ikonio, de Pablo beke' de Bernabe siminled dut pegtimung-timungan neng sinagoga et menge' Judio. Pegeyaran dye ne menuldu', angkansa mekansang taw't Judio beke' taw't Griego negandel. ²Segwa' maya menge' taw't Judio mendi' mengandel. Indyari sinutsutan dye menge' lein Judio beke' pegekalan pikiran et menge' itue atu eset menge' mengengandel. ³Angkansa nekwit-kwit gasi timineteg duntin de Pablo beke' Bernabe, indyari meksege na nenuldu' pasal eset Begerar Jesus. Pinesebaran gasi i Jesus na tantu penuldu' dye eset itueng bebresan pasal et redyiki' Ye pebiya' et kepengyedian na binggey eset kedye na memuwat et menge' tenda' beke' keli'lilung keradya. ⁴Angkansa netahak menge' taaw eset lungsud. Diminapit iba eset menge' taw't Judio neng kaya mengandel beke' iba gasi eset menge' bibilinan.

⁵Negpanyap megtuy menge' lein Judio beke' menge' taw't Judio kebaya' kedyeng menge' pegibuten atu eset menge' bibilinan. Pinaru dye na dupangen beke' pemakalen dye et batu seked patey. ⁶Temed ganang mesewran itue et menge' bibilinan, nememelegyu dye ne pesurung dut lungsud et Listra beke' lungsud et Derbe eset menge' lungsud et Likaonia, beke' eset kelugtaan na pelibut. ⁷Indyari duntin dye ne pinenuldu' itueng Menungang Abar.

Binakal et Batu si Pablo dut Lungsud et Listra

⁸Dut lungsud et Listra, maya sembatung lelaki na diki mekepanew, sabab ya in pangkul mewanan nega et sengkeganak. ⁹Megearung ya na megkikingeg eset penuldu' i Pablo. Ganang mebiri' i Pablo na itueng pangkul maya pengandel apang megulinan, tinengtengan ye itue. ¹⁰Indyari mebasag na negberes si Pablo, kwan, "Tumyeg ke et metigna!" Pegketbes limineksut megtuy itueng lelaki beke' negpanew-panew. ¹¹Ganang nebiri' et menge' taw't lungsud itueng binuwat i Pablo, neres dye et mebasag eset bebresa't Likaonia, na kwan, "Nineug kityu menge' empu' na negdagbes et taaw!" ¹²Ngineranan dye't empu' Seus si Bernabe, beke' empu' Hermes gasi itueng si Pablo sabab ya tegepegheres.^b ¹³Eset pegseled et lungsud maya templo i empu' Seus. Ganang

^b 14:12 Seus - ngaran et pegibutan et menge' empu' dut menge' taw't Griego, beke' si Hermes ngaran et sembatu negang empu' dye.

nekinge et pari' et Seus na kwantin neinabu, ya sampay menge' taw't lungsud nemibit et menge' mendangan neng sapi' sampay menge' gantung liyeg na bukburak apang isimaya' dye eset menge' bibilinan.

¹⁴Ganang nesewran itue de Bernabe beke' i Pablo, pinenguyat dye kedyeng badyu' apang ipebiri' iseg beke' rupuk dye, pegketbes diminarak dye na petnga' dut menge' taaw. Nemegberes dye et mebasag, kwan, ¹⁵“Menge' kelelekian, kasi' myu pegbuwata' atin! Kami tu' menge' taaw gasi na sali' myu! Pegtuldu' kay dimyu itueng Menungang Abar pasal i Begerar Jesus apang telikuran myu menge' ginisan na itue na kaya kepulusan, beke' megpeuli' kew eset tantu neng Empu' na biyagan na ya neguna et langit, lugta', dagat beke' dut ginsan neng menge' esentin. ¹⁶Itit nekelabay neng menge' timpu, pinesaran et Empu' dut ginsan neng bangsa na telinganen et kedye-kedyeng keinginan. ¹⁷Segwa' nenggey ya et sugat neng keterangan apang mekilala myu ya pebiya' et kenunganang pegbuwaten ye eset dimyu. Pegbegeyan ye kemyu et delek mewanan dut langit beke' kelang mekekeyg eset sugat neng timpu. Pepebiyagan ye kemyu et kekanen beke' pinupuspus et keenepan dimyung atey.” ¹⁸Dut sembelang menge' bebresang itue, mekeliyutan dye nega et pegpetngew eset menge' taaw eset pegsisimaya' eset kedye.

¹⁹Segwa' maya menge' taw't Judio diminateng duntin mewanan eset lungsud et Antiokia beke' lungsud et Ikonio. Sinutsutan dye menge' taaw atu ki Pablo beke' eset kedyeng pinemakal na ya ne in. Pegketbes, ginuyud ya peliwan et lungsud, eset kira-kira dye na patey ne. ²⁰Segwa' ganang pelibutan ya et menge' mengengandel, timinyeg si Pablo beke' siminled dut lungsud. Kinedikleman, siminurung duwa dye de Bernabe dut lungsud et Derbe.

Pegpeuli' Si Paulo beke' si Bernabe dut Lungsud et Antiokia

²¹Pegtuldu' de Pablo beke' Bernabe Menungang Abar dut lungsud et Derbe, beke' mekansang negayat dye na megmendyaring mengengandel i Jesus. Pegketbes, negpeuli' dye ne dut menge' lungsud et Listra beke' Ikonio sampay dut lungsud et Antiokia et Pisidia. ²²Pinepangger dye seled et menge' mengengandel beke' pinituanan na dumarant tantu eset pengandel dye. Penuldu' dye eset kedye, kwan, “Kityu mekelabay mena et mekansang neng kesusaaan mura mekesled dut pengmilikan et Empu'.” ²³Dut kede ketingtimungan et mengengandel, nemekegerar dye ne et menge' megurang mekepegewla, beke' metbes lang na negpenalang dye sampay negpuasa, na menge' itue na ipinengandel dye eset Begerar Jesus na kedyeng pegendelen.

²⁴Pinenewan dye na timalib et probinsiya et Pisidia beke' nemekerateng dut probinsiya et Pampilia. ²⁵Pinenuldu' dye beres et Empu' dut lungsud et Perga, beke' pegketbes nepekenapan dye dut lungsud et Atalia.

²⁶Mewanan duntin, neglayag dye peseuli' dut lungsud et Antiokia. Esentin dye in nepengandel tagna' eset redyiki' et Empu' apang kebuwat dye et keradya na pinegbuwatan dye ne in. ²⁷Pegdateng duntin, tinimung dye menge' kesakup eset ketingtimungan et mengengandel beke' tinuturan ginsan binuwat et Empu' pebiya' kedye, beke' na ba' enukwan tinegnanan ye dalan apang mekepengandel menge' taw't lein Judio. ²⁸Indyari nekwi't neng timpu timinerna dye duntin, kebaya' et menge' mengengandel i Jesus eset Antiokia.

Pegtingtimung dut Lungsud et Jerusalem

15 ¹Maya senung lelaki nemengdateng eset lungsud et Antiokia, minewanan dut probinsiya et Judea beke' nemenuldu' eset menge' ketipusdan na samat kwantin, kwan, “Na ba' diki kew megpetuli' kuyun dut Keseraan et Empu' na binggey ki Moises, diki mekebawi' Empu' dimyu et kedusaan myu.” ²Sinegkaan itue de Pablo beke' i Bernabe beke' nemegbe'banta dye banar ne sabab et itue. Angkansa nepegsulitan na peruntinen dut Jerusalem de Pablo beke' si Bernabe beke' megbebaya' menge' senung mengengandel apang mepegsugsugiran et menge' bibilinan i Jesus Kristo sampay menge' megugurang tudyu eset kesusaan itue. ³Indyari dye in tinahag et menge' mengengandel dut lungsud et Antiokia, beke' sasat megpepanew de Pablo beke' si Bernabe eset probinsiya et Penisia beke' Samaria, pineabar dye ne menge' leing taw't Judio negmendyaring nemengandel ne. Na nemekeksanan ne banar menge' mengengandel et Empu' eset kedyeng pineabar.

⁴Pegdateng dut Jerusalem, menungang pegterima' kedye eset menge' pegtingtimung et menge' mengengandel sampay menge' bibilinan i Jesus, sampay menge' megugurang. Pegketbes tinuturan dye ginsan neng menge' pinebuwat et Empu' pebiya' eset kedye. ⁵Temed timinyeg menge' senung mengengandel et Empu' kebaya' eset rupung et menge' Pariseo^c beke' kwan dye, “Subali' metuli' menge' lein-leing menge' taaw na' mengengandel beke' tehagen tumuman eset Keseraan et Empu' na binggey ki Moises.”

⁶Nemegsugsugid menge' bibilinan beke' menge' megugurang apang mepikiran pasal et itueng menge' kesusaan. ⁷Pegketbes et nekwi't neng pegbisara, timinyeg si Pedro beke' kwan ye, “Menge' ketipusdan, nesewran myu nekeunang nekelabay neng menge' eldew pinili' ne aku et Empu' dut dimyu, na' pebiya' eset daken menge' lein Judio na mekekingeg dye et Menungang Abar pasal ki Jesus, beke' dye gasi na nemengandel. ⁸Mekesewran et Empu' seled pikiran et taaw. Pinebiri'

^c 15:5 *Pariseo* - sembatung kekampi neng menge' pari' beke' pengibuten eset menge' taw't Judio.

Ye ne Kenyeng pegterima dut menge' lein Judio pebiya' et pegbegey ye et Nakem et Empu', samat binggey Ye kityu. ⁹Pinebiri' et Empu' na kaya ne pinekeleinen kityu menge' Judio beke' dyeng menge' lein Judio. Inampun gasi et Empu' kedyeng menge' keselaan sabab et pegandel dye et ki Jesus Kristo.” ¹⁰Na nengingkut si Pedro, “Manu taku' peggeayen myu nega miseg Empu' sabab kemyu peniksa' et keliyutan dut menge' mengengandel eset Empu'? Isugira' kedye na mibut et Keseraan, lebi ne misan menge' keupu'upuan sampay kityu diki megmendyaring buwaten itue. ¹¹Na endey lang! Nemengandel tyu ki Jesus na Begerar, beke' melayam tyu eset keselaan tyu sabab et kenyang redyiki' kityu. Megsepantun gasi puwasen et Empu' menge' taaw minewanan dut menge' lein-leing bangsa.”

¹²Nepehendeng ginsan neng kinensangan. Nemengingeg dye ne ki Bernabe beke' ki Pablo sasat penuturan pasal et menge' kelilu'lilung tenda' na nebuwat dye pebiya' eset basag et Empu', na ba' embe esentin dye eset menge' taaw na lein Judio. ¹³Pegketbes dye tuturanen, si Jakob gasi nepesubli neres, kwan ye, “Menge' ketipusdan, kingeg kew daken!^d ¹⁴Ketetbes lang ituturan i Pedro dimyu tiban pasal ba' enukwan pinebiri' et Empu' kenyang kasi dut menge' lein Judio apang misi' dut kedye menge' taaw gasi megmendyaring taaw et Empu'. ¹⁵Kuyun dut Kesuratan et Empu', na atin sinugid i Pedro pinegsulitan ye na sinurat et tarus et Empu' tagna', kwan,

¹⁶ ‘Pegketbes et itue peuli' ku nega, beke' ipetiyeg ku peuli' milikan tagna' i Surutan Dabid neng nerumbak.

Inunganen ku sebarang maya nerungkat in sampay baalan kut milikan ye peuli'!^e

¹⁷ Apang kebiya' et Empu' ginsan et menge' taaw minewanan dut lein-leing bangsa,

atin menge' taaw lein Judio, ginsan dye na pinili' ku gasi.

¹⁸ Itue bebresen et Begerar,

pinesewd ye itueng ginis dut menge' taaw sengketegnaan.’ ”

¹⁹Kwan gasi i Jakob, “Daken neng keinginan, endey tyu sesewen menge' taaw neng lein Judio na pegandel dut Empu'. ²⁰Temed, subali' tyu dye pebibitan et surat, isugid kedye na endey mengaan et menge' indeginis na mepelamak dut menge' empu'empuan sabab antangen ye meriri' ne atin kityu. Sampay, subali' endey dye mekibeis, subali' endey dye mengaan et binikel neng setwa', sampay endey dye mengaan et dugu'. ²¹Sabab itueng Keseraan na binggey et Empu' ki Moises, tagna' nega tinuldu' dut ginsan neng menge' lungsud beke' pegbetsaan kede

^d 15:13 si “Jakob” - etawa si “Santiago” dut Espanyol. ^e 15:16 “milikan” dut orig na Kesuratan, ingin bersen “benwa i Dabid”.

Eldew et Kepeternan dut menge' pengempuan na' benwa et menge' Judio.”^f

Surat et Kekunsialan dut menge' Mengengandel na Lein Judio

²² Angkansa minenunga et menge' bibilinan beke' menge' pegibuten et ketingtimungan sampay ginsan neng megpengandel ki Jesus mekepikir memili' et senung menge' lelaki eset kedye megbe'baya' ki Pablo beke' ki Bernabe dut lungsud et Antiokia. Pinili' dye si Judas na pegngeranan et Barsabas, beke' si Silas, duwang taaw na peguntebien eset menge' mengengandel. ²³ Si Judas beke' si Silas megbibibit et surat na samat kwantin, betsaen:

“Itueng surat minewanan dut dimyung ketipusdan, menge' bibilinan et Begerar, beke' menge' megurang atue't lungsud et Jerusalem. Pinebibit kay itue dut ginsan et menge' mengengandel na lein Judio megeldeng eset lungsud et Antiokia, probinsiya et Siria, beke' probinsiya et Silisia. Peggenglingen kay kemyu esentin.

²⁴ “Maya neebaran kay, minewanan damen ne megesentin megsasew et dimyung pikiran sabab et kedyeng ketulduan. Kaya atin dinaak kay na buwaten dye. ²⁵ Angkansa, nepegsulitan kay na nemili' et taaw atue mepebibit eset dimyu. Ipebibit kay gasi dimyu si Bernabe sampay si Pablo, menge' bi'bila' na meingin banar. ²⁶ Itueng duwa si Pablo beke' si Bernabe kaya ne pinren dye kedyeng kebiyagan pegkeradya eset kityung Begerar na' si Jesus Kristo. ²⁷ Na angkansa pinebibit kay dimyu de Judas beke' si Silas, apang megsugid dimyu eset elepan myu samat ba' enu dameng nesurat. ²⁸ Na atin Nakem et Empu' beke' kami nemegsulut ne na endey pebegatan selyu lang itueng ketehagan na keilangan banar: ²⁹ Endey mengaan et indeginis na mepelamak dut menge' empu'empuan, endey mengaan et dugu', endey ne mengaan et binikel neng setwa', beke' endey mekibeis. Na ba' pekerayu kew et menge' arat na atin, ikenunga dimyu. Seked atue lang. Pegnunga-nunga kew ne.”

³⁰ Indyari pinepanew menge' tetehagen. Pegdateng eset Antiokia, tinimung dye et menge' ketipusdan na pemengandel ki Jesus beke' binggey kedye surat. ³¹ Ganang nebatsa' ne et menge' taaw itueng surat, nemegenep dye kuyun eset bebresen neng megpebasag na kedyeng nekingeg. ³² Si Judas beke' si Silas na' menge' tarus et Empu' gasi, mekansang sinugid eset menge' ketipusdan na megmendyaring nepebasag beke' nepeteger eset kedyeng pegandel. ³³ Itueng duwa nemenerna et menge' senung linggu duntin. Pegketbes, dye nepeuli' dut menge' nenahag kedye. Mura dye minanew, nemegtimum menge' mengengandel

^f 15:21 *Eldew et Kepeternan* betangen dye “Sabbat” dut bebresan et Hebreo, beke' “pengempuan na' benwa” betangen dye “sinagoga”.

apang pegpenelang dye et kesenangan kedye na tudyu eset kedyeng pepenewan. ³⁴Segwa' ginaay i Silas tumeteg duntin. ³⁵Temed nepetektak nega si Pablo beke' si Bernabe eset lungsud et Antiokia. Mekansang nega megbebaya' iba dye menunuldu' beke' nengabar et bebresen et Begerar Jesus.

Ikeruwang Pepenewan i Pablo Bilang Mengengabar

³⁶Pegketbes et menge' senung eldew, sinugid i Pablo ki Bernabe, kwan, "Seulinen te beke' beritanen kiteng menge' ketipusdan ki Jesus dut menge' lungsud na' ba' embe nepeebaran te't beres et Empu', supaya mesewran te ba' enu nega kebtangan dye." ³⁷Gaay i Bernabe ipebaya' si Juan na pegngeranen et Markus. ³⁸Temed eset seled pikiran i Pablo, mendi' ye ipebaya' si Markus kedye, sabab kaya ye negpelahyun naya' eset kedyeng bubuwaten, imbes nepeparak ye kedye dut probinsiya et Pampilia. ³⁹Banar na nemegsegsagka' duwa dye in, beke' nemegparak kede sembatu. Pinebaya' i Bernabe si Markus beke' neglayag dye pesurung dut pulew et Siprus. ⁴⁰Temed si Pablo pinili' ye si Silas beke' nemenyeg ne. Menge' ketipusdan nemengarap ne dut Empu' na dyeganan dye et redyiki' et Begerar. ⁴¹Pinanew de Silas beke' si Pablo dut probinsiya et Siria beke' probinsiya et Silisia beke' pinepangger dye menge' mengengandel esentin.

Naya' si Timoteo ki Pablo beke' ki Silas

16 ¹Diminuntin gasi si Pablo dut lungsud et Derbe beke' lungsud et Listra. Indyari maya sembatung mengengandel duntin na ingaran ye si Timoteo. Indu' ye sembatu gasi mengengandel na taw't Judio, temed kenyeng ama' taw't Griego. ²Pinesebenaran et menge' ketipusdan dut lungsud et Listra beke' lungsud et Ikonio na menungang taaw si Timoteo. ³Gaay i Pablo ipebaya si Timoteo. Temed nesewran et ginsan neng menge' taw't Judio na ama' ye Griego, angkansa tinuli' ye itue supaya penguntebien ya et menge' taw't Judio.

⁴Sebarang meteliban de Pablo menge' kelungsud-lungsuran, pegpeabar dye dut menge' mengengandel na nepegsulitan et menge' bibilinan beke' menge' megugurang dut Jerusalem. Sinugid kedye na endelen itueng menge' sara'. ⁵Angkansa menge' mengengandel negmendyaring mepangger et kedyeng pegandel beke' eldew-peldew mekansang nepelamud na' bagung mengengandel.

Eset Lungsud et Troas Neketeginep si Pablo

⁶De Pablo beke' iba ye, nememanew surung dut pinegketngaan et probinsiya et Prigia beke' probinsiya et Galasia sabab itueng Nakem et Empu' kaya tinugutan dye na dumu't probinsiya et Asia supaya

ipengabar beres et Empu' duntin. ⁷Ganang nekerateng dye ne eset seled et probinsiya Misia, sinulayan dye teyen sumurung dut probinsiya et Bitinia, segwa' ating Nakem i Jesus kaya timinugut kedye. ⁸Angkansa megtuy dye timinalib dut pinegketngaa't probinsiya et Misia, ampa' ne negleslembus dye ne dut lungsud et Troas. ⁹Atin neng gebi, neketeginep si Pablo et sembatung lelaki na taw't Masedonia megtitiyeg beke' megpeingasi' kenye, kwan, "Mani' ke dut probinsiya et Masedonia beke' tebangi' kay!" ¹⁰Ganang kwantin neteginep i Pablo, negpanyap kay ne megtuy supaya mugad dut Masedonia, sabab nepikiran kay ne nepesewd ne damen Empu', na menuldu' et Menungang Abar eset menge' taaw duntin.

Nengandel si Lidia

¹¹Indyari, minewanan eset lungsud et Troas, neglenlahyun kay neglayag pesurung dut pilew et Samotrasia, beke' pegdateng et sembatung eldew dut lungsud et Neapolis. ¹²Mewanan duntin diminuntin kay dut lungsud et Pilipos, unang bagi't probinsiya et Masedonia. Na itue gasi pegeldengan et mekansang neng menge' taw't lungsud et Roma. Timinerna kay et menge' senung eldew duntin. ¹³Pegdateng dut Eldew et Kepeternan, siminurung kay dut peliwan et lungsud atin dut abit danum, na ba' embe nepikiran kay maya esentin pegpepenelangan et menge' taw't Judio. Narung kay beke' nenuturan eset menge' kelilibunan na pemegrungrupung esentin. ¹⁴Sembatung libun na megkikingeg damen pegngeranen ye Lidia minewanan ye dut probinsiya et Tiatira. Kenyeng pegkeredyanen pepegelen et mergang tela saat na' meregang. Ya pemantug dut Empu', beke' Begerar neng Empu' nenggey kenye et pikiran na mengingeg ba' enu itueng pegbebersen i Pablo, beke' nengandel ne ya. ¹⁵Negpebewtismu ne ya beke' menge' kenyeng kesengbenwa. Indyari nenggayat ne ya damen, kwan ye, "Ani' kew beke' tumerna dut benwa kay, ba' dut seled pikiran myu na aku pesebenaran nengandel ne dut Begerar neng Empu'!" Indyari neewiran ye ne kami.

Pinirisu de Pablo dut Lungsud et Pilipos

¹⁶Sembatung eldew ganang megsusurung kay dut pegpepenelenganan, nesusup kay sembatung libung uripen na' yegang. Ating uripen pegseselban et meraat neng diwata na megbebegey kenye et kepengyediang meketeked na ba' enu meinabu. Kela' pirak neprian et menge' begerar ye sabab et kenyeng peneked. ¹⁷Pegsudsunuran ye kami de Pablo beke' megebres et mebasag samat kwantin, kwan ye, "Itueng menge' taaw na tetehagen et pineketaas na Empu' Banar dut Langit! Pegpeabar dye dimyu ba' enukwan Empu' kebawi' dimyu!" ¹⁸Sabab mekansang neng eldew pegbubuwaten ye itue, nerekererek ne si Pablo. Angkansa, inarap ye ne yegang in, beke' binres ye set meyaat neng

diwata, kwan ye, “Pegtetehagen ku ikew eset kepengyedian et ingaran i Jesus Kristo, ‘Lumiwan ke eset bilug et itueng libun!’ ” Megtuy na liminiwan itueng meraat neng diwata. Na tiban, itueng libun diki ne megmendyaring menekedteked.

¹⁹Ganang nebiri' et minge' begerar et ating yegang na neugaran dye net meeprian, inalew dye de Pablo beke' si Silas rinayak pesurung dut minge' pegibuten neng kinensanga't minge' taaw. ²⁰Nenindal dye eset minge' pegibuten et lungsud et Roma beke' itue kwan dye, “Itueng minge' taaw, taw't Judio, dye in pemengungkar et dameng lungsud. ²¹Megpenuldu' dye et minge' arat sungsang eset ketehagan et kityung minge' taw't Romano. Diki mekedyari terimanen etawa telinganen atin neng keeratan.” ²²Nemengagap kedye minge' taaw beke' pegketbes na dye na beklewan et minge' pegibuten, de Pablo beke' si Silas peseuli'seuli' ne lepsan. ²³Pegketbes na dye melipak, pinirisu dye ne. Nenahag itueng minge' pegibuten eset mengdidyaga na tengleben et meget ating lelengewan neng pipirisuan. ²⁴Pegketerima dye et ating daak, megtuy binibit dut pinekesisingled et pipirisuan beke' kedyeng tiked sinuub dut dinlangan neng kayu.

²⁵Ganang megtetenga' gebi ne de Pablo beke' si Silas negpenalang beke' negkanta et kekantaan et Empu' na megbebantug, beke' ibang minge' nepipirisu in memegkikingeg gasi kedye. ²⁶Kiminlat lang pegliglinug et lugta' na' mebasag, angkansa yiminegyeg sampay minge' penued et pipirisuan. Pegketbes neukaban minge' lelengewan beke' nepepagti' minge' besi' na pesisiget eset ginsa't minge' nepipirisu in.

²⁷Na', negbangu't sui' lang itueng mengdidyaga't pipirisuan, indyari ganang nebiri' ye ukab ne lawang keblan ye nemekepelegyu ne minge' nepipirisu in. Angkansa, ginabut ye kenyeng keterman beke' imeteyen ye ne teyen kenyeng diri. ²⁸Segwa' neres et mebasag si Pablo, kwan ye, “Kasi' binesana' dimung bilug! Atu' kay nega ginsan!”

²⁹Neneew dut sembatung taaw et pelitaan itueng mengdidyaga, diminarak pesled beke' megkikirkir ne et takut na nepekleb eset titikeran de Pablo beke' de Silas. ³⁰Pineliwan ye dye, beke' kwan et mengdidyaga, “Menge' bi'bila', enu merapat buwatan apang aku mebawi?”

³¹Sinambag dye, kwan, “Mengandel ke ki Empu' Jesus, indyari mebawi' ke, ikew beke' dimung kesengbenwa.” ³²Na, indyari, itueng beres et Empu' pinebunayag dye eset kenye, beke' dut ginsan neng megeldeng et seled benwa in. ³³Atin negang gebi binesaan et mengdidyaga kedyeng minge' tawan beke' negpebewtismu ne ya, sampay ginsan neng meglegdeng eset seled benwa in. ³⁴Pegketbes dye in pinebaya' ye ne eset kenyeng benwa beke' negpelamak ne't kekanen. Ya nebaha ne't enep sampay ne eset seled neng sengkebenwanan in, sabab dye in ginsan nengandel dut Empu'.

³⁵Kinerikleman, dinaak et pegibute't lungsud et Roma itueng menge' kesundeluan na menugid eset mengdidyaga na ipeliwan de Pablo beke' si Silas.

³⁶Indyari sinugid gasi itue et mengdidyaga dut ki Pablo, kwan, "Menge' pegibuten nenahag na ipeliwan kew ne. Liwan kew ne beke' manew et kaya gibek."

³⁷Temed si Pablo neres dut menge' kesundeluan, kwan, "Na kami kaya ne nepesebenaran na memahum et indeginis, temed kami pinelepsan et menge' pegibute't Roma eset memetanan et menge' taaw, sementara' kami taw't Roma gasi. Indyari megtuy dye lang kami pinesled et pipirisuan. Na tiban, ipeliwan dye kami et kaya gibek. Diki mekedyari itue! Subali' pegibuten et Roma matu', supaya megpeliwan damen."

³⁸Pinesewd et menge' kesundeluan eset menge' pegibute't lungsud et Roma, itueng sinugid i Pablo, beke' nemeketakut dye ganang nesewran na dye taw't Romano pelan. ³⁹Angkansa, dye in nemengduntin ne beke' neneew et pegpekiampun eset duwa dye in. Indyari, pineliwan dye ne itue beke' sinugiran na mugad ne. ⁴⁰Pegliwan et pipirisuan, nemeglahyun ne si Pablo beke' si Silas dut benwa i Lidia, netkanan dye duntin menge' ketipusdang mengengandel. Mura nugad duwa in, tinektakan dye na megpekepangger eset pegpenelang.

Dut Lungsud Et Tesalonika

17 ¹Na tineliban dye lungsud et Ampipolis beke' lungsud et Apolonia, pegketbes diminateng dye dut lungsud et Tesalonika. Eset lungsud na itue maya pengempuan na' benwa et menge' Judio. ²Indyari kuyun dut neeratan i Pablo, ya in megeled duntin kede Eldew et Kepeternan seled telung linggu beke' ya pemegsagka'-sagka' iba ye menge' taw't Judio pasal et Kesuratan na beres et Empu'. ³Pinesebenaran ye ne dut seled Kesuratan et Empu', na si Kristo subali' mekelabay et ketiksaan beke' imeteyen. Pegketbes ya megmendyaring megbiyag peuli' mewanan eset kenyeng kepeteyan. Sinugid i Pablo, kwan ye, "Itueng si Jesus pegpepebunayag ku dimyu ya tu' si Kristo, sembatung pinili' et Empu'." ⁴Negayat itueng menge' senu kedye beke' nengasip dye kire Pablo beke' ki Silas, kwantin gasi itueng kinensanga't Griego na pegpenelang dut Empu', beke' mekansang gasi menge' peguntebien kelilibunan na nepelamud kedye.

⁵Segwa' nemengimbeng itueng menge' taw't Judio, angkansa pinenimung dye menge' meyeyahung menge' taaw na diki mepulusan. Dye in mengeriwara' et lungsud na' atin. Rinuhub dye benwa i Jason, supaya metulusan dye de Pablo beke' si Silas apang mepebiri' dye eset menge' taaw. ⁶Ganang diki metulusan itueng duwa, ginuyud dye si Jason beke' senung menge' ketipusdan eset menge' elepa't pegibuten

et lungsud. Indyari samat kwantin mara dye, kwan, “Itueng kityung lungsud nesled ne’t menge’ taaw neng mengengeriwara’ misan embe metudyuan, na tiban in, atue dye ne’t lungsud tyu, 7beke’ pinesled dye ne si Jason. Dyeng ginsan in megpenungsang et ketehagen i Surutan Sesar. Pegbersen dye maya nega ibang surutan na ingaran ye Jesus.” 8Pegketbes neeriwara’ ne menge’ taw’t Tesalonika beke’ pebebaya’ ne menge’ pegibuten et lungsud sabab et kedyeng pegbebersen. 9Si Jason beke’ menge’ sebaya’ ye pinegbey mena’t piansa et menge’ pegibuten mura pineliwan.

Dut Lungsud Et Berea

10Atin negang gebi, pinesurung et menge’ ketipusdan neng mengengandel de Pablo beke’ si Silas dut lungsud et Berea. Pegdateng duntin, dye in nemenled eset pengempuan na’ benwa et menge’ Judio. 11Mas lebing menunga sudsugiren itueng menge’ taw’t Judio atue kasga eset menge’ taw’t Tesalonika. Gey-gaay dye kumingeg et pegtuldu’ i Pablo beke’ pegiskulan dye eldew-peldew et Kesuratan et Empu’ apang mesewran ba’ kebenaran itueng menge’ pegsugiren dye. 12Mekansang nemengandel menge’ taw’t Judio, kwantin gasi menge’ taw’t Griego, mekansang menge’ kelilibunan na penguntebien eset atin neng lungsud, sampay mekansang menge’ kelelekian. 13Segwa’ ganang neebaran et menge’ taw’t Judio dut lungsud et Tesalonika na pegtuldu’ gasi i Pablo dut lungsud et Berea itueng beres et Empu’, dye in nemengduntin sinutsutan dye na memuwat et keeriweraan itueng menge’ taw’t lungsud. 14Megtuy ne pineugad i Pablo et menge’ mengengandel beke’ pinesurung dut deplaka’t dagat; segwa’ netektak nega de Silas beke’ si Timoteo. 15Itueng menge’ nenglusu ki Pablo nememaya’ kenye sekdan dut lungsud et Atinas. Pegketbes negpeuli’ dye ne dut lungsud et Berea, pegbibiten itueng pemilin i Pablo kire Silas beke’ ki Timoteo na lumundug megtuy.

Dut Lungsud Et Atinas

16Sasat pegtetegeyen dye i Pablo dut lungsud et Atinas, niseg ne kenyeng atey sabab nepangling ye baha ne’t empu’empuan eset atin neng lungsud. 17Angkansa nekipegsedsagka’ ne ya eset menge’ taw’t Judio beke’ menge’ taw’t lein Judio na megpenelang eset Empu’ dut kedyeng pengempuan na’ benwa, beke’ dut misan sinu mesusup ye dut tetebean eldew-peldew. 18Indyari nekesagka’ ye gasi itueng menge’ menunuldu’ na’ mibut et tulduan tagna’ de Epikurio beke’ de Istoiko. Pegbersen gasi et iba in, “Enu taku’ gay bersen kityu et itueng taaw na pegbesberes na kaya kepulus-pulusan?” Pegsugid iba, “Penuldu’ lengku pasal et ibang menge’ empu’.” Kwantin sinugid dye sabab penuldu’ si Pablo pasal ki Jesus beke’ pegbiyag ye peuli’.

¹⁹Indyari, ya in pinebaya' beke' pinampang kinensanga't taaw eset kekunsialan neng lungsud dut bukid et Areopagus, pegketbes iningkut, kwan, "Mekedyari be taku' mesewran kay na ba' enu itueng bagung abar na pegtuldu' mu? ²⁰Sabab maya lein-lein ne mekingeg kay et itueng menge' pegtuturanen mu, angkansa gay kay mesewran na ba' enu ingin berse't itue." ²¹Sabab kaya ne pegkeredyanen et itueng menge' taw't Atinas beke' menge' taw't tumpang na megtetera duntin, imbes megsing eldew gay dye mengingeg beke' megsudsugid pasal et menge' bagung indeginis.

²²Indyari timiniyeg si Pablo eset pinegketngaan et menge' taaw, beke' kwan ye, "Kemyu menge' taaw et Atinas, nebibiri' ku ne kebenaran eset seled myu kebentelan. ²³Angkansa, sasat ku megpepanew atue't dimung lungsud, nebiri' ku na lein-leing ginis pegendelen myu. Nebiri' ku gasi eset dimyung sisimeyaan na samat kwantin nekesurat esentin, kwan, 'Dut Empu' na kaya nekilala.' Itueng dimyung pegpenelenganen misan diki myu nekilala atin ne tiban pegpebunayag ku dimyu. ²⁴Itue neng Empu' na ba' sinu neguna et sengketelingkepan beke' lein-leing indeginis ne esentin, atin ne ya Empu' et langit beke' lugta', angkansa kaya ya megterna eset menge' pengempuan na' benwa na binuwat et taaw. ²⁵Indyari Empu' Banar kaya gasi peneew et tabang eset menge' taaw sabab ya kaya lang pegkurangen et indeginis. Megdemikian gasi ya key mekegbey et biyag beke' ginawa beke' ginsan neng indeginis na keilanga't taaw. ²⁶Tinegnaan eset sembatung taaw, nemuwat Empu' Banar et mekansang pengkata't taaw na mengebiyagan atue't sengketelingkepa't lugta'. Indyari pinandu Ye kedye tantu neng lelegdangan na ba' embe dye megmendyaring tumerna sampay sugat neng periama na lelegdangan dye esentin. ²⁷Binuwat ye itue apang tulusen dye Empu' beke' kalu' eset kedyeng epekepa'-kepa' na mebiyagan Ya. Na, keberbenaran kaya gasi Empu' merayu' eset kede sembatu kityu. ²⁸'Angkansa, seled kepetan ye kityung biyag, kityung pegurisik, beke' kityung pegketaaw.'

Itue samat pegsugiren et menge' sinu na dimyung menunultul. Na kwan,

'Kityu ne tu' pesi menge' keyegangan ye.'

²⁹Seukat ne kityu keyegangan et Empu', kwan i Pablo, "Dyangan tyu pikiren na ating Empu' sama mene't dagbes et bulawan, etawa emas, etawa batu na buwat et seled pikiran etawa keremut et taaw. ³⁰Sene ti', kaya lang pegpenrenen et Empu' itueng menge' diki pegpengandel kenye segwa' tiban ipegtahag ye ne eset menge' taaw dut ginsan neng bagi't lungsud na megsusun na telikuran itueng kedyeng meyaat neng pengebiyagan. ³¹Angkansa binetangan Ye ne't timpu eldew't pegukum eset sengketelingkepan beke' sukup neng ketignaan Yeng buwatan pebiya'

eset Kenyeng Yegang. Itue pinesebenaran Ye't ginsan ganang binyag Ye peuli' itueng taaw na' atin."

³²Ganang nekingeg dye itueng pegsugiren i Pablo pasal et pegkebiyag peuli', iba in nengusik kenye, temed kwan gasi et iba, "Ingin kay mekingeg ke peuli' pasal et itue." ³³Indyari si Pablo nugad ne eset pinegtingtimungan neng kekunsialan et lungsud dut Bukid na Areopagus. ³⁴Maya menge' senung nengasip kenye beke' nemengandel et Empu', nekelamud atue si Dionisio, na sembatung pegibute't kekunsialan et lungsud dut Bukid et Areopagus. Maya gasi nengasip sembatung libun na ingaran ye Damaris beke' mekansang nega iba nemengandel.

Si Pablo dut Lungsud et Korinto

18 ¹Pegketbes et itue, nugad si Pablo atue't lungsud et Atinas. Indyari siminurung dut lungsud et Korinto. ²Netkanan ye duntin si Akila, sembatung Judio na pinenggenakan kenye dut lungsud et Ponto. Kederateng ye pe' mewana't Italia, kebaya' kenye esawa na si Prisila. Nemengugad dye duntin sabab pinenempeg i Surutan Klaudio itueng ginsan neng taw't Judio eset lungsud et Roma. Nekipegbiri' kedye si Pablo. ³Indyari duntin ne nekiterna sabab dye in memumuwat et tetluan, na samat kenye. Beke' ya in timinabang ne kedye supaya kepri et siin. ⁴Kede Eldew et Kepeternan, nekipegde'dawa ya dut pengempuan na' benwa, pegeesen ye na megayat eset pegpenelang ginsan, itueng menge' taw't Judio etawa taw't Griego.

⁵Ganang diminateng de Silas beke' si Timoteo mawa't probinsiya et Masedonia, binggey i Pablo ginsan neng kenye timpu na mengabar beke' megpesebanar eset menge' taw't Judio na si Jesus itueng Kristo et Empu'. ⁶Ganang ya inubaan dye beke' pegseruruen, tinultug ye tehuk eset kenye badyu' bilang penenda' kedye, kwan ye, "Ba' mebinasa kemyu et Empu' sabab et keselaan myu, diki myu ne aku metaksir! Tumagna' tiban sumurung ku ne dut menge' lein-leing menge' taaw." ⁷Na angkansa nugad ne ya duntin, siminurung dut benwa i Tisio Justo na sembatung taaw lein Judio na mengengempu' dut Empu'. Benwa ye mekabi' eset pengempuan et menge' taw't Judio. ⁸Si Krispo sembatung taaw megpengandel et Begerar Jesus na mepengendelan eset pengempuan na' benwa, beke' kenye kesengbenwa megpengandel gasi et Empu'. Nemengandel beke' negpebewtismu itueng mekansang neng menge' taw't Korinto na megkikingeg ki Pablo. ⁹Sembatung gebi sinugid et Empu' ki Pablo pebiya' eset teginep, kwan ye, "Endey ke tumakut! Pelehyuna' dimung pengengabar! Misan enu nega meinabu, endey ke tumngew!" ¹⁰Sabab aku, si Jesus, sumaleb dimu na diki ke mebinasa, mekansang mengengandel daken atue't lungsud." ¹¹Indyari timinerna duntin beke' nenuldu' et beres et Empu' si Pablo seled seng teun beke' tenga'.

¹²Ganang si Galio ne binetang neng gobernador et probinsiya et Akaya, nemegsulut menge' taw't Judio na elewen si Pablo beke' biten dut ukuman. ¹³Kwan dye ki Galio, "Itueng taaw penggayat et menge' taaw na mengempu' dut Empu' et sembatung antangan na sungsang et Keseraan et taw't Judio."

¹⁴Meres ne teyen si Pablo, ganang negsugid si Galio dut menge' taw't Judio, "Na ba' itueng susugiren pasal dut sembatung mebigat neng sala' etawa pegsungsang et sara' et menge' taw't Roma, mepatut eset daken na esipen ku kemyu. ¹⁵Temed itueng tinindal myu pasal lang et besberes beke' menge' ingaran beke' Keseraan et menge' taw't Judio, angkansa diki ku ne meukum et ginis na itue. Baya' myu ne!" ¹⁶Indyari dye in pineliwan ye ne dut seled ukuman. ¹⁷Sinegmak dye ne si Sostenes, itueng mekepengendelan et pengempuan na' benwa, beke' pinegbebektul eset elepan et ukuman. Temed kaya lang pinanling i Galio itue.

Pegpeuli' Eset Lungsud Et Antiokia

¹⁸Pegketbes et itue, si Pablo timinerna nega et menge' senung eldedw dut lungsud et Korinto. Indyari nemuhun ne eset menge' ketipusdan beke' nemeglayag ne, nekebaya de Prisila beke' esawa ye si Akila surung dut probinsiya et Siria. Mura dye neglayag eset lungsud et Senkrea, ya, si Pablo, negpeputek et buek sabab netuman ne itueng sembatung tange' ye dut Empu'. ¹⁹Pegdateng dut lungsud et Epeso, tinektak i Pablo itueng duwa de Prisila beke' si Akila. Pegketbes ya siminled ne eset pengempuan na' benwa et menge' taw't Judio beke' nekipegde'dawa et menge' taaw esentin.

²⁰Sebarang iba in pegtewen dye ne na ya tumerna esentin et mekwit-kwit neng timpu temed minendian ye. ²¹Imbes sinugid ye kedye ganang nemuhun ne, "Peuli' ku atue na ba' geayen et Empu'." Tebes nugad ya eset lungsud et Epeso siminakat ya et kapal letew.

²²Pegdateng eset lungsud et Sesarea, ya siminurung dut lungsud et Jerusalem beke' pinanling ye menge' mengengandel, pegketbes neglahyun ne ya dut lungsud et Antiokia. ²³Pegketbes et pegterna duntin et sengkerit neng timpu, ya nanew gasi. Pinanew-panew ye itueng menge' lungsud et kelugtaan et Galasia beke' probinsiya et Prigia beke' pinepangger ye eset pegpenelang itueng menge' mengengandel.

Nenuldu' si Apolos dut Lungsud et Epeso beke' Korinto

²⁴Na' maya diminatang dut lungsud et Epeso ne' sembatung Judio pegngeranan Apolos, na pinegyegang eset lungsud et Alejandria. Mependey ya meres beke' mekansang nesewran ye eset Kesuratan et Empu'.

²⁵Netulduan ye pasal eset dalan et Empu' beke' melasig na pemitua beke' pegtuldu' neng tantu pasal ki Jesus. Segwa' itueng bewtismung nesewran ye, bewtismu i Juan. ²⁶Ya kaya megtakut na meres eset elepan et menge'

taaw dut pengempuan na' benwa. Nekingeg ya de Prisila beke' si Akila, ya pinebaya' dye dut benwa dye beke' duntin pinereti' et meselusay itueng ginis na ingga pe' nesewaran ye pasal eset dalam et Empu'. ²⁷Indyari ganang nekepikir ya dumipag et danumen et Akaya, pinepangger et menge' mengengandel kenyeng seled. Siminurat dye eset menge' mengengandel duntin na merapat terimanen dye et menunga si Apolos. Pegdateng ye duntin, neketabang ya et kela' eset menge' mengengandel pebiya' eset ingasi' et Empu'. ²⁸Sabab lang et kaya mebuwat kenye et menge' taw't Judio eset elepa't pegdawa-dawa mewanan eset menge' Kesuratan et Empu' pinesebenaran yeng si Jesus ne itueng Kristo.

Si Pablo Dut Lungsud Et Epeso

19 ¹Sementara' si Apolos eset lungsud et Korinto, si Pablo gasi neglembus eset mebudbulud na bagi' et lungsud seked diminateng dut lungsud et Epeso. Maya netkaan ye duntin menge' mengengandel, ²beke' iningkut ye, kwan, “Tinerima myu be itueng Nakem et Empu' neng kemyu megpenelang?” “Kaya,” sinambag dye, “kayangga pe' nekingeg kay na maya pelan Nakem et Empu'.” ³“Na ba' kwantin, enukwan kew nebewtismuan?” ingkut i Pablo. Siminambag dye, “Eset bewtismu i Juan.” ⁴Sinugid i Pablo, “Itueng bewtismu i Juan tenda' et pegsusun. Sinugid i Juan tagna' eset menge' taw't Israelita na subali' dye mengandel eset kesubli ye na megderateng. Semeketuwid pelan atin si Jesus.” ⁵Ganang nekingeg et menge' mengengandel et lungsud et Epeso itue, dye in negpebewtismu ne eset ingaran i Jesus neng Begerar. ⁶Indyari dinatun i Pablo kenyeng keremut eset ulu dye, tebes nineug kedye itueng Nakem et Empu' beke' dye in neres et lein-leing bebresan beke' negpebunayag dye ne et beres et Empu'. ⁷Dye in lumebi-kumurang eset sempulu' duwang kelelekian.

⁸Indyari seled et telung bulan, kede Eldew et Kepeternan si Pablo megseled et pengempuan na' benwa. Kaya ya megtakut mekipegde'dawa eset menge' taaw esentin pasal eset pengmilikan et Empu'. ⁹Temed maya menge' senu mekeknel eset diki mengandel beke' pememeres nega't meyaat atu dut dalam et Empu' eset elepan et menge' rungrupung. Angkansa nugad ya duntin kebaya' itueng menge' pemegpenelang beke' dut iskulan i Tirano negpelahyun pegpepereti' eldew-peldew. ¹⁰Kiminuwit itue et duwang teun, angkansa itueng ginsan neng megeldeng eset probinsiya et Asia sampay taw't Judio etawa taw't Griego nekekingeg gasi et beres et Empu' pasal et Begerar neng si Jesus.

Itueng Menge' Keyegangan i Eskiba

¹¹Indyari, Empu' Banar nemuwat et kelilu'lilung tenda' pebiya' ki Pablo, ¹²misan pengpeleng lang etawa tetebasan mene na kenyeng

pegusalen na pegbibiten eset menge' maya sakit. Pegibuanan itue beke' memegugad eset kedye itueng menge' meyaat neng diwata. ¹³Maya senu taw't Judio duntin pepewpanew beke' pepelegyu et itueng menge' meyaat neng diwata. Inekuanan dye sembiten itueng ingaran i Begerar Jesus eset menge' sinleban et meyaat neng diwata. Kwan dye, "Eset ingaran i Jesus neng pegpepebunayag i Pablo, pegtehagen ku kemyu, lumiwan kew!" ¹⁴Kebaya' eset pemuwat et itue, itueng pitung yegang na lelaki et sembatung pegibuten neng paring Judio na kenyeng ingaran Eskiba. ¹⁵Segwa', siminambag kedye itueng meyaat neng diwata, kwan, "Kilala ku si Jesus, kilala ku gasi si Pablo. Temed kemyu, sinu kew taku?" ¹⁶Indyari, dye in niruhub et lelaki neng pegseselban et meyaat neng diwata. Pinetewanan ye dye beke' linebasan na nememelegyu eset benwa na atin. ¹⁷Neebaran ne itue et ginsan neng menge' meglelegdeng eset lungsud et Epeso, sampay taw't Judio beke' taw't Griego. Sinleran dye ginsan et kelang takut, indyari lebing nebantug itueng ingaran i Empung Jesus. ¹⁸Mekansang eset menge' megpepenelang na kiminabi beke' negsugid et tantu na dye in megpemuwat gasi pantak et kwantin. ¹⁹Indyari tinimung et menge' mengungusal et pantak, itueng kedyeng menge' buuk, beke' tinutung eset elepa't menge' taaw. Initung dye atin neng arga' et menge' buuk, itue negarga' et menge' limangpulong ribung pirak. ²⁰Eset kwantin neng kelilu'lilung antangan neglahyun liminatap beke' liminembu' itueng beres et Empu'.

Keeriweraan Dut Lungsud Et Epeso

²¹Pegketbes neinabu itue, pinaru i Pablo na sumurung dut probinsiya et Masedonia beke' probinsiya et Akaya mura meglahyun dut lungsud et Jerusalem. Kwan ye, "Keilangan ku sumurung dut lungsud et Roma mewanan eset lungsud et Jerusalem." ²²Pineuna ye dut probinsiya et Masedonia de Timoteo beke' si Erasto, duwa eset kenyeng tetehagen, indyari ya in timinerna sengkerit eset probinsiya et Asia.

²³Atin negang timpu neinabu itueng sembatung keeriweraan sabab eset Dalan et Empu'. ²⁴Maya sembatung menenelsal ingaran ye si Demetrio, pegbaalen ye et meririnek neng pengempu'empuan neng benwa na emas et kedyeng empu'empung libun si Artemis. Beke' itue mekeprian dye et kelang siin. ²⁵Pinenimung ye kenyeng mengengeradya sampay lein negang menge' taaw na kwantin gasi pegkeredyanen, kwan ye, "Menge' kesebayaan ku, sewd myu ne itueng pengkebiyagan na pegmewanan et kityung kementirian. ²⁶Nebibiri' myu beke' mekekingeg na ba' enu pegbuwaten i Pablo tu'. Pegsugiren ye ne lein empu' itueng menge' empu' na pegbuwaten et keremut, beke' mekansang ne nepeasip ye, negayat diki lang atue't lungsud et Epeso, imbes sampay dut kelang probinsiya et Asia. ²⁷Meyaat itueng beliwanan et abar na atin, lengku menge' taaw

meres sagka' eset usa tyu, minge' taaw diki esipen itueng empu'empung si Artemis. Beke' itueng empu'empung si Artemis na pegendelen dut Asia beke' dut sengketingkepa't dunya', na tiban diki ne untebien."

²⁸Pegkekingeg et itue, siminulak iseg dye beke' nememeres et mebasag, "Bentugen si Artemis et minge' taw't Epeso!" ²⁹Angkansa neeriwara' ne itueng sengkellungsuran; ginuyud dye de Gayo beke' si Aristarko, minge' taw't Masedoniang kesebaya' i Pablo dut pepenewan, beke' nepebe'baya' dye ne nemengdateng dut kinensanga't taaw. ³⁰Gaay teyen i Pablo na marap eset kinensangan, segwa' kaya lang ya tinugutan et minge' mengengandel et Empu'. ³¹Negperaak gasi kenye minge' senung pegibute't lungsud et Asia, neng minge' bi'bila' ye beke' meget neng pineamay-amayan ya na endey lang sumurung dut kinensanga't taaw.

³²Meeriwarang-meeriwara' banar itueng kinensanga't taaw. Memegberes et mebasag neng seng ginis itueng senung minge' taaw, beke' iba in lein gasi pegbersen dye, sabab kaya lang nesewran et kinensangan ba' manu dye nemegtingtimung. ³³Keblan et minge' senung minge' taaw esentin, itueng si Alejandro ne sinebaban sabab ya key in pineelep et taw't Judio dut unaan. Angkansa kiminumpas ya eset minge' taaw na endey gumibek apang mekepereti' ya, na kaya nekesala' dye. ³⁴Pegketbes, ganang mekilala dye na ya taw't Judio, nemegdingdingan dye ne neres et mebasag et kwantin, seled et duwang kelisagan, "Mebantug si Artemis neng taw't minge' Epeso!"

³⁵Keetbes-etbesan itueng minge' taaw nepedeheng et pegibute't lungsud. Kwan ye, "Minge' taw't Epeso, ginsan taaw nekesewd ne na itueng lungsud et Epeso na ya mekepengendelan et pengempu'empuan na' benwa na' pegbentugen si Artemis beke' mekewasang batu na neregdag mawa' et langit. ³⁶Diki mekedyari na mepeiluan itueng minge' ginis na itue. Angkansa pegdeheng kew! Endey kew pele'lalu'. ³⁷Kaya gasi penakew et mekewasang pegusalen dut seled pengempu'empuan na' benwa etawa penuwara eset kityung empu'empuan na itueng minge' taaw na binibit myu atue. ³⁸Angkansa na ba' itueng si Demetrio beke' itueng mengengeradyang kebaya' ye na maya itindal atu eset misan sinu, ukab itueng minge' ukuman beke' maya minge' pegibuten; menindal lang itueng misan sinu eset dimyu. ³⁹Temed na ba' maya nega ibang ginis na pegeebulen myu, itue megmendyaring pegsewdsewran et sembatung rungrupung na sigun dut minge' sara'. ⁴⁰Mebetengan kityu na pengeriwara' eset eldew na itue sabab kaya kesabab-sebaban beke' merawa-rawa et itueng keeriweraan." ⁴¹Ganang mesugiran ye't itue, pinepanew ye ne itueng minge' taaw.

Siminurung dut Bangsa et Masedonia beke' Bangsa et Gresia

20 ¹Ganang nepehendeng ne itueng keeriweraan, pinetingkag i Pablo itueng minge' mengengandel et Empu' beke' pinebasag

kedying seled. Pegketbes, ya in nemuhun ne eset kedye beke' siminurung ne et Masedonia. ²Pinemerita' ye itueng menge' kelungsud-lungsuran duntin beke' pinenulduan ye itueng menge' mengengandel. Negpelahyun ya seked nekerateng eset bangsa et Gresia. ³Indyari timinerna ya duntin et telung bulan. Ya teyen meglayag pesurung dut bangsa et Siria, segwa' neebaran ye na maya bahum itueng menge' taw't Judio sagka' eset kenye. Angkansa iningin ye ne lang na dut lungsud et Masedonia gasi ya tumalib eset kenyeng pegpeuli'. ⁴Nememaya' kenye itueng taw't Bereang si Sopater, na yegang i Pirro, kwantin gasi de Aristarko beke' si Sigundo na menge' taw't Tesalonika, si Gayo na taw't Derbe, si Timoteo, beke' de Tikiko, beke' si Tropimo na menge' taw't Asia. ⁵Nemeguna dye ne, indyari nemenagey dye ne damen dut lungsud et Troas. ⁶Pegketbes, kami gasi neglayag mewanan dut lungsud et Pilipos pegketalib et Pegkenkaan et Bengbang na Kaya Pikembang, beke' diminatang kay dut lungsud et Troas pegdatek ikelimang eldew beke' nemegbe'baya' kay kedye duntin. Timinerna kay duntin et pitung eldew.

Emuring Pemerita' i Pablo dut Lungsud et Troas

⁷Ganang unang eldew et senglinggu, kami nemegtingtimung apang megdingdingan mengaan beke' itueng menge' mengengandel. Indyari si Pablo nengabar kedye seked tenga' gebi sabab mugad ya kinerikleman. ⁸Mekansang silu' eset sisingleg dut dibuwat neng pinegtingtimungan kay. ⁹Na maya megearung eset penendewan sembatung subur na ingaran ye Eutiko. Sabab et kebuwateng pegpeabar i Pablo, ya in nekeiga' et melek. Neregdag ya mewanan dut iketlung megpangkat et kenyeng pegderetunan segwa' patey ne ya ganang bikyaten. ¹⁰Indyari nineug si Pablo. Pegketbes kinleban na' kinekepan ye itue. "Kas kew pegeriwaral", kwan ye, "Biyag nega ya!" ¹¹Timinindal gasi peuli' si Pablo, supaya mengaan et pinukputek neng bengbang na kebaya' itueng menge' mengengandel. Negpelahyun ya et pekipegsudsugid kedye seked megkueldew, mura nugad. ¹²Itueng subur gasi binibit nulit biyag beke' sukup dyeng megeenep.

Mewanan eset Lungsud et Troas seked dut Lungsud et Mileto

¹³Siminakat kay et kapal letew beke' neglayag surung dut lungsud et Ason. Duntin ne pesekatan kay ki Pablo. Atin ne sugid ye damen sabab pegperuen ye na tumalib kay eset deplakan. ¹⁴Ganang negkita kay dut lungsud et Ason, siminakat ya beke' nemegbe'baya' kay siminurung dut lungsud et Mitilene. ¹⁵Mewanan duntin, neglayag kay beke' kinedikleman, diminatang kay dut tengteng eset pulew et Kios. Pegdateng et sembatung eldew nepebiya' kay dut lungsud et Samos beke' pegtalib gasi et sembatu negang eldew, diminatang kay eset lungsud et

Mileto. ¹⁶Pinaru i Pablo na teliban itueng lungsud et Epeso, apang diki ne ya mekwitan dut probinsiya et Asia sabab ya in megderali' na. Ba' mekedyari lang, ingin ye teyen kerateng ne ya dut lungsud et Jerusalem eset eldew et Kenkaan et Pentekostes.⁸

Pegpuhun i Pablo eset minge' Kegunggunguran dut Lungsud et Epeso

¹⁷Mewanan dut lungsud et Mileto, ya negpetahag dut lungsud et Epeso, indyari pinetingkag minge' kegunnguran eset pengempuan na' benwa duntin. ¹⁸Pegdateng dye kenyeng sinugid: Kwan i Pablo, “Pegsesewren myu ne, na ba' senung dekla' timpu neng pegterna ku eset dimyu, teyeg nega et unang eldew ku limimbut et probinsiya et Asia. ¹⁹Negpekimbaba ku ne't tetebage't Begerar neng si Jesus beke' megsiyak seled ku't pegsandal et mekansang neng pegsulay sabab et minge' pegbahum et sengmenung taw't Judio. ²⁰Kaya megtagu' ku na megsugid dimyu et misan enung ikenunga myu eset dakeng pegtutuldu' dimyu, misan eset kinensangan etawa eset kebenwa-benwanan myu. ²¹Pegpitua ku misan eset minge' taw't Judio etawa taw't Griego na subali' dye telikuran itueng kedyeng keselaan beke' megpeuli' dut Empu' beke' mengasip eset kityung Empung Jesus Kristo. ²²Tiban, eset tahag i Nakem et Empu', sumurung ku dut lungsud et Jerusalem, beke' kaya pegsesewren ku, na ba' enu meinabu daken duntin. ²³Itue lang pegsesewren ku eset kede kelungsuran na beritanen ku, pegsugid daken i Nakem et Empu', na megtetagey daken duntin pegkepirisu beke' kerupukan. ²⁴Temed kaya ne merga' eset daken itueng biyag ku, mesukupan ku lang itueng dakeng pegkekeradyanen beke' metbes itueng bubuwaten na binggey daken et Empung si Jesus, itueng pegpepebunayag et Menungang Abar pasal et ingasi' et Empu'.

²⁵“Pepekiledlamud ku dimyu sementara' pegpemitua ku pasal eset pengmilikan et Empu'. Tiban sewd ku ne, na diki myu ne aku mebiri' peuli'. ²⁶Angkansa itueng eldew na itue, pegsugiren ku, diki lang aku metaksir na ba' maya misan sinu eset dimyu na peparak eset Empu' apang dusaen. ²⁷Sabab pegpebunayag ku eset dimyu ginsan neng pegpeperuen et Empu' eset dimyu, kaya pegtagu' ku eset dimyu misan enu. ²⁸Ingeti' myu dimyung diri beke' ginsan neng kebaya' et kinensangan sabab dinatun dye i Nakem et Empung eset dimyung peginget. Ipaten myu ginsan neng mengengandel et Empu' na atue't dunya', sabab eset kepeteyan et Kenyeng diring Yegang pinebaya' dye ne dut Empu'.” ²⁹Indyari sinugid gasi i Pablo, “Nesewran ku na pegkeugad ku megsiseled ne itueng minge' menunuldu't beres et Empu' na mengakal

⁸ **20:16** *Kenkaan et Pentekostes* - meinabu atin limangpulung eldew pegketbes et Kenkaan et Neketalib.

tumbu' eset dimyu beke' menuldu' dye et kaya keberbenaran. Dye in samat menge' unul neng ireng beke' diki lang mengingasi' dimyu. ³⁰Mewanan ne gasi eset dimyu lumtew itueng menge' taaw meres et keembutan apang mepeibut itueng menge' mengengandel supaya elamen dye menge' mengengandel. ³¹Angkansa meginget-inget kew. Rendema' myu na pinesewd ku kemyu, eldew gebi seled et telung teun, beke' mekansang neng luha' itueng sinendalan ku.

³²“Na' tiban pegpenektak ku ne kemyu dut Empu' beke' eset Kenyeng beres na pegpepebunayag et Kenyeng kenunganang seled. Ya itueng mekepepangger eset dimyu beke' mekebegey et ginsan neng redyiki' na pinanyap Ye eset ginsan et Kenyeng pinependyaring metigna'.

³³Kaya peggeayen ku siin, bulawan etawa pememadyu' et misan sinu.

³⁴Pegsesewren myu ne na pegbaran ku ne pegkeradya supaya kepri't siin na ikebiyag kay beke' menge' kesebayaan ku. ³⁵Pinebiri' ku dimyu,” kwan i Pablo, “Subali' ketegeren tyu megkeradya supaya metebangan tyu sebarang menge' miskin. Subali' rendemen tyu binres et kityung Empung si Jesus, na kwan, ‘Mas lebing menunga menggey kasga tumerima.’ ”

³⁶Ganang nebres i Pablo itue, ya siminelukud beke' nemegdingan ginsan negpenalang dut Empu'. ³⁷Dye ginsan megsisiyak na kinekepan beke' pinegerkan eset pesingil si Pablo sigun dut kedyeng arat. ³⁸Lebing pegrupukan dye banar itueng kenyeng pegsugiren, na ya diki dye ne mebiri' peuli'. Indyari linusu dye ne ya dut kapal letew.

Pegsurung i Pablo dut Lungsud et Jerusalem

21 ¹Pegketbes kay nemuhun eset kedye, neglayag kay ne negtuy pesurung dut pulew et Kos. Kinedikleman diminateng kay dut pulew et Rodas, indyari mewanan esentin neglahyun kay dut lungsud et Patara.

²Duntin netkanan kay sembatung kapal letew pesurung dut lungsud et Penisia, angkansa siminakat kay ne atin mura neglayag ne. ³Nekapet kay eset tengteng et pulew neng Siprus na nekepayag eset tampar barat. Negpelahyun kay seked nekerateng eset probinsiya et Siria beke' diminunggu' dut lungsud et Tiro supaya ipeineug menge' nekeluan duntin. ⁴Pinengebia' kay menge' mengengandel duntin, indyari timinerna kay eset kedye et pitung eldew. Pebiya' eset peginget et Nakem et Empu', sinugid dye ki Pablo na endey ne dumuntin dut lungsud et Jerusalem. ⁵Ganang senglinggu ne liminabay nugad kay ne duntin beke' negpelahyun kay ne nanew. Ginsan dye nemenglusu ne damen, nememaya' ne sampay kedyeng keesewaan beke' keyegangan seked nekapet kay dut liwan et lungsud. Pegdateng kay et deplakan, siminelukud kay ginsan na negpenalang. ⁶Indyari pegketbes kay nemuhun et kede sembatu kedye, siminakat kay ne et kapal letew beke' dye in nemenguli' ne gasi.

⁷Mewanan eset lungsud et Tiro, neglahyun kay et peglayag seked nekerateng kay et lungsud Tolemaida. Binerita' kay menge' ketipusdan eset Empu' duntin, indyari megsingapun kay ne timinerna' esentin. ⁸Kinedikleman neglahyun kay ne dut lungsud et Sesarea. Timinerna kay dut benwa i Pelipe neng mengengabar et Menungang Abar. Sembatu ya eset pitung kelekian neng pinili' sene' ti' dut lungsud et Jerusalem. ⁹Maya epat keyegangan ye libun budyang ne menge' mengengabar et beres et Empu'. ¹⁰Pegketalib neng menge' senung eldew, diminateng mewanan dut probinsiya et Judea sembatung tarus et Empu' na ingaran ye si Agabo. ¹¹Ya neset damen, insi' ye bebetek i Pablo indyari pinungpung ye kenyeng diring tiked beke' keremut. Negberes si Agabo, kwan ye, "Itue sinugid et Nakem et Empu', 'Kwantin kepupungpung et menge' taw't Judio dut lungsud et Jerusalem na empu't itueng bebetek beke' ya ekalan beke' ibgey dut menge' taaw lein Judio.' "

¹²Pegkekingeg et itue, pineamay-amayan kay si Pablo beke' menge' taaw duntin na endey ne sumurung dut lungsud et Jerusalem. ¹³Segwa siminambag ya, "Manu angka taku' megsiyak kew? Kasi' myu megperupuk seled ku. Sabab panyap ku ne pepungpung beke' imeteyen dut lungsud et Jerusalem na ba' alang-alang i Begerar Jesus." ¹⁴Ganang diki kay ne ya mebulagan, tingewan kay ne neres kenye. Kwan kay, "Metuman lang ba' keinginan et Begerar."

¹⁵Na' pegketbes nekelabay senung menge' eldew, pinanyap kay dameng menge' keregmenan indyari siminurung kay ne't lungsud et Jerusalem. ¹⁶Nememaya' ne damen senung mengengandel et Empu' et menge' taw't Sesarea beke' tinurunan dye damen benwa i Manason na taw't Siprus beke' atue kay ne tetegeyan timinerna. Ya in mengengandel ne lagi.

Nemerita' si Pablo ki Jakob

¹⁷Ganang diminateng kay ne't lungsud et Jerusalem, mesegya' kay tinerima et menge' ketipusda't mengengandel ki Jesus duntin. ¹⁸Kinedikleman kami de Pablo nekipegbiri' ki Jakob, na duntin gasi menge' megugurang na mengengandel. ¹⁹Pegketbes na mepangling dye in, tinuturan i Pablo tegse'sembatu menge' ginis na binuwat et Empu' dut menge' taaw lein Judio pebiya' eset kenyeng pegtabang.

²⁰Ganang nekingeg dye itue, dye in nemegbantug dut Empu'. Indyari sinugid dye ki Pablo, na kwan, "Tipused, sewd mu, lengku maya ne menge' senung ribu dut menge' Judio na pemengandel dut ki Empung Jesus, beke' dyeng ginsan meget pegasip set Keseraan binggey et Empu' ki Moises. ²¹Maya nekepegpeabar eset kedye na kunu' pegtuldu' mu eset ginsan neng taw't Judio in na meglelegdeng eset menge' lungsud neng menge' taw't lein Judio na telikuran dye itueng Keseraan i Moises. Indyari pegsugiren mu gasi in kunu', na endey dye ne tulien kedyeng menge' keyegangan

etawa esipen itueng menge' keeratan et itueng menge' taw't Judio. ²²Enu taku' tiban sugat buwatan? Tantung neebaran dye ne na nekeraten ke ne.

²³“Kwantin ne lang buwatan mu. Maya atu' epat neng kelelekian na neetengean. ²⁴Lumamud ke ne kedye, apang buwatan mu na iba-iba dye eset peglilinas kuyun dut Keseraan. Sampay tengdani' bayad dye, apang mepeugisan dye et kedye ulu, indyari mesewran et ginsang taaw na kaya pelan keberbenaran pegbebersen pasal dimu in, erapun megpengebiyagan ke gasi et pegendelen mu Keseraan i Moises. ²⁵Segwa' pasal gasi eset menge' mengengandel neng taw't lein Judio, sinurat kay ne dameng nepikiran; dyangan dye mengaan et misan enung pinelamak dut empu'empuan, etawa dugu', etawa eset binikel neng setwa', sampay dyangan megbeis.”

²⁶Pegkelenag, pinebaya' ne i Pablo kelelekian in, sampay binwat dye ne kelinasan, pegketbes ya in siminled ne dut Pengempuan na' Benwa neng Templo. Indyari pepesewd na ba' ingyan metbes timpung nebtang et kelinasan apang mepelamak ating simaya' eset kede sembatu kedye.

Nalew Si Pablo

²⁷Megketbes ne nebtang pitung eldew in, nebiri' et menge' taw't Judio mewana't probinsiya et Asia si Pablo in dut seled Templo. Nemengeriwara' dye et kekensangan et menge' taaw sampay pegalew ki Pablo. ²⁸Nemegmara dye et, kwan, “Menge' taw't Israel, tebangan myu kami! Itueng taaw misan embe merateng ye, penuldu' ya in atu dut bangsa't Israel, atu eset Keseraan i Moises, sampay atu eset itueng Templo. Negpebaya' nega ya et menge' taw't Griego dut seled et Templo tu', angkansa pineridi' ye itueng pasek metigna' neng sisimeyaan!”

²⁹Nebluan dye itue sabab dye in nemekebiri' mena iba-iba i Pablo dut kebebenwanan si Tropimo neng taw't Epeso. Kebluan ya pinebaya' i Pablo dut seled Templo.

³⁰Neeriwara sengkелungsuran, indyari nemegdarak menge' taaw dut Templo. Sinegmak dye sampay pinegguguyud si Pablo peliwan et Templo, pegketbes megtuy ne tinengleb lelengewan. ³¹Na kuimetayen dye ne teyen si Pablo, segwa' nekerateng abar dut pegibute't rehimyento na eriwara' ne sengkелunsura't Jerusalem. ³²Negpebaya' itue megtuy et menge' sundalu sampay metaas neng ranggo't sundalu, nemegde'dali' ne siminurung dut pegrungrupunga't taaw ti'. Pegkebiri' dut metaas neng ranggu't sundalu sampay kesundeluan in, tingewan dye ne menakit ki Pablo. ³³Kinebian et metaas na pegibuten et menge' sundalu si Pablo sampay inalew, indyari pinepungpung et duwang rantay. Pegketbes nengingkut ya, kwan, “Sinu taaw tu'? Enu taku' kenyeng nebuwat?”

³⁴Lein-leing pegbersen et menge' taaw. Indyari sabab et keeriweraan diki meretian et metaas neng pegibuten neinabu in, angkansa pinebibit ye si

Pablo dut kampo. ³⁵Pegdateng dye dut egdan, si Pablo in tinenggul ne't menge' sundalu sabab menge' taaw ti' meiseg. ³⁶Na ating masa menge' pelulundug kedye ti' na megmemara et, "Ya in peteyen!"

Inepinan i Pablo kenyeng Diri

³⁷Ganang ipesled ne si Pablo dut kampo, negpeingasi' ya eset metaas neng pegibuten, kwan, "Mekedyari ku be mekebres dimu?" Kwan et pegibuten, "Kusewd ke taku't Griego? ³⁸Na lengku, lein taku' ikew taw't Egipto nekeuna ti' pegeriwara' sampay nepebukid megbebaya' epat neng ribung kelelekian neng mengrerampas?" ³⁹"Dein lang!" sambag i Pablo. "Aku tu' sembatung Judio, pinengganak dut lungsud et Tarso, mewana't probinsiya neng Silisia. Meglelegdeng gasi et itueng bantug na lungsud. Buniyak gay ku teyen mekepegberes dut menge' taaw." ⁴⁰Tinugutan gasi ya in et metaas neng pegibuten, angkansa timinyeg si Pablo dut pegpatag sampay neninyal dut menge' taaw. Indyari ganang memengingeg ne atin ne, pegberes ye't bebresan Hebreo dut kedye.

22 ¹Sinugid i Pablo kedye, kwan ye, "Menge' kenggurangan et menge' taw't Judio beke' ketipusdan ku neng Judio, kingga' myu na isugid ku tiban dimyu bilang pegdawa et diri' ku." ²Ganang nekingeg dye na Ya neres pelan et bebrese't Hebreo, kaya dye ne memegibek. Negpelahyun si Pablo. ³"Aku tu' sembatung taw't Judio, pinengganak dut lungsud et Tarso eset probinsiya et Silisia, temed diminekla' atue't lungsud et Jerusalem. Negiskul ku ki Gamaliel beke' meksege na tinulduan ye aku et Keseraan et kityung kepu'upuan. Sali' myu ginsan, aku tu' tantu na pegsuku' dut Empu'. ⁴Pegpeliyutan ku beke' pepepatey itueng menge' megibut et egama pegngerana't Ating Dalan. Pepepungpung ku beke' ipepirisu dye, pelelaki pelibun. ⁵Mekepegpesebanar pasal itue, itueng pegibuteng pari' beke' itueng ginsan neng kerupungan et megugurang. Binggeyan dye nega aku et menge' surat tudyu eset menge' Judio dut lungsud et Damasko, beke' siminurung ku duntin apang elewen itueng menge' megii but duntin, indyari bibiten atue't lungsud et Jerusalem apang dusaen."

Pegtuturanen i Pablo Pegkepengandel Ye

(Keradya 9:1-19; 26:12-18)

⁶"Ganang megtetengaldew ne nekeuna ti', indyari agen megeapet ku ne't lungsud et Damasko, megtuy kiminlat diminelidyap eset daken neng pelilibut sembatung telang mewanan dut langit. ⁷Nepermak ku eset lugta', indyari nekekingeg ku et sembatung luluwaan na neres daken, kwan, 'Saulo, Saulo! Manu angkaan pegtiksaan mu taku' aku?' ⁸Indyari siminambag ku, 'Sinu kew taku' tu' Begerar?' Kwan Ye, 'Aku tu' si Jesus na taw't Nasaret na dimung pegtiksaan.' ⁹Nebiri' et menge' iba ku

kelang telang, temed kaya lang nekingeg dye luluwa't negberes daken ti'.¹⁰ Indyari daken gasing iningkut, kwan, 'Enu taku' itueng ipebuwat myu daken Empu!?' Kwan Ye daken, 'Tumyeg ke, beke' dumuntin dut lungsud et Damasko. Isugid dimu duntin ginsan neng merapat mu buwatan.'¹¹ Nebleg ku sabab et pulew neng telang na atin, angkansa dinundun mene aku et menge' iba ku pesled dut lungsud et Damasko.

¹² "Maya sembatung lelaki eset lungsud et Damasko in na ingaran Ye Ananias. Ya in mempuen gasi beke' megpengempu' dut Empu'. Penuman ya et Keseraan tyu, beke' peguntebien ye et menge' taw't Judio na megeldeng esentin. ¹³ Siminurung si Ananias dut daken, timinyeg eset abi' ku beke' sinugid ye daken, 'Tipused Saulo, kebiri' ke ne.' Atin neng masa megtuy neneuli' penyek beke' nebiri' ku ne ya. ¹⁴ Sinugid ye nega, kwan, 'Pinili' ke et Empu' et menge' kegunggurangan tyu apang mesewran mu penedseled Ye, mebiri' Kenyeng Pasek na Metigna' Yegang beke' mekingeg pengluluwaan Ye. ¹⁵ Sabab ikew ne tu' megmendyaring saksi' Ye, apang pesebenaran dut ginsan neng taaw pasal dimung nebiri' beke' nekingeg. ¹⁶ Indyari tiban, endey ke ne megalang-alang. Tumyeg ke beke' megpebewtismu, indyari pebiya' megpenelangin ke ki Begerar Jesus, tewen mu dut Empu' na empunen Ye dimung menge' keselaan ampa' megmendyaring melinas ke.' "

Pegtahag ki Pablo eset menge' Lein-leing Taaw

¹⁷ "Negpeuli' ku atue't lungsud et Jerusalem, sementara' aku tu' duntin ne't templo beke' pegpenelang, na maya lang neterebinbinnen ku. ¹⁸ Nebiri' ku't Begerar beke' sinugid Ye daken, 'Ketikasa' ne! Ugari' megtuy itueng lungsud et Jerusalem, sabab diki lang terimanen et menge' taaw atue itueng dimung pesebanar pasal daken.' ¹⁹ 'Begerar,' kwan ku, 'nesewran dye na pegeliliten ku menge' sinagoga apang ipepirisu beke' ipelapes itueng menge' pengandel dimu. ²⁰ Indyari ganang peteyen si Esteban na dimung saksi', aku tu' megtitiyeg duntin ne megpekisulut dut menge' nengimatey kenye, beke' aku nega nengdyaga et menge' repanan dye.' ²¹ Temed sinugid daken et Empu', 'Manew ke, sabab tehagen ku ikew na surung dut merayu', dut menge' lein-leing taaw.' "

²² Seked dut menge' sengkeritang menge' taaw duntin memegkikingeg ki Pablo. Segwa' eset sinugid ye na surung ya dut menge' lein-leing taaw, dye in nemegberes et mebasag, "Peteyen kwantin neng taaw in! Diki ya megmendyaring megbiyag!" ²³ Pelahyun dye megberes et mebasag, pegsabug et tehuk eset deres beke' binuklu' dye menge' repanan apang ipebiri' keisegan dye. ²⁴ Angkansa tinehagan et kumander^h et rehimyento

^h 22:24 "kumander" dut bebresan et Griego "tribune", ingin bersen pegibuten et seng ribung sundalu.

na bibiten si Pablo dut kampu, beke' pelepsan apang mesewran na ba' manu angkan kwantin ne lang pegberes et mebasag et menge' Judio atu eset kenye. ²⁵Segwa' ganang Ya in mepungpung dye ne et tali, sinugid i Pablo, eset kapitan na esentin, “Pegtugutan be taku' et ukum na lepsan itueng sembatung Romano misan nega kaya ketugutan et menge' keukuman?” ²⁶Ganang nekingeg itue et kapitan' et menge' sundalu, siminurung ya dut kumander na pegibuten, pegketbes negsugid, kwan, “E nukwanen taku' itue? Taw't Romano pelan itueng taaw!” ²⁷Angkansa kiminabi' ki Pablo itueng kumander, indyari iningkut ye, “Ikew be tu' taku' taw't Romano?” “E!” sambag ye. ²⁸Sinugid et kumander, “Mekansang neng pirak negbayad ku apang megmendyaring taw't Romano.” Sambag i Pablo, “Segwa' aku tu' taw't Romano tiniharan nega sengkeganak.” ²⁹Nemegde'dali' ne neperayu' itueng menge' nemengingkut kenye. Timinakut gasi itueng kumander et rehimyento sabab pinepungpung ye et rantay si Pablo, atin pelan sembatu gasi neng Romano.

Si Pablo eset Elepan et taw't Kekunsialan neng Sanedrin

³⁰Gay metantu et kumander na ba' enu nega taku' itueng pinenindal et menge' taw't Judio atu ki Pablo. Indyari kinedikleman pinegtingtimung ye itueng menge' pegibute't pari' beke' itueng sengkerurunga't Kekunsialan neng Sanedrin, beke' binebaran et siget si Pablo, mura pineineug beke' pineelep kedye.

23 ¹Timinengteng si Pablo eset kedye dut kekunsialan neng Sanedrin beke' negsugid, “Menge' ketipusdan ku't tege-Israelita, pengebiyagan ku na melinas dakeng seled eset elepan et Empu' seked eset eldew na itue.” ²⁻³Pegkekingeg et itue, nenahag itueng pinekepegibuten et pari' na si Ananias eset menge' megetiyeg mekabi' eset kenye na tepakan eset baba' i Pablo. Indyari sinugid i Pablo kenye, “Lipaken ke et Empu', ikew na mepegsedsewd! Nekearung ke esentin apang ukuman aku kuyun eset Keseraan, temed ipinetakan mu aku indyari atin sagka' dut Keseraan!” ⁴Binres et menge' nemeketiye duntin, kwan, “Pegudyuen mu itueng pinekepegibuten et pari't Empu'!” ⁵Siminambag si Pablo, “Menge' ketipusdan, kaya lang nesewran ku na Ya pelan itueng pinekepegibuteng pari' et Empu'. Sabab pelan nesurat tu' na, ‘Endey ke megberes et meyaat atu eset pegibuten et bangsa myu.’”

⁶Ganang nesewran i Pablo na duntin maya taw't Saduseo beke' taw't Pariseo, angkansa negberes ye et mebasag, kwan ye, “Menge' ketipusdan, aku tu' taw't Pariseo, yegang et taw't Pariseo. Aku tu' peguukumen tiban sabab eset pegarap na pebiyagen peuli' et Empu' menge' patey.” ⁷Netbes

i 22:26 “kapitan” dut bebresan et Griego “senturion”, ingin bersen pegibuten et senggatus neng sundalu.

lang ibres i Pablo itue, negsedsagka' menge' taw't Pariseo beke' menge' taw't Saduseo pasal et itue, indyari netahak nemegtingtimung na itue. ⁸Sabab kwan et menge' taw't Saduseo na diki ne peuli' megbiyag itueng menge' patey beke' kaya ne dereakan et Empu' etawa kurudu'a't taaw. Segwa' itueng menge' taw't Pariseo gasi na penelinga et ginsan neng itue. ⁹Indyari nasag ne kedyeng beres. Timinyeg itueng menge' senu eset menge' menunuldu' et Keseraan na kesulut et itueng menge' taw't Pariseo, beke' meksege na negmendi'. Kwan dye, "Kaya lang mebiri' kay na keselaan et taw't itue. Manu gana' taku' ba' maya sembatung nakem etawa sembatung dereakan et Empu' na megberes eset kenye?"

¹⁰Indyari ganang megmendyaring megderekla' ne itueng kedyeng pegsedsagka', timinakut itueng kumander neng sundalu na kalu' pegtengtebangan dye pegrereyaken si Pablo, angkansa tinahag ye kenyeng menge' sundalu pineisi' si Pablo, indyari pinesled dut kampo.

¹¹Pegkegebi, timinyeg Begerar si Jesus eset abi' i Pablo beke' neres eset kenye, kwan, "Besagan mu dimung seled! Negpesebanar ke pasal eset daken atue't lungsud et Jerusalem. Kwantin gasi buwaten mu dut lungsud et Roma."

Pegbehuman Peteyen i Pablo

¹²Kinerikleman, nemegtimung itueng menge' taw't Judio beke' nemegsumpa' na diki mengaan etawa menginum seked diki dye mepeimatey si Pablo. ¹³Diki kumurang lumebi et epat neng pulung lelaki itueng menge' nenumpa' et kwantin. ¹⁴Siminurung dye dut menge' pegibuteng pari' beke' dut kenggurangan et lungsud, indyari kwantin binres, "Kami tu' meget kay nenimbahat na nenumpa' na diki lang menginam et kekanen seked ingga pe' nepatey kay si Pablo. ¹⁵Angkansa tiban, tewa' myu beke' eset taw't Kekunsialan neng Sanedrin dut kumander et rehimyento na ipeineug peuli' atue si Pablo, samat pegsebebanan myu ne na utuken myu et menunga itueng kenyeng ituturan. Indyari ganang eset dalan pe' peteyen kay ne ya."

¹⁶Na' itueng pegperuen nekingeg et kemenaken i Pablo, yegang na lelaki et kenyeng tipused na libun. Angkansa sinurungan ye si Pablo dut seled kampo apang ipabar ye itue ki Pablo. ¹⁷Indyari tiningkag i Pablo sembatu eset menge' kapitan et sundalu beke' negsugid na kwan, "Ibani' myu daken itueng subur dut kumander mu sabab maya lang isugid ye." ¹⁸Angkansa pinebaya' ya et kapitan beke' binibit dut kumander ye. Kwan et kapitan, "Tiningkag aku et pirusung si Pablo, beke' inangat ye aku na inibanan atue't dimu itueng subur, sabab maya kunu' isugid ye dimu." ¹⁹Kineptan et kumander eset keremut et subur beke' pinerayu'. Ingkut ye, "Enu taku' tu' isugid mu?"

²⁰Siminambag subur in, kwan ye, "Pinegsulitan et menge' taw't Judio na tewen eset dimu na ipeelep si Pablo diklem eset menge' taw't

Kekunsialan neng Sanedrin, indyari kunu' be'balu' liling-lilingen et menunga. ²¹Segwa' kas kew teyen penelinga, sabab epaan ya et diki lumebi-kumurang et epat neng pulung taaw. Nemegsumpa' menge' itue na diki dye mengaan etawa menginum seked diki dye meimatey si Pablo. Panyap dye ne tiban, indyari ketugutan mu mene pegtetegeyen.” ²²“Kasi' pegsugira' dut misan sinu na pinesewd mu itue eset daken,” kwan et kumander. Indyari pineuli' ye ne subur na itue.

Pinebibit si Pablo dut ki Gobernador Pelis

²³Itueng kumander neningkag et duwang kapitan beke' sinugid eset menge' itue, “Ipepenyapa' myu duwang gatus neng sundalu, kebaya' pitumpulung memegkukura' beke' duwang gatus neng memumudyak apang sumurung dut lungsud et Sesarea, tiban neng lisag siyam et gebi. ²⁴Memanyap kew gasi et menge' kura' na sekatan i Pablo indyari ilusua' myu ya ki Gobernador Pelis. Ingeti' myu et menunga!”

²⁵Indyari negsurat ya et samat kwantin,

²⁶“Pegmerganen ku neng Gobernador Pelis, mewanan ki Klaudio Lisias, menungang pegpangling!”

²⁷“Itueng lelaki inalew et menge' taw't Judio beke' peteyen na teyen. Nesewran ku na ya tu' sembatung taw't Romano, angkansa nepebaya' ku iba-iba et menge' sundalu na bewinen ya. ²⁸Ginaay ku na mesewran na ba' enu itueng sumbung atu eset kenye, indyari pinebibit ku ya dut menge' taw't Kekunsialan neng Sanedrin. ²⁹Nesewran ku na itueng bintang eset kenye pasal eset menge' kesusaan eset kedyeng Keseraan, segwa' lein lang itue sugat neng sebaan apang ya in ipepatey etawa pirusuen. ³⁰Ganang mesewran ku na ya tu' pegpeperueng peteyen et menge' Judio, megtuy ku ne ya pinebibit eset dimu. Sinugid ku eset menge' nemegsumbung, na dut dimu mene dye megelep et sumbung atu eset kenye.”

³¹Tinuman et menge' sundalu itueng tahag eset kedye tudyu' ki Pablo. Kinegebian inisi' dye si Pablo beke' binibit dut lungsud et Antipatris.

³²Kinedikleman, negpeuli' et kampo itueng menge' sundalu, temed netektak menge' mengungura' apang pelembus ne iba-iba si Pablo.

³³Pegdateng dut lungsud et Sesarea, binibit dye si Pablo dut Gobernador beke' binggey kenye surat. ³⁴Pegkebatsa' eset surat, iningkut et Gobernador si Pablo na ba' enung probinsiya ye. Indyari mesewran ye na ya taw't Silisia. ³⁵Pegketbes sinugid ye, “Kinggen ku kasu mu pegdateng et negsumbung dimu.” Indyari pinedyeganan ye si Pablo dut kelang benwa na binaal i Surutan Herodes tagna' ti'.

Sumbung Atu ki Pablo

24 ¹Mekelabay limang eldew, diminateng dut lungsud et Sesarea pinekepegibute't Paring si Ananias, kebaya' menge' senung

megugurang et lungsud beke' sembatung menenenggung na ingaran ye Tertulo. Binres dye eset Gobernador kedyeng sumbung atu ki Pablo. ²Indyari ganang ielep kedye si Pablo, tinegnanan ne i Tertulo pegsusbung ye, beke' kwantin kwan ye:

“Pegesipen ku neng Gobernador Pelis, utang kay eset dimung meutek neng pengunguna na kelang kesenangang nekwit kay neng pegreneranen, kwantin gasi pegbebagu pasal dut kenunganan et bangsa na itue. ³Itue pegkilelanan kay beke' dut ginsan neng pegpeselematan et dimu misan embe kami beke' misan ingyan. ⁴Segwa' apang ikew diki ne mesensara', na ba' teyen mekedyari lang kami tu' kingga' myu misan sengkepupuran lang beke' dut kenunganan et nakem mu. ⁵Sabab netkanan kay na menenasew lelaki ne itue. Pegeriweraan ye menge' taw't Judio misan embe mekerateng, beke' penguna ye et sekta et menge' Nasareno. ⁶Sampay sinulayan ye yeaten Templo kay, angkansa inalew kay ya. Ukumen kay ne teyen ya kuyun dut dameng Keseraan. ⁷Segwa' diminateng si kumander Lisias na pegibuten et rehimyento, beke' ya in inagew ye damen. ⁸Sinugid et kumander damen na eset dimu na itindal itueng taaw na itue. Na ba' pegingkut mu eset kenye, mesewran mu ginsan pegsusbung kay atu eset kenye.”

⁹Nekipegsembatu itueng menge' taw't Judio ki Tertulo, beke' pinesebenaran ginsan neng pegsugiren ye.

Si Pablo Neres eset Elepan i Gobernador Pelis

¹⁰Sininyalan i Gobernador Pelis si Pablo apang meres, indyari neres ne ya:

“Pegmerganen na' Gobernador Pelis, nesewran ku na kemyu nekwit neng mengungukum atue't bangsa na itue, angkansa megenep ku ne dumawa ku na meres ku pasal eset daken neng diri dut elepan mu. ¹¹Kayangga pe' nekapet sempulu' duwang elded pegdateng ku mawa't pegsurung ku dut lungsud et Jerusalem apang mengempu' dut Empu' duun. Metantu mu atin na ba' kemu mengingkut. ¹²Na' misan kasa, kaya dye aku nebiri' nekipegde'dawa et misan sinu dut seled et templo, etawa memuwat et keeriweraan dut sinagoga etawa dut misan embeng bagi' et lungsud. ¹³Kaya lang meielep dye keterangan eset kedyeng menge' penendes atu eset daken. ¹⁴Pegterimanen ku na itueng pegempu' ku dut Empu' et dameng keupu'upuan kuyun eset Dalan i Kristo na pepebetang dye't sembatung belingkeg na sekta. Temed pegendelen ku gasi ginsan neng ginis na nesusurat eset Keseraan binggey ki Moises sampay menge' buuk et menge' tarus. ¹⁵Sali' tyu, pengandel ku gasi na biyagen peuli' et Empu' ginsan neng taaw, metigna' beke' belingkeg. ¹⁶Angkansa pegpengnaan ku daran na megmendyaring melinas daken neng penedseled eset elepan et Empu' beke' taaw.

¹⁷“Senung teun ku ne nelawa' eset lungsud et Jerusalem, aku tu' negpeuli' apang menglusu et tabang neng pirak eset menge' rurungan ku, beke' menimaya' dut Empu'. ¹⁸Kwantin pesi pegbuwatan ku ganang meretengan dye aku eset Templo, metbes buwatan peglilinas kuyun eset Keseraan. Sesenu menge' taaw na esentin beke' kaya gasi keeriweraan. ¹⁹Segwa' maya menge' senung Judio mawa' dut probinsiya et Asia, na teyen nemengatu' apang menindal et ukum, na ba' dye in maya nega mekedyaring isumbung atu eset daken. ²⁰Etawa ba' diki gasi, megsugid itueng menge' taaw na atue na ba' enu keselaang nebuwat ku na ba' aku in umalep ne dut taw't Kekunsialan neng Sanedrin dut Jerusalem. ²¹Selyu ga maya sengmenu mesugid dye na belingkeg, itueng pegbuwatan ku ganang sugiren eset elepan dye, ipinemara ku, 'Pasal et pegarap ku na megbiyag peuli' itueng menge' patey, aku tu' pegukumen eset elepan myu tiban.' ”

²²Sabab si Pelis tu' maya tepet neng kesewran pasal eset Dalan i Kristo itue, pinelibuas ye pegukum. Kwan ye, “Pikiren ku dimyung pegbersen pegdateng i Lisias neng pegibuten et seng ribu ne' sundalu.” ²³Tinehagan ye eset kapitan na petungguan si Pablo, segwa' endey gipiten, ba' diki pesaran lang beritanen beke' tebangan et kenyeng menge' bi'bila'.

Si Pablo eset Elepan de Pelis beke' Drusila

²⁴Meketalib menge' senung eldew, diminateng si Pelis, megbebaya' esawa ye neng si Drusila na sembatung Judio. Pinetingkag ye si Pablo, indyari kiningeg pasal eset pengandel ki Jesus Kristo. ²⁵Segwa' ganang megpelahyun ne't menuturan si Pablo pasal et pegmendyaring metigna', meeteng et diri, beke' eset pegukum na megderateng, inirebutan et takut si Pelis beke' kwan ye, “Keugad ke ne tiban. Ipetingkag ku mene ikew peuli' ba' maya ne timpu ku.” ²⁶Daran ye ipetingkag beke' biseranen si Pablo, sabab pegtetegeyen ye na ya in begeyan i Pablo et misan enung pirak.

²⁷Pegtalib et duwang teun, si Pelis sinembian i Porsio Pesto, temed seled pikiran i Pelis ipebiri' peggayen et menge' taw't Judio, indyari pinesaran ye dut seled pipirisuan si Pablo.

Megmelila' si Pablo eset Emperador

25 ¹Diminateng si Gobernador Pesto dut probinsiya na pegkekeptan ye. Pegketalib et telung eldew, siminurung ya dut lungsud et Jerusalem mewanan dut lungsud et Sesarea. ²Na' duntin menge' puu't pari' beke' menge' pengara't menge' Judio na negelep eset kenye neng sumbung atu ki Pablo, beke' sinurug dye ya. ³Pegtewen dye gasi bilang pegbebegey eset kedye et Gobernador, na ipebibit si Pablo dut lungsud et Jerusalem. Sabab maya bahum dye na epaan ya beke' peteyen. ⁴Siminambag si Pesto

kwan, “Si Pablo nepirisu dut lungsud et Sesarea, beke' megtuy ku na peuli' duntin. ⁵Peibana' myu ne daken dimyung menge' pegibuten beke' isumbung duun itueng taaw, na ba' ya tu' maya keselaan.”

⁶Pinelabay nega i Pesto walu etawa sempulung eldew dut lungsud et Jerusalem, mura negpeuli' dut lungsud et Sesarea. Kinedikleman, nagap ya dut ukuman beke' nenahag na si Pablo ipeelep eset kenye. ⁷Pegdateng i Pablo, pinelibutan ya et menge' taw't Judio mewanan dut lungsud et Jerusalem. Dye in nematang et mekansang neng mebebegat na penendes atu eset kenye, segwa' kaya dye nepesebenaran menge' atin. ⁸Sinugid i Pablo bilang pegapin et bilug, “Kaya lang nekebuwat ku't sagka' et Keseraan eset taw't Judio, etawa atu eset Templo, etawa eset Emperador neng surutan et Roma.”

⁹Segwa' ingin i Pesto ipebiri' peggayen et menge' Judio, indyari iningkut si Pablo, “Gaay mu be sumurung dut lungsud et Jerusalem apang duntin ku ikew sumerien?”

¹⁰Timinubag si Pablo kwan, “Atu' ku't elepa't ukuman et Emperador, atue merapat aku ukumen. Kaya ku nekebuwat et keselaan eset menge' taw't Judio, indyari atin sewd myu. ¹¹Na ba' aku tu' siminagka' et Keseraan etawa nekebuwat et misan enung ginis na merapat dusaen et kepeteyan, diki ku sumagka'. Segwa' na ba' kaya keberbenaran itueng menge' pegtendes dye eset daken, diki lang merapat na aku ibgey dut kedye. Angkansa megmelila' ku dut Emperador.”

¹²Indyari nengingkut si Pesto eset kenyeng menge' memimitua na megugurang, indyari pegketbes sinugid kwan, “Sabab sinugid mu na megmelila' ke eset Emperador, indyari dut Emperador ke bibiten.”

Pinegelep si Pablo kire Surutan Agripa beke' ki Berenise

¹³Meketalib menge' senung eldew, indyari diminateng eset lungsud et Sesarea si Surutang Agripa beke' esawa ye si Berenise apang memangling ki Pesto. ¹⁴Ganang nekwit-kwit dye ne duntin, tinuturan i Pesto eset surutan pasal ki Pablo. Kwan ye, “Si Pelis maya tinektak ye atue sembatung pirisu. ¹⁵Sasat aku dun nega't lungsud et Jerusalem, sinumbung ya daken et menge' puu't pari' beke' menge' megugurang neng menge' taw't Judio beke' pegtewen na betangan ye't dusaen ya.

¹⁶“Sinambag ku dye na lein lang kwantin arat et dameng Romano na mengdusa et misan sinung nesumbung na kaya lang megeelep megsembelang bagi', indyari keilangan maya timpu na mekepegapin eset bilug itueng nesumbung. ¹⁷Angkansa ganang diminateng dye atue, kaya ne negduwa-duwa pikiran ku. Kinedikleman, pinetingkag si Pablo megtuy dut ukuman. ¹⁸Ganang megelep-elepan dye ne, ya gasi in kaya dye pegsambung eset enu negang mebegat na pegkekesala' na kira-kira ku na ibetang dye. ¹⁹Segwa', itueng pegde'dewanan dye lang pasal

eset kedyeng egama beke' eset sembatung taaw na ingaran ye si Jesus. Patey ne itueng taaw ne itue, temed pegleges gasi i Pablo kedye na ya in biyag nega. ²⁰Diki lang mesewran ku na ba' enu iba buwatan ku eset kaso samat na itue, angkansa iningkut ku ya na ba' gay ye dut lungsud et Jerusalem ya ukumen. ²¹Temed negmendi' si Pablo beke' tineew na ipemehala' ne eset Emperador itueng selusayen eset kenyeng pegukum. Angkansa pinedyeganan ku ya apang ipebibit dut Emperador." ²²Sinugid i Agripa ki Pesto, "Ingin ku na aku tu' mekingeg taaw na atin." Sinambag gasi i Pesto, "Mekingeg mu ya diklem."

²³Kinedikleman, diminateng de Agripa beke' si Berenise eset maya mekansang ne ketaasan, kebaya' menge' metetaas na sundalu beke' menge' bantug na' taaw eset lungsud, beke' nemenled dut seled pegukuman. Tinehagan i Pesto na si Pablo tu' bibiten duntin. ²⁴Indyari sinugid i Pesto, kwan, "Surutan Agripa, beke' ginsan neng menge' atue, na iba kay, atue e lelaki na tinindal-sinumbung daken et menge' taw't Judio atue beke' eset taw't Jerusalem. Pegberes dye et mebasag na diki merapat megbiyag. ²⁵Segwa' eset pegsususi ku, kaya mebirinan ku et sebaban apang dusaen ya et kemeteyan. Pigay gaay ye megpeukum dut Emperador, indyari nemikir ku na ipebibit ya duntin. ²⁶Temed diki ku lang metentuan na mesurat eset Emperador pasal eset taaw na itue. Angkansa pineelep ku itue eset dimyu, lebi meglebi ne dimyu, Surutan Agripa, apang maya mesurat ku pegketbes na mesusi tyu ya. ²⁷Pegkiranen ku na diki lang merapat ipebibit dut Emperador na sembatung pirisu ba' kayangga pe' pegtuturanen menge' sumbung atu eset kenye."

Neggapin si Pablo eset Elepan i Surutan Agripa

26 ¹Sinugid i Surutan Agripa ki Pablo na kwan, "Maya ketugutan ku na meres ke. Enu taku' mesugid mu pasal eset dimung diri?" Indyari nenggey't penguntabi' si Pablo, pegketbes megberes bilang duminawa eset diri'. ²Kwan ye, "Surutan Agripa, pegeantang ku na sembatung kelang kesukuran na mekingeg mu itueng pegde'dawa ku eset diri' atu eset menge' sumbung neng menge' Judio. ³Sabab mesewran mu banar ginsan keamatan beke' bebentanan et menge' taw't Judio. Angkansa pegtewen ku na kinggen mu mena aku et sandalen.

⁴"Sewd et ginsan na taw't Judio tu' na ba' enukwan ku mengebiyagan tegnanan nega eset dakeng sengkeyegang, eset seriling bangsa beke' eset lungsud et Jerusalem. ⁵Nekwit ne pegsewd dye, indyari dye ne in mekepesebanar na ba' kedyeng geayen, na mengebiyagan ku bilang kesembatu et pinekemeget neng sekta et egama kay neng menge' taw't Pariseo. ⁶Indyari tiban pegukumen aku punsabab eset daken neng pengarap eset tange' et Empu' eset dameng menge' keupu'upuan na ipebiyag Ye peuli' menge' patey. ⁷Itueng tinange' sali' gasing atin itueng

pegeerapen na neterima et sempulu' duwang tutusan et Israel, angkansa dye in kaya gibek na pemengempu' dye dut Empu' gebi elded. Indyari sabab eset pegarap gasing atin, Surutan Agripa, aku tu' sinumbungan et menge' taw't Judio! ⁸Manu angka taku' pikiren et sinu-sinu et dimyu neng atue na diki ne mekedyari biyagen peuli' et Empu' itueng menge' patey?

⁹“Keban ku tu' gasi nekeunang atin pe' in merapat ku na buwatan ginsang mekebuwat ku atu eset menge' mengengandel i Jesus na taw't Nasaret. ¹⁰Indyari kwantin ne pesi binuwat ku eset lungsud et Jerusalem. Pinepirisu ku mekansang mengengandel, eset kepengyedian et menge' pegibuteng pari'. Ganang dye in ukuma't kepeteyan, aku ne nesulitan nengukum dye. ¹¹Binusiksik ku ginsan neng sinagoga, beke' misan sinu eset kedye na mepetan ku duntin dusaen ku apang legeseng meres atu ki Jesus. Dut iseg ku ne banar pepeliyutan ku dye misan eset menge' lungsud na dut leing bangsa.”

Tinuturan i Pablo na ba' Enuqwan Ya Megandel ki Jesus

(Keradya 9:1-19; 22:6-16)

¹²“Atin ne dakeng pegerapen neng pegsurung ku dut lungsud et Damasko, bibit itueng surat et kepengyedian beke' ketugutan et menge' pegibute't pari'. ¹³Segwa', Surutan Agripa, ganang tenga't ketengeldewan ne sasat kami tu' megpepanew, nebiri' ku sembatung tantu na kenewagan mewanan dut langit, metlang nega eset elded. Mekepulew neng kenewagan eset daken sampay dameng kesebayaan. ¹⁴Ginsan kay in nepekleb et lugta', indyari nekingeg ku itueng sembatung pengluluwaan, na negsugid daken, eset bebresa't Hebreo kwan, ‘Saulo, Saulo, manu taku' angka mu aku pegtiksaan? Ikew ne gasi mesekitan et pegiiseg mu in. Sama't ke mene limimbut et metetarem.’

¹⁵“Indyari iningkut ku, kwan, ‘Begerar, sinu kew taku'?’ Indyari sinambag et Begerar, ‘Aku tu' si Jesus na dimung pegtiksaan. ¹⁶Segwa' megbangun ke beke' tumyeg! Nepebiri' Ku dimu apang ikew deaken bilang mengeradya Ku beke' megpesebanar ke pasal eset nebiri' mu tiban, sampay eset menge' ipebiri' ku nega dimu. ¹⁷Bewien ku ikew eset menge' taw't Judio beke' eset menge' taw't lein Judio na deakan Ku dimu. ¹⁸Deaken Ku ikew dut menge' taaw na duntin, apang imukrat mu kedyeng menge' mata, apang ipeuli' dye dut ketlangan mewanan eset kelingban, beke' dut Empu' mewanan dut kependeyan i Seytan. Beke' eset pebiya' et pengandel dye in Daken, empunen eset kedyeng keselaan beke' kebaya' et kedyeng megmendyaring pasek metigna' eset Empu'.”

Tinuturan i Pablo pasal et Pegkeradya Ye

¹⁹“Sabab et itue, Surutan neng Agripa, diki aku penguba' eset menge' penerebinbin mewanan dut langit. ²⁰Tinegnanan ku nenuldu' dut lungsud

et Damasko, pegketbes dut lungsud et Jerusalem, dut sengkellungsuran et probinsiya et Judea, sampay gasi dut menge' taw't lein Judio. Ipegtulduan ku na merapat dyeng megsusun et keselaan dye, beke' mengandel dye dut Empu', indyari' ipekilala et kedyeng pegsusun pebiya' eset menge' kebuwaten dye. ²¹Sabab eset menge' ginisang itue, kwantin tinuturan ku, inalew aku et menge' taw't Judio na itue sementara' esentin ku't templo, indyari binahum dye aku peteyen. ²²Misan enukwan kaya gasi aku pinesaran et Empu'. Angkansa tiban, megetiyeg ku atue apang megpesebanar eset ginsan, menge' taw't mebaba beke' eset menge' taaw metaas. Segwa' kaya aku negsugid, ba' diki pegsugiren et menge' tarus beke' ki Moises na tumanan ingyan masa. ²³Kwan dye, na keilangan metiksa' si Kristo beke' Ya ne keuna-unaang megbiyag peuli' mewanan eset kepeteyan apang menggey't ketlangan et kepuwasan eset menge' taw't Judio sampay eset menge' taw't lein Judio."

²⁴Sementara' na megebres nega si Pablo, mebasag na binres i Pesto na samat kwantin, "Pegbegbeligen ke ne Pablo, neglebi ne kependeyan mu, angkansa negbegbalig ke ne!" ²⁵Segwa' siminambag si Pablo, "Kaya negbegbalig ku, metaas banar na Pesto! Erapun pegsugiren ku tu', itue mesayu na keberbenaran. ²⁶Surutan Agripa, diki lang manggu' ku meres dimu sabab sewd mu ginsan itue. Tantu na kaya netagu' eset dimu, sabab diki lang sembatu eset tagung iged na neinabu itue. ²⁷Surutan Agripa, endelen myu be taku' ating Kesuratan et menge' tarus et Empu'? Sewd ku na endelen myu!"

²⁸Sinugid i Surutan Agripa ki Pablo, kwan ye, "Dut seled et mebaba neng timpu, gaay mu be teyen lengku aku megmendyaring sembatung mengengandel i Kristo?" ²⁹Siminambag si Pablo, kwan ye, "Misan ne eset diki mekwit etawa eset mekwit neng timpu, pegpenelang ku dut Empu' teyen na diki lang atin kemyu, ba' diki itueng ginsan neng mekekingeg eset daken tiban na megmendyaring mengengandel samat aku, selyu et menge' rantay na itue."

³⁰Indyari timinyeg itueng Surutan, sampay eset Gobernador beke' si Berenise, beke' ginsan neng kesebayaan dye. ³¹Indyari pegkeliwan dye, kwantin pegtuturanen dye, kwan, "Itueng taaw na itue kaya binuwat ye misan enu na merapat detunan kenye et kepeteyan etawa pirusuen." ³²Beke' sinugid nega i Surutan Agripa ki Pesto, kwan, "Ba' diki lang pegtewen et taaw na' atin na ipeukum dut Emperador itueng bisara, mekedyari ne teyen ya in ipeliwan dut pipirusuan."

Binibit et menge' Sundalu si Pablo dut Lungsud et Roma

27 ¹Ganang nepikiran na meglayag kay pesurung dut bangsa et Italia, si Pablo beke' menge' senung ibang pirusu na pinemehala' ki Julio, sembatung kapitan et rehimyento et Emperador. ²Siminakat kay

et sembatung kapal letew mewanan dut lungsud et Adramiteo, pesurung dut menge' dungguan et probinsiya et Asia, indyari liminayag kay ne iba kay si Aristarko na sembatung taw't Masedonia, na megeldeng eset lungsud et Tesalonika. ³Kinedikleman, diminunggu' kay dut lungsud et Sidon. Siminium si Julio dut ki Pablo, tinugutan si Pablo na memerita' dut menge' bi'bila' ye apang metebangan dye si Pablo menge' itue. ⁴Na liminayag kay mewanan duntin, beke' sabab et pesungsang kay et deres, negpeiged kay eset tampar sebangon dut pulew et Siprus na negpelingeb et deres. ⁵Indyari, liminayag kay ne dipag et dagat eset tengteng et probinsiya et Silisia beke' et Pampilia, indyari diminateng kay ne eset lungsud et Mira na dut probinsiya et Lisia. ⁶Netkanan duntin i Kapitan Julio itueng sembatung kapal letew mewanan dut lungsud et Alejandria, pesurung dut bangsa et Italia, indyari sinalin kay duntin.

⁷Melalay lang peglayag kay. Kiminuwit itue et mekansang neng eldew, indyari neliyutan kay mura nekerateng eset tengteng lungsud et Genido. Mewanan atue diki kay mekelahyun et pegpanew dut ketngaana sabab pesungsang kay et deres. Angkansa neglayag kay dut tampar selatan et pulew et Kreta na tembel et deres. Liminabay kay eset entek set lungsud et Salmon. ⁸Angkansa dut keliyutan inekuanan kay lang neglayag eset iged sekdan na merateng kay dut sembatung lelegdangan pegtingkaga't Menungang Dudungguan, mekabi' eset lungsud et Lasea.

⁹Pegtalib et mekansang neng eldew beke' meriwara' ne meglayag, sabab nekelibuas ne Eldew et Memumuas' beke' timpu barat ne. Angkansa pinituanan dye i Pablo, ¹⁰kwan ye, "Menge' lelaki, nesewran ku na pegpanew na itue mua' et kelang kerungkatan eset luwan beke' eset kapal letew, sampay maya matey kityu." ¹¹Segwa' kela' pegarap et kapitan et menge' kesundeluan eset beres et empu't kapal letew, beke' eset kapitan et kapal letew in, kasga eset pemitua i Pablo. ¹²Na sabab diki lang menunga tumerna na dumunggu' duun na ba' timpu barat, indyari negberes kinensangan na meglayag nega dye eset pegarap na merateng dye dut lungsud et Pinis. Itue e sembatung dungguan eset pulew et Kreta, na megeelep eset tampa' iraga'-sedlepan beke' timur-sedlepan, angkansa menunga pebiyan et barat.

Begyu eset Dagat Ganang Meglayag

¹³Na' ganang duminres et melalay deres mewanan dut selatan, angkansa keblan dye mekedyari dye ne meglayag. Niluan dye ne saaw pegketbes melalay dye ne pineletew-letew eset pulew et Kreta. ¹⁴Segwa' kaya nekwit indyari negdegasa' mewanan eset pulew sembatung mebasag

J 27:9 Eldew et Memumuas - dut bebresan et Hebreo, "Yom Kippur", dut bulan et Septiyembre etawa Oktubre.

na deres pegngerana't "Euroklidon" etawa begyu amihan. ¹⁵Indyari ginumbangan kapal letew. Diki lang itue mekesungsang et deres, angkansa nepebibit kay ne lang. ¹⁶Ganang mekepelimben kay eset merinek neng pulew na pegngerana't Kauda, pinetindal kay merinek ne gubang misan ne neliyutan kay mura nebuwat atin. ¹⁷Pegkepetindal et itue, pinelibutan dye't sisiget neng kelang tali itueng kapal letew. Binwat dye itue sabab takut dye na kalu' mesengrad eset igang et Sirtis. Pinesanad dye layag indyari nepebagus ne lang. ¹⁸Pelahun pegbasag et begyu na itue, angkansa kinedikleman tinegnanan dye itimbag dut dagat menge' luwan. ¹⁹Pegdatek sunud neng eldew, tinimbag dye gasi menge' kegemitan et kapal letew. ²⁰Nekwit kaya nebiri' kay eldew etawa menge' bituen, beke' kaya ne megtengew nepekebasag neng begyu, angkansa neugaran et ginsan pegarap kay na mekebawi' kay nega.

²¹Sabab et nekwit ne kayangga pe' nemekekaan menge' taaw na megsesakat et kapal letew, timinyeg si Pablo, indyari negberes, kwan, "Menge' kesebayaan, na ba' kiminingeg kew lang teyen daken, indyari kaya nugad tyu dut pulew et Kreta, beke' diki lang teyen neinabu et samat kwantin. ²²Segwa' tiban mesugid ku, besagi' myu dimyung seled atey sabab kaya lang mebinasa misan sembatu eset dimyu! Temed lang merungkat itueng kapal letew. ²³Sabab negperenta' eset daken kegebi sembatung dereakan et Empu', ating Empu' neng pengempuen ku beke' pegtitimuruen ku. ²⁴Sinugid ye daken, 'Endey kew tumakut Pablo! Merapat ne umalep ke dut Emperador. Na birina', alang-alang eset dimu beke' sabab et kenunganan et Empu' na bewinen Ye ginsan neng iba mu na nemeqlayag.' ²⁵Angkansa besagen myu dimyung seled atey, menge' kesebayaan! Sabab megpengandel ku et Empu' na meinabu ginsan kuyun eset sinugid ye daken. ²⁶Temed lang mepalid tyu eset sembatung pulew."

²⁷Ikesempulung-epat kay ne neng gebi nepalid ne eset pinegketngaa't Dagat Mediteraneo. Ganang megtetenga' gebi ne, nepangling et menge' menglelayag na mekabi' dye ne set deplakan. ²⁸Kinira-kira dye na dagat lengku maya mene duwampulung depa rarem. Na' pegkesurung-surung dye nga, pegka' tengkad-megtengkad pegsewd pegkingeg dye peuli' maya sempulu' limang depa ne lang. ²⁹Sabab timinakut kay na mesurbut et kapal letew kay et kebetuan, angkansa dinegdag dye epat neng saaw eset emurian et kapal letew. Indyari pegpenelenganan dye na teyen eldew ne. ³⁰Pinaru et menge' menenayag na melegyu mewanan eset kapal letew, angkansa pineineug dye eset dagat merinek neng gubang, indyari be'balu' kunu' mengdegdag et saaw dut unaan. ³¹Segwa' sinugid i Pablo dut kapitan et sundalu sampay menge' kesundeluan, kwan, "Na ba' diki pebebara' menge' taaw atue't kapal letew, diki kew mebawi'." ³²Angkansa binugtu' et menge' sundalu menge' tali et merinek neng gubang, pegketebes pinesaran dye na meregdag dut dagat.

³³Ganang mekkukuelde ne, ginsan dye in ginayat ne i Pablo mengaan. Kwan ye, "Ikesempulu' epat ne eldew ne tiban, kayangga pe' nekekaan kew

et misan enu sabab mesusa na memegtetagey. ³⁴Angkansa mengaan kew ne! Keilangan myu itue apang mebawi' kew. Kaya mebinasa misan sinu dimyu!" ³⁵Ganang nebres lang itue, nemurut ya et bengbang, indyari dut elepan et ginsan negpeselamat dut Empu', pinutek-putek bengbang pegketbes kinaan ye ne. ³⁶Nemengbasag seled atey et ginsan, pegketbes nemengaan dye gasi. ³⁷Kedamen kay duwang gatus pitumpulu enem ginsan. ³⁸Ganang binyagan dye ne, tinimbag dye dut dagat tirigu in, apang gumangan ne sunu' et kapal letew.

Pegkerungkat et Kapal Letew

³⁹Ganang itue meriklem ne, maya nepayag dye kelugtaan temed lang kaya sewd dye na ba' eteg lungsud atin. Nepangling dye sembatung luuk na maya deplakan, indyari pinaru dye na ba' mekedyari irunggu' kapal letew duntin. ⁴⁰Angkansa binugtu' dye tali et menge' saaw na kedyeng dinegdag dut dagat, indyari pegdingan binerbar gasi menge' tali na megsisiget eset pemunduan. Pineribuwat dye layag eset unaan apang ibagus kapal letew et deres pesurung dut deplakan. ⁴¹Segwa' nekerunggu' itue eset tampo' et mebabew. Pinegsengrad dye dut egis unaan et kapal letew in, angkansa diki ne keugad. Sementara' emurian gasi nerungkat ne sabab mekelapes et mebasag neng gumbang.

⁴²Pinaru et menge' sundalu na peteyen menge' pirisu, apang kaya ne mekelanguy beke' mekepelegyu. ⁴³Temed si Pablo gaay gasi bewinen et kapita't menge' sundalu, angkansa pinemulag ye dye. Pinelempud ye ne dut danume't dagat ginsan neng kesewran lumanguy na' sumurung dut iiratan. ⁴⁴Iba in pinenahag na mengisi' et tabla etawa menge' nepuputek na kayu neng kapal letew in, apang ketabang kedye kerateng dut deplakan. Indyari ginsan kay in nemekerateng eset deplakan.

Si Pablo dut Pulew et Malta

28 ¹Indyari ganang nekelugta' ne't deplakan beke' nekebawi' kay ne, nesewran kay ne na lungsud atin, pulew na pegngerana't Malta. ²Menunga pemangling damen et menge' taaw duntin. Sabab diminlek et mebasag indyari meramig, negpeapuy menge' taaw duntin, pegketbes tinerima dye kami et meselusay. ³Nemurut si Pablo et kayu. Ganang pegderatun ye pe' itue eset бага, maya liminiwan sembatung seli na nerarang et apuy, indyari ampa' ne nemulikeskes eset keremut ye beke' tininduk et seli si Pablo. ⁴Ganang nebiri' et menge' taaw duntin seli na pegegantung mene eset keremut i Pablo, nesugid eset kede sembatu kedye, kwan, "Tantu na memematey-taaw lelaki na itue. Nekebawi' teyen ya eset dagat, segwa' kaya tinugutan et empu' na si Mebentel na megbiyag ya nega." ⁵Temed tinultug si Pablo ga eset apuy seli, indyari kaya lang ya neenu. ⁶Pegtegeyen dye na memaga' bilug i Pablo, etawa gasi megtuy lang metumba' pegketbes matey. Ganang

nekwit ne pegtegeyen segwa' kaya gasi neinabu eset kenye, negpinda gasi pemikiran dye, kwan, “Sembatung empu' ya!”

⁷Na maya pegibuten eset pulew na' atin, sembatung pegngeranan dye't Publio. Maya ye kelugtaan mekabi' eset lungsud na' atin. Indyari tinerima ye kami et menunga sampay ne pinekaan kami seked telung eldew.

⁸Atin neng masa, pebubuntul et pegegnewan sampay sakit beteng ama' i Publio, angkansa binerita' i Pablo. Pegketbes negpenalang, dinatun ye kenyeng keremut eset maya sakit, indyari negnunga peresaan ye. ⁹Sabab et neinabung itue, negdetengan ginsan menge' taaw esentin na maya menge' pegreresanen, indyari menge' peresaan dye nemegnunga gasi.

¹⁰Binantug dye kami eset lein-leing antangan, indyari set eldew et mugad kay, nememgey dye ginsan et keilangan kay set peglelayag sasat kami in peugad ne.

Mawa' eset Pulew et Malta Pesurung dut Lungsud et Roma

¹¹Timinalib telung bulan mura kay nekeugad duntin. Siminakat kay et sembatung kapal letew na nepetaren gasi et barat duntin eset pulew in. Itueng kapal letew mewanan dut lungsud et Alejandria pegngeranan dye't “Megtipused ne Lelaking Kamar na' Menge' Empu’”.^k ¹²Diminunggu' kay eset lungsud et Sirakusa, indyari negterna kay telung eldew duntin. ¹³Negpelahyun kay et peglelayag, indyari diminatang kay dut lungsud et Regio. Kinedikleman timinepiug deres mewanan dut selatan, indyari nekeratang kay dut lungsud et Puteoli eset seled duwang eldew. ¹⁴Maya netkanan kay duntin menge' ketipusdan na megpengandel et Empu', indyari ginayat dye kami na tumerna duntin et senglinggo. Mewanan duntin pinelahyun kay itueng emuring bagi' et dameng pegpepanew pesurung dut lungsud et Roma. ¹⁵Neebaran et menge' ketipusda't mengengandel et Empu' na dut lungsud et Roma pasal damen, angkansa diminuntin dye dut tetebean et Apio beke' dut Tres Peteternan apang susupen dye kami. Ganang mebiri' dye i Pablo, negpeselamat ye dut Empu', indyari nasag seled atey ye.

Pegdateng Kay dut Lungsud et Roma

¹⁶Ganang pegdateng kay et lungsud et Roma, tinugutan si Pablo tumerna et diring benwa, temed maya iba ye sembatung sundalu na mengdyaga kenye.

¹⁷Pegkelabay telung eldew, ginayat si Pablo eset sembatung rupung menge' pegibute't taw't Judio eset lungsud na' atin. Ganang megingtingmung dye ne, sinugid ye, “Menge' ketipusdan na Judio, misan ne kaya nebuwat ku atu eset kityung taaw etawa eset menge' keeratan

^k **28:11** Itueng menge' kamar neng empu'empung si Kastor sampay si Polluks, dye in menge' empu' na mengengempu' menge' menglelayag tagna' ti'.

et minge' keupu'upuan tyu, inalew beke' pinirisu aku dut lungsud et Jerusalem, indyari ibinggey aku na pirisu eset minge' ketaawan neng penggewma't Romano. ¹⁸Netbes lang nemengingkut, ginaay dye teyen ipeliwan aku sabab nesewran dye kaya gasi nebuwat ku na merapat dusaen et kepeteyan. ¹⁹Temed kaya timinugut minge' taw't Judio, angkansa nelegesan ku ne menindal dut Emperador misan ne kaya sumbung ku atu eset kesebayaan ku. ²⁰Atin ne punsabab na ba' manu angka ku ginaay na mekepegtuturan dimyu. Na tantu pegsisigtan ku et rantay itue pasal et Mesias neng si Jesus, ating pegerape't taw't Israel."

²¹Sambag dye, "Kaya kay meketerima et surat na mewanan dut lungsud et Judea pasal dimyu. Beke' minge' kesebayaan tyu na minge' nemengatu' na kaya gasi nekepegpeabar dye etawa nekepegberes et misan enu atu eset dimu. ²²Megdemikian, gaay kay mekingeg na ba' enu set pikiran mu, sabab sewd kay na misan embe mekerateng pegsugiren et minge' taaw atu eset sektang itue."

²³Angkansa negupakat dye et sembatung eldew. Indyari pegdateng et eldew na atin mekansang nemengagap dut benwa i Pablo. Nginaupun negpereti' ya eset kedye beke' negpesebanar pasal eset pengmilikan et Empu'. Dut pebiya' et Keseraan i Moises beke' eset minge' sinurat et minge' tarus et Empu', negpekepengna' si Pablo na mengandel dye ki Jesus. ²⁴Maya nemengandel eset minge' pegsugiren ye, temed maya gasi kaya nengandel. ²⁵Angkansa ganang diki dye megsembatu, nemengugad dye in pegkebres i Pablo et samat kwantin neng bebresen, kwan, "Tigna' banar itueng ipinegsugiren et Nakem et Empu' eset keupu'upuan myu pebiya' ki tarus Isaias tagna' ti', ²⁶kwan ye,

'Sumurung ke dut taaw neng itue, indyari isugira' eset kedye, kwan,
na misan gana' kumingeg kew neng kumingeg,
temed kaya kew mekereti' misan ingyan,
indyari misan gana' sumiyek kew neng sumiyek,
temed diki kew gasi kebiri' in misan ingyan.

²⁷Sabab megmendyaring peknelan pikiran et minge' taaw na itue,
meliyut mekekingeg kedyeng minge' telinga et kebebenaran.

Indyari pinereng minge' mata dye,
sabab mendi' dye kebiri'.

Ba' diki kwantin,
kebiri' mata dye,

mekekingeg telinga dye,

mekereti' minge' pikiran dye,

indyari meneuli' atey dye eset daken,

indyari pegulinan ku dye, kwan et Empu!' ”^l

^l 28:26-27 Isaias 6:9-10

²⁸Sinugid nega i Pablo, “Mesewran myu na pinebunayag eset lein-leing taaw na abar kepuwasan na itue mawa' dut Empu'. Indyari kinggen dye itue!” ²⁹Pegketbes lang sugiren itue i Pablo ampa' ne nemengugad menge' taw't Judio nemegsedsagka' dye banar.

³⁰Maya lumebi-kumurang et duwang teun na liminegdeng si Pablo dut lungsud et Roma, dut benwa na inerkilaan ye. Indyari pegterimanen ye ginsan neng megdunti't kenye. ³¹Temparan beke' kaya sasew na megpenuldu' ya pasal eset pengmilik et Empu' sampay eset Begerar ne' si Jesus Kristo.